

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Falutornyos politika

Budapest, április 4.

(s.) Érdekes és különös dolog az, hogy a költségvetési vitának nem akad szónoka, aki ellentmondani merne annak a tételnek, amely a Széll-kormány gazdaságpolitikájának sarkitétele: a gazdasági tényezők egyenletes felkarolásának. És mégis minduntalan megcsendülnek a vita során azok az ellentétek, amelyeknek elsimítására látszat szerint mindenek törekszenek. A harmoniának folytonos hangoztatása és a hangban való kölcsönös mérséklet mellett is minduntalan támad egy kis disszonancia. És akárhogy forgatjuk is a dolgot, szent igaz, hogy a disszonanciát mindig az a politika okozza, amelyet *Krasznay Ferenc* tegnapi igen érdekes beszédében elmesél és találon nevezett *Falutornyos politikának*. Az a politika ez, amely minden más gazdasági érdekről, minden magasabb szemponttól megfeledkezik és csak egyetlenegy érdeket szolgál, egyetlenegy célt követ, s ennek az egynek minden mást feláldozni kész. Egyetlen érdeke, egyetlen célja, amelynek minden mást alárendel, egyetlen szempontja, amely mellett mást semmit meg nem lát: hogy a gabona drága legyen. Csak a termelő boldoguljon, még pedig csak az, akinek sok gabonája terem; a többi mind elpusztulhat. Akinek csak éppen annyi a gabonája, amennyit ő maga és családja elfogyaszt, meg az, akinek annyija sincs, az mind nem számít. Pedig ezek a nemzet milliói. Ezekről igazán kár volt megfeledkezniök azoknak az uraknak, akik a kereskedelmi tárca tárgyalásánál is agrár hangokat pengettek. Kár volt megfeledkezniök arról, hogy a gabona drágasága egyuttal a kenyér drágaságát is jelenti; ebben az országban pedig mégis

csak többen vannak olyanok, akik kenyeret fogyasztanak, mint olyanok, akik kenyeret termelnek. Akármennyire földmivelő ország vagyunk is, arról mégis kár megfedekezni, hogy a földnek egyharmada latifundium, a többinek pedig a többsége törpe birtok. A gabona árának mesterséges felhajtása első sorban a kevés kézben levő nagybirtok érdeke, nem pedig a nemzet többségé, amely fogyasztó.

Amiből egyáltalán nem következik az, hogy gabonánkat nem kell megvédeni az egészségtelen értékcsökkenéstől. A nemzetközi védvamos irányzat mellett a gabonavámoktól egészen elzárkózunk nem szabad; de egyedül ebben, vagy főképp ebben látni gazdasági politikánk célját: nem felel meg a helyesen felfogott mezőgazdasági érdekeknek sem, az egyetemes érdekekkel pedig homlokegyenest ellenkezik.

A demokratikus és igazságos felfogás jutott érvényre *Krasznay* felszólalásában, szemben azzal az arisztokratikus, vagy inkább plutokratikus felfogással, amely a néhány nagy existenciára érdeket nemzeti érdekeknek mondja és a kis existenciák millióit számba nem veszi. Ez a plutokratikus irányzat végigvonul az agrárius törekvések egész vonalán. Nagyon talpraesetten mutatta ki ezt ma *Sándor Pál* is, az őrlési forgalom megszüntetésének immár jelentésközvetítőjeiben. Meg nem támadható adatokkal bizonyította be, hogy az agráriusoknak ez a vívmánya nem a kalácsot drágította meg, hanem a fekete kenyeret. A finom liszt olcsóbb lett, mert termesztés állott be, s ezért a malmok az olcsóbb lisztfajták árában kereset kárpótlást. A szegény ember kenyere összesen tizenkét milliólt lett drágább az agrárius érdekek szent nevében. Szomorú numerus. És az a legszo-

morubb benne, hogy senkinek sincs haszna belőle. Az agráriusok őkik a malmokat és a szegény ember adja meg az árát a vitézi harcjátnak, amelyben mind a két fél vesztes. Ma már az agráriusok is meglehetősen hátrafelé koncentrálnak magukat. A nóta ugy módosult, hogy nem az őrlési forgalom ellen van kifogásuk, hanem a visszaélések ellen. Amiben benne van az a vallomás, hogy egy tyukszem miatt amputálták az egész lábat. Kár, hogy a vallomás elkésett egy kissé. Akkor történt meg, mikor már egy jelszónak áldozata lett egy virágzó magyar iparág.

Hogy a jelszavakkal nálunk általában milyen könnyelműen bánnak, s hogy a jelszavakkal való dobálódzás közben egészséges eszmék is mennyire eltorzulnak, arról is olvasott fel *Sándor Pál* egy tanulságos fejezetet. Arról szolt ez a fejezet, hogy a szövetkezeti eszmét hogyan használják fel nálunk felekezeti, nemzetiségi és osztályharc eszközekül.

A szövetkezetek üdvös hivatásáról csak egyféle nézete lehet annak, aki gazdasági kérdésekben egyetemes álláspontra tud helyezkedni. De ezt a hivatást nem szolgálják helyesen azok, akik a szövetkezeti működés hatáskörét túllépik és akár felekezetek, akár társadalmi osztályok ellen való izgatásra használják fel. A szövetkezeti eszmét diskreditálják azok az ugynevezett keresztény és egyéb hasonló szövetkezetek, azonfelül, hogy helyrehozhatatlan szociális és mellesleg gazdasági károkat is okoznak. Mi a helyesen megvalósított szövetkezeti eszmének barátai vagyunk és éppen ezért emeljük fel tiltakozó és óvó szavunkat a szövetkezés cégére alatt üzött visszaélések ellen.

A gazdasági ellentétek kontroverziájába erőlyes, komoly és bölcs figyelmeztetésként hangzott bele *Horánszky Nándor* kereskede-

TÁRCA

Kain.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Ábrányi Emil*.

Veró György sokat és becsületesen dolgozott. Becsületessége alatt azt értem, hogy a reklámot mindig kerülte. Nem kérte föl irodalmi pajtásait, hogy verjék mellőtte a nagy dobót. Klakkok segítségével nem toltá föl magát a közönség nyakára. Valamikor, mint rendező, ügyesen és gondosan rendezte a mások darabjait. De a maga sikerét nem tudta rendezni. Ahhoz nem értett, hogy hetekig tartó dobpergással és trombitaharaggal ebrossze föl a közönség kíváncsiságát egy-egy darabjának a bemutatója előtt. Ez a talentum teljesen hiányzott máskülönbön sokoldalú tehetségéből. Nem a könyvatosok híreszteléseivel akart hatni, hanem azzal, amit írt. Öszinte ítéletet várt a közönségtől, akár jól, akár kedvezőtlenül üssön ki ez a bírásokodás.

Nemes szerénységét a sors megjutalmazta, mert ámbár mindig magára támaszkodott, mindig klikkek és klakkok protekcioja nélkül lépett a nyilvánosság elé: jelentékeny sikerei voltak a színpadon.

Veró Györgyre nem is egy, hanem két muzsa mosolygott. Ami szöveget írt, azt ő maga zenésítette meg. És akit nem tudott lefegyverezni a szöveggel, meghódította dallamos, elegáns, fülbemászó muzsikájával. Kettős hadsereget mozgósított a közönség leigázására. Ahol a betű egymagában nem tudta volna biztosítani a sikert, oda elküldte segítségül a kották légióit. Ebből a szerencsés szövetkezéséből született a *Szultán*, a Népszin-

ház nagy slágere, a *Virágcsata*, az *Oroszlánvadász* és a *Kleopatra*. Ennek az utóbbinak a Magyar Színházban volt szenzációs sikere 1900-ban. A *Virágcsata* és az *Oroszlánvadász* Magyarországon határain túl is sok elismerést és tiszteletet hozott a magyar szerzőnek, olyan városokban, ahol a híres francia és angol operettek is finnyásan megválogatják. Irt ezenkívül két hazafias darabot, az *1848-at* és az *Ezerévet*. Ezekben néhol komoly drámai hangot ütött meg és jóval többet adott sablonos alkalmiságoknál.

Eddigi műveiben kiváló érzéket mutatott a színszerűség iránt. Darabjainak a formás, hatásos volta ellen azok sem emelhetek kifogásokat, akik mindent kisebbíteni szeretnek és *Veróval* szemben azzal állottak elő, hogy inkább keresi a népszerűt, mint az abszolút szépet; hogy se a librettója, se a zenéje nem mozog magasabb színvonalon.

Talán ezek a kicsinylő megjegyzések gyújtották föl benne azt a becsvágyat, hogy elhagyja eddigi sikereinek a biztos terepét és a költészet felsőbb szféráiba emelkedjék. Meg akarta mutatni, hogy többre is van ereje, tehetsége, mint könnyű melódiákkal kísért operett-szövegek és ügyesen összerót hazafias tablók írására.

Mixpickle Jimtől *Kainig*, *Kleopatrától* az ó-testamentomi *Háddig* mindenesetre nagy és merész ugrást tett a mi *Veró Györgyünk*.

S tartozunk neki azzal a beismeréssel, hogy a legkomolyabb ambícióval vállalkozott erre az új feladatra. Nemcsak az operettszerűséget mellőzte, hanem még a melodramái hatásokat is, noha ennél az ós-időbe vesző, csodálatos, regés témánál a dalt és a zenét, a melodramatikus kísérletet többször alkalmazhatta volna, hogy fokozza, emelje a néző hangulatát.

Nagyon csalódott, aki azt várta, hogy *Veró* valami szecciosis travesztia-félet csinál az ó-testamentum naivitásából. A mi felvilágosodott, cinikus korunk ilyesmire már megértett. Ha *Offenbach* merész és frivol paródiáit dolgozta föl a

görög *Olimpot*, miért ne bánhatna el hasonló módon egy modern magyar operettíró a zsidó és keresztény mitológiával? Milyen érdekes, pikáns dolog: *Ádám*, az emberiség atyja, aki *Évával* boszont és pas de quatre-t táncol az elveszett paradicsom előtt!

De *Veró György* teljesen megtagadta magát, teljesen szakított operettszerű mivoltával, amikor ezt a *Kain*t megírta. Annnyira szakított előbbi sikereinek a hálás eszközeivel, hogy egy csöpp instrumentális zenét sem hallunk a darab folyamán. Csak az utolsó felvonásban énekel egy hang a színpalak közt himnuszt az Isten dicsőségére; az is magában, minden zenekíséret nélkül.

Veró György a bibliai szigorúan dramatiszálai akarta. S ebben a szigorúságában annyira ment, hogy a *világi* elemet is mereven kizárta kombinációjából. Itt nem halljuk az *Ur* hangját, amin számunkéri a testvérgyilkos *Kaintól*: *Hol vagyon Ábel, a te atyáddá? Mit cselekedél? A te atyáddának vére kiált én hozdám a földről!* Itt nem látunk kherubínokat, akik villogó, kétélű karddal állanak őrt a paradicsom kapujánál. Mást nem vitt át a bibliai hagyományokból, csak a neveket. Isteni beavatkozás, angyalok szereplése nélkül játszódik le a darab, tisztán emberi alapon.

Byron hatalmas *Kainjával Veró György* darabját nem szabad összehasonlítani. *Byron* nem a színpad számára dolgozott. *Byron* a maga óriás lelkét lehetett belé ebbe a nagy-szerű alkotásba. A drámai formát csak ürügyül használta föl, hogy elmondja bennük a maga dacos, fenséges gondolatát. *Kain* és *Lucifer* szájával ő maga beszél. Az egész misztérium csak arra való, hogy *Byron* revalálja benne önmagát a nagy gondolatok kábító erejével és démoni nyíltságával. *Kain*, akit fölillát a halál gondolata és *Lucifer*, aki halhatatlansága érzetében ördögi büszkeséggel dacol: maga *Byron*, a vallásos Anglia százműzője. Itt nem a drámai mese, hanem a filozófiai tartalom a fő. *Gyó*

fontossága van különösen a másik: a osongrádi keresztény fogyasztási szövetkezet létesítésének és első évi működésének megítélésénél, mert ez a szövetkezet talán páratlanul áll az egész országban, nem a közönség védelmére, hanem az itt közelebbi megjelölendő körülményekből ítélve, egyenesen támadólag a kereskedés és a kereskedők tönkretételére rendezkedett be. (Zaj a néppárt.) Méltóztassanak csak meghallgatni.

Csernoch János: Előre megmondtam, hogy így fognak referálni!

Sándor Pál (Olvassa): „Ennek a szövetkezetnek már az első fellépése válságos hadjárat az ipar és kereskedés ellen oly jelszavak alatt, amelyeket akkor sem szabad volna propagálni, ha igazán védelemre szorulóknak a fogyasztás, amire pedig nincs is szükség.” (Derűltség a néppárt.) „Törvényeink szerint közigazgatási joga van a szövetkezetnek arra, hogy üzletet nyisson, de azért bizonyosan mindenki elismeri, hogy torzodog az és a fogyasztási szövetkezet intézményének ad absurdum fejlesztése, mikor a keresztény fogyasztási szövetkezet Csongrádon pár hónapon belül a város öt különböző pontján nyit boltokat (Felkiáltások a néppárt: Ez a baj!) és hirdeti és hirdettei gyűléseken, lapokban és szájról-szájra, hogy ez a még tovább is teljeszendő haro a kereskedők, a kazarók ellen. (Mozgás.) És hogy bünt közt el, talán el is kárhozik az, ki egy fillért is más fizetben költ el, mint a keresztény szövetkezetekben.

Semmielőtt törvénybe nem ütközék ez kifejezetten és mégis a rombolás eredményére vezet társadalomilag, annál bizonyosabban, mert a válságos nép tanulásával viszik a harot és a nyilvánosan felszenelt és örökmeccsekkell ellátott szövetkezeti boltokat a néppárt színté zárandokhelyekül jelölik meg. (Zaj a néppárt. Felkiáltások: Mit mond Egan?) Legyenek egészen nyugodtak; arra is felelek majd. (Olvassa): „Máris vannak tapasztalatok arról hogy a nép válsággal inzultálja azokat, kik valamely magánüzletből hoznak ki ezekben vásárolt csomagokat és ha az ilyen táta terrorizmus tovább terjeszték és fejlődnek ebben a városban végül be kellene zárnia minden kereskedelmi és majd ipari üzletnek is, amint már eddig is bezártak néhányat a szövetkezeti hadjárat sebesülteit és halottait.”

Olvashatnék ebből a füzetből még többet. Azt hiszem, ehhez kommentár nem szükséges. Ha erre azt lehet mondani, amit Rubinek képviselőtársam mond, hogy a fogyasztási szövetkezeteknél főképpen az erkölcsi szempontokat kell figyelembe venni (Helyeslés a néppárt.), hogy ez nevelési hatással bír (Igaz! Ugy van!) akkor Rubinek Gyula nincs inormálva a fogyasztási szövetkezetek tekintetében. Mert ugy, amint megalkottattak a fogyasztási szövetkezetek, azoknak harmadrésze elpusztult. Ezek között a fogyasztási szövetkezetek között — három kivéve az egész országban — sozovens fogyasztási szövetkezet nem létezik. A kereskedelmet az urak szívesen tolják előre ha arról van szó, hogy kivétel legyen, de szívesen ütök akkor, ha nem képes egy feladattal megküzdni. Mostan pedig, míg az egyik oldal a kereskedőket elpusztítja, addig a másik oldal a szövetkezetek berántják a szegény népet, hogy egyes jelszavak alatt politikai, telekezeti, nemzetiégi okokat mozdítsanak elő. (Nagy zaj és mozgás a néppárt.) Fenntartom, hogy nemzeti telekezeti és osztály-érdeket szolgálnak. (Folytonosan tartó zaj a néppárt.)

Buzáth Ferenc: Ez a telekezeti érdekek!

rajongás husz év múltán mégis annyira erővel, hogy kiszakítja magát viruló családja köréből és öngyilkossá lesz egy nő miatt, aki sohasem szerette; aki ránézve husz éven át álomkép, fantom volt. Ilyen rajongásra talán csak Toggenburg lovag lett volna képes, de 6 magányos volt és a keresztes hadjárat korában, a nagy lovagerények és szent eskütájsok korában élt.

Kainnak egyetlen akciója az, hogy Ábelt agyonüti. Ettől kezdve husz évig egyebet nem csinál, csak töpreng, sóhaj, szenved, sóvárog és engedi, hogy Háda dolgozzék helyette és egymásután tíz gyermeket szüljön neki. Az ilyen passzív tragikus-hős kiteszi magát annak, hogy nem érdeklődünk iránta és csodálkozunk Háda ragaszkodásán, pedig a hűséges szerelmet nagyrabecsülik az asszonyban. De Kain olyan férfiatlanul viseli magát, hogy a leg-együgyűbb asszonynak is ki kell ábrándulni belőle. Háda csak a férfit, az imponáló erőt honorálhatná Kainban. Nagy vonások magikus hatalommal vonzzák a nőt még a kiátkozotthoz, a testvérügykoshoz is. De Kain férfiatlanul lamentál. Amit husz évig tesz, gyávaság, amit végül osekleszik, esztelen hőbort. És Háda mégis úgy vesztíti és úgy siratja, mintha egy igazi hőroszt vesztett volna benne. Ez a szerelem is ellentmond az emberi természetnek.

Legérthetőbb a Cilla szerelme Ábel iránt. Ábel meghal és Cilla szelid tébolyba esik bánatában. A tébolyodottak híven ragaszkodnak viziókhoz, rögeszmékhez. Mindig azt látják maguk előtt, akit szerettek valaha. Beszélnek, ölelkeznek vele és rajongó fantáziájuk révén szerelmük örökké friss marad. Cilla szerelme nincs alvéteve a változó időnek. Abban kételkedünk, hogy az egészséges, durva Kain husz év múlva is a régi rajongás egész hevével közeledhessék Cillához; de az meghatón szép és igaz, hogy Cillának a husz év óta porladó Ábel még mindig él és Kain, az élő Kain, Cilla számára husz év óta halott.

Ha mélyebb filozofiai tartalma nincs is ennek az ó-testamentumi drámanak és Kain alak-

Előnk: Ne tessék a szónokot folytonosan közbekiáltásokkal zavarni!

Sándor Pál: Vannak olyan megjegyzések, amelyekre a felelet nem szükséges!

En tehát azt mondom, hogy nines igazza Rubinek Gyula urnak, a szövetkezeteknek nines nemzeti jellege... (Nagy zaj és ellenmondások a néppárt.)

Major Ferenc: Nemzetmentő jellege van. (Zaj.) Van magyar faji jellege!

Sándor Pál: A szövetkezetek magyar jelleggel semmiféle nem bírnak, hogy a telekezeti gyűléseket felkötik, (Zaj és ellenmondások a néppárt.) hogy a magyar nemzeti jellegét megrották azzal, hogy vannak egyes szövetkezetek Magyarországon, amelyek magyar embert be nem fogadnak, ami szegény Magyarországra ugy, hogy érthetetlen előttem, miképp lehet ilyen szövetkezet alapszabályait helyben hagyni.

Rubinek a tőzsdéről is beszélt. Megelégedését fejezte ki, hogy a tőzsde ma reorganizáltatik; nem tartotta azonban elegendőnek azt, amit eddigéig tettünk. De mi az oka annak hogy az agráriusok eddig nem vettek részt ennek a tőzsdének működésében? Hát nem kértük mi már számtalanszor az agráriusokat, hogy lépjenek be mint tőzsdetájsok, nem kértük-e, hogy lépjenek be a tőzsdetársasba, hogy vegyenek ott tényleg részt a reorganizációjában és csinálják azt ugy, amint ők gondolják? Ha azonban ezt sokszor megtette a tőzsdetanács elnöke hivatalosan is — amint sokszor megtették egyes urak is — és ha csak olyan feleleteket kaptunk, hogy ugy-e jó volna most egy hid mihozánk agráriusokhoz? — és mikor azt feleltük, hogy igen s erre azt mondják: a hidak le vannak bontva; no hát, t. uraim, akkor ezt meg kellett magunknak csinálnunk az agráriusok nélkül, ugy, ahogy tudtuk. A tőzsde volt az, amely már számtalanszor kérte, hogy a törvény által szabályoztassék működése. 1896-ban vagy 1898-ban az anketén a nyilvánosság előtt mondta meg, hogy kéri törvény általi szabályozását. Az 1900. évi jelentésben direkté ismét felkérték a kereskedelemügyi minisztert, hogy a tőzsde végre törvényileg szabályoztassék.

Es most engedje meg a t. képviselőház, hogy rövid időre az őriési forgalomra térhessek át. Amit Rubinek Gyula mondott, előttem tökéletesen új dolog. Konstataiom multkori ellenbeszédemből, hogy Rubinek Gyula aki eléggé tüzetesen fogja kezét az én beszédemmel, nem cáfolta meg annak több tételét. Emellett meg egyetértünk először abban, hogy finom hiszben teljesülünk. Tovább nem cáfolta meg, hogy azt a 6 millió métermá-sa finom hiszben, melyet mi Csehszágban eladunk, amelyet kénytelenek vagyunk Ausztriában értékesíteni annak tojtján hogy nines a vámkülöndön kívül exportunk, ocsóbban kell a cseheknek eladnunk. Nem cáfolta meg aztán Rubinek Gyula beszédemnek azt a részét, amelyben arról szóltam, hogy 1897-ben, amikor a buza Budapesten 3 forinttal drágább volt, mint Londonban annak dacára 1 millió métermá-szát exportáltunk az őriési forgalom mellett. Ez tehát ismét csak azt bizonyítja, hogy Budapesten lehetett a buza 1897-től 1891-ig 24—3 forinttal drágább és mégis kevesek voltak az őriési forgalom előnye által a vámkülföldre kivitt eszközölni.

En azt mondtam, hogy Magyarországon a szegény ember kényerét megrágitották. (Igaz! Ugy van!) a szélsőbaloldal.) Ezt Rubinek Gyula t. barátom egy szóval sem cáfolta meg. En arról egy statisztikai kimutatást mutattam be a Háznak. E statisztikai kimutatásról Rubinek Gyula t. barátom egy szóval sem emléke-

ját erősebbnek, nagyobbak kellett volna meg-rajzolni, hogy igazi tragikus érdeklődést kelthessen: Verő darabját meg kell becsülnünk sok kiváló tulajdonságáért. Az első felvonás ex-ponációnak kitűnő és a második felvonásban Kain monológja nemesak merész dolog, hanem művészi is van megcsinálva. A természet, a vad hegyi táj, a néma éj és a kitoró vihar komor fenségével veszi körül Kain háborgó lelkét. Verő a színpadi hatás elrendezésében régi mester. Ez az előnye itt magasabb rendű, nemesebb zamatu poézissal párosul. Nyelvezete is a darab legtöbb részében tisztán, dallamosan folyó, sok helyütt drámai szárnyalású.

A szereplők közül első sorban Gál Gyula érdemel dicsőretet, aki rendkívüli ambícióval tanulta be Kain szerepét és a legapróbb részletekig kidolgozta. A lelkiismeret mardosását gazdag színezte fortéban és pianissimóban. Szerepe farszót volt, de nem merült ki belő. Művészi ekonómiaja révén egész végig lankadás nélkül játszott. A nagy monológ után az egész nézőtér zajos, hosszas tapsai honorálták. Ennek a jelenetnek és az első felvonásnak volt a legnagyobb hatása. Verő György is sokszor megjelent a lámpák előtt.

Márkus Emilia gyönyörű Cillája volt a mai bemutató második érdekessége. **Hegeyi Mari** Háda-ja szintén megérdemli, hogy jól nyilatkozzunk róla. A hűség és ragaszkodás hangján szépen tudott beszélni. **Seatsay**, mint Ádám, remek maszkjával és az átok-jelenetben nagy erőjével tünt ki a férfiak sorából. **Mihályfi** Ábele maga volt a megtestesült szélsőség és **Beregi** Hánakja az ifjuság tavaszi pompájában tündöklött. A kisebb bibliai alakok közül kedves játékkukci és tüde megjelenésükkel hatottak: **Molnár Rózsi**, **Tudoly** kisasszony, **Rósahegyi** Kálmán.

Az igazgatóság több új dekorációt festetett és az állatbórs kosztümökkel, meg a kitömött állatokkal sem takarékoskodott. Paradicsomi kosztümökre még van pénz a Nemzeti Színháznál.

zett meg, pedig ez igen fontos tétel, mert ez mutatja azt, hogy körülbelül 2 és fél forinttal veszi a szegény ember azt a feleke lisztet drágábbban, mint mi a fehérlisztet eladni tudjuk, azaz kénytelenek vagyunk a fehérlisztet olcsóbban adni, hogy a feleke lisztnek árát ez behozza és kiszámítottam azt, hogy ez 12 millió korona különbséget tesz a szegény embernek rovására. Ezt t. képviselőtársam egy szóval sem említtette.

Ezek után még csak egygyel kell foglalkoznom. Rubinek Gyula t. képviselőtársam azt mondta beszéde végén, hogy én olyan agrárius vagyok, aki csak az agrárius érdekeket kívánom szem előtt tartani, az agráriusok pedig olyanok, akik Magyarországnak és nemzetünknek érdekeit kívánják támogatni. En figyelmeztetem a képviselő urat arra, hogy helytelenül citál és kijelentem, hogy azt, amire ő hivatkozott, hogy én is agrárius vagyok abban az esetben, ha az urak a mezőgazdaság támogatását értik ez alatt, én nem mondtam. En a következőt mondtam (Olvassa): „Ha tisztán mezőgazdasági célok volnának, amelyeket ők hangzatosnak, abban az értelemben én is agráriusnak érzem magam. Ha azonban olyan politikai pártnak az alakítása volna a cél, amilyent Németországban észlelünk, akkor ennek ok- és időszzerűségét nem értem.” (Helyeslés a jobboldalon.) Ezt mondtam én és nem azt, hogy ezzel egyszerűen feladom hazám érdekeit. (Helyeslés a jobboldalon.)

Nessi Pál a magyar üvegipar válságáról beszélt. A mai iparfejlesztési módszer iránt bizalmatlansággal viseltetik. A kereskedelemügyi miniszterrel azzal ocselkednek, hogy Magyarországon tömegesen szaporodnak a gyárak s a nagyobb iparvállalatok. Ezzel szemben kimutatja, hogy az utóbbi három évben csak három iparvállalat létesült. Ezek egyike a Turul.

Beszélt az ipari iskolákról, amelyeknek egész más szervezetet óhat adni. Végül pedig kijelentte, hogy a tételt nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Bedő Albert: A miniszteri indokolás azt mondja: (Olvassa). „Nem mellőzhetem egy körülmény felemlítését amely egész kisiparunkat érinti és egész ipari fejlődésünknek, amennyiben t. i. kisiparról van szó, egyik legfontosabb részét képezi. Ez a legfontosabb rész az iparostanonok kérdése.” Ez erre azt mondja az indokolás: „A tanonctárs általában hanyatlók, legjobb műhelyeink kivonják magukat a tanonctársak terhei alól, a minket következtében a jövő képzése is tetemes mértékben hanyatlók.” Orvosszerűl aztán az indoklás azt ajánlja: „Versenyre kell szólitatnunk az ország legjobb mestereit, hogy tanonctársakat tartsanak és gondosan kiképezzék, ki kell öket esetleg államilag választani és a tanonctárs és képzés terheit épp ugy mérsékelten kártalanítanunk, mint ezt más államok is teszik.”

En társadalmi téren már évek óta foglalkozom az iparostanonok oktatásának kérdésével, s a köz- szerzett tapasztalataim alapján tartom kötelességemnek a kérdéshez szólni.

En előtűnk lévő indoklás állítása határozottan figyelmezteti a törvényhozást arra, hogy a kisipar hanyatlásának egyik okát abban kell keresnünk, hogy az iparostanonok kellő alapos kiképzésében nem részesülnek. Ez ma következménye a kisiparosmesterek elszegényedésének és a kisipar hanyatlásának és mig ez nem áll, valószínűleg az iparostanonok alapos kiképzése nem is várható; mert méltóztatnak tudni, hogy bár a törvénynek ma érvényben levő rendelkezései elég garanciát nyújtanak az iparosifjak nevelésére, mégis a gyakorlatban ez hajótörést szenved. A gyakorlatban annyiban, mert az iparosmesterek, akik az iparosifjakat magukhoz viszik nevelésére, részint maguk sem bírnak kellő munkával, részint elszegényedtek és nem képesek a kezdő iparosifjak gyakorlatilag eléggé alaposan kiképezni, hanem inkább igen sokszor házi munkára, küldőgetésre stb. használják fel öket, ugy hogy ezek a fiuk nem egyszerűen gyűszőlővén testi fejlődésükben is elcsúsznak.

A kormány részéről tervezett eljárás, hogy az iparosmestereknek ilyen ifjak neveléséért kártalanítást adjon, más államok mintájára, ma még nines kipróbálva. Ideöletti volna tehát ha azt mondanánk, hogy ez egész bizonyosan sikerre nem vezet. De meg vagyok róla győződve, hogy az az iparosnevelés, amely elsősorban, rendszer és közvetlenebb ellenőrzés nélkül mai viszonyunkból, következésképp egyes emberek teszésére és jóakarataira bízva vezetetik, kellő sikert nem arathat. Nekem megvan a magam nézete és pedig tapasztalatom alapján, a sikerre való több kilátással, amelyeket itt Budapesten is szerettem éveken át. Tudom, hogy számos ifjut helyezettünk el egyes iparosoknál és azokat a hiányos képzés, a rossz bánásmód és más kellemetlenégek miatt el kellett ismét venniük, másöbára kellett elhelyezniük, ugy hogy jobbra-bajra kellett vándorolniuk s többször vissza kellett öket küldenünk a vidékre. Es ez addig ugy marad, mig az iparos-ifjak oktatása nem fog a kellő erkölcsi felügyelettel is kapcsolatosan egészen rendszeresen történni.

Elismerem, hogy az iskoláknak, amelyeket felállítottunk, lehet jó hatása, azonban nem az iparosifjakban fogunk jó iparosmestereket nevelni, nem azokban neveljük azokat a kisiparosokat, akikre az országunk szüksége van, ugy ipari, mint közigazdasági tekintetben és szükségbe van — bátran merem mondani — nemzeti tekintetből is, hanem nevelni fogjuk öket gyakorlati uton, társadalmi felügyelet és ellenőrzés mellett.

Azt tartom, hogy célravezető lenne az, ha a költségvetésnek ez a tétele — nem most, hanem jövőre, ha a t. miniszter ur a kérdést bővebb megfontolás tárgyává tette — megfelelő kibővítést nyerne és az iparostanonoknak társadalmi felügyelet mellett való kiképzésére az országunk azon nevezetes városában, ahol fejlettebb ipar van, tanulóothonok rendeztetnénk be. meg pedig ugy egyszerű igényekkel, aminők a jövőndöbeli iparosok helyzetének megfelelnek. Ezen öthonok segítségével megszűnnek az, hogy egyes iparosokhoz házi ellá-

tásra kelljen adni a fukat. A jobb műhelyek a mai társadalmi berendezés szerint házi ellátásra nem vesznek el ily itakát. A tulajdonosok azt mondják: lakják ott, ahol tudsz élelmezni magadat, amint tudod, így aztán szívesen adok oktatást. De éppen a lakást és élelmezést és az ezzel járó házi felügyeletet, amelyet régebben minden iparosmester házában, mint családtag, megkapott a tanuló, nem képes megkapni; s ezért azt, mi viszonyainkból következőleg, a sikeres való több kálitással ily otthonok utján lehet elérni.

Számításom szerint ezen az uton az egész országban — bátrán lehet mondani — évenként kellő társadalmi közreműködés segítségével legalább is száz a apos képzetségi, kellő erkölcsi felügyelet és szakszerű vezetés mellett képzett ily iparost nyerve-tünk és ez nem kerülne többé, mint 3—400.000 korona-jába az országnak. Azt hiszem, hogy ez összeg ahhoz a jelentőséghez képest teljesen alárendelt, hogy mennyi haszna van ennek ipar és nemzeti szempontból mert hiszen jól méltóztatnak tudni, hogy Magyarország iparának megteremtését másoktól, különösen a kispár terén nem várhatjuk, mint jól képzett iparos-mesterektől. Aki akar a ruházati ipar, akár a lakástárszerelési, vagy az építési ipar terén tapasztalatokat szerzett igazat ad nekem abban, hogy a legfontosabb az első években az iparos-tanulói korban a vert gyakorlati kiképzés, mert akkor szereti meg a mesterséget és akkor fogja megkapni azt a kedvet és lelkesülést, mely munkájának kell, hogy vezesse az iparost, ha jó és kielégítő munkát akar végezni.

Arra kérem tehát a t. miniszter urat, hogy az országnak mindazon vármegyéből, ahol az iparos-képzésre alkalmasabb elemek vannak, válassza ki a sikeres kiképzésre legtöbb hivatással bíró tanulókat, azokat részint Budapestre, részint Kassán, Temesvárott, Kolozsvárt, vagy Pozsonyban iparos-otthonokba elhelyezve és kellő felügyelet alatt tartva, járassa be a jobb helyi műhelyekbe. Azt hiszem, hogy e tekintetben az ország számos vármegyéből kapunk igen jó és használható elemet, különösen pedig a Székelyföldről. Melynek tanuló ifjúsága igen alapos képzetségi iskolai nevelést nyert, azután falálékony, jó kezei-ogásu, munkaszerető és kitartó ifjúság. Meg vagyok győződve, hogy a t. miniszter ur, aki látója szociológiai alkalmával igen helyes gyakorlati érzékekkel mutatót bír azokra a teendők, melyek e téren megoldásra várnak, szintén megtalálja azt, ami az iparostanulói sikeresebb kiképzésére célszerű leend.

A teltelt megsvazom. (Helyeslés jobboldalon.)

(A kereskedelmi miniszter válasza.)

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! En csak néhány felvilágosító és helyreigazító megjegyzésre veszem igénybe a t. Háznak szives tőrkémet azokkal az észrevételekkel szemben, melyek főképp az iparfejlesztésre vonatkozólag felhozták. Hiszen, ez a tétel tárgyalatik az idő szerint, következőleg csakis azokat az észrevételeket tarthatom fontosnak, melyek a tétellel szoros összefüggésben vannak. Eppen ezért nem megyek bele azon két nagy alapvető gazdasági tételnek fejtegetésébe és vitatásába, melyek körül a fellogásom és nézetek csoportosulnak, amelyeknek sodrában benne vagyunk minden pillanatban, mibelyt valami gazdasági kérdéstről van szó. Ezt egészen természetesen tartom ugyan, de azt gondolom hogy ezeknek tüzetes megvitatása, fejtegetése és általában a kérdésnek minden irányban való tisztázása csak akkor van helyén, mikor ez valamely konkrét alkotás érdekében történik. (Zaj a szélsőbaloldalon.) E nélkül a vitaközös nem gyakorlati és mint Sándor Pál t. barátom nagyon helyesen mondta, akadémiikus, anélkül, hogy ebből gyakorlati eredményt érthetnének el. Az Ausztriával fennforgó gazdasági viszonyoknak a rendezése különben is napirenden van és bár ez idő szerint a tárgyalások megszakadtak, de azt hiszem, hogy nem sokára abban a helyzetben lesz a kormány, hogy ezen tárgyalásokat újból felveheti és ennek folytán ez a kérdés egy, vagy más alakban, legyen az akár a vám-szövetség kérdése, akár az autonóm tarifa kérdése, akár a külföldiakkal kötendő szerződés kérdése: a Ház elé fog jönni, tehát szerintem akkor lesz helye és ideje annak, hogy ez a kérdés ex asse megvitatassék és a közvélemény minden irányban felvilágosittassék. (Helyeslés a jobboldalon.) En ez alkalommal szoritkozom kizárólag az e címre vonatkozó észrevételek egynemelyikére amelyek tekintetében, ismétlem, kötelességem némi felvilágosítást adni. (Halljuk! Halljuk!) Nem örlhetek lel mindent, mert oly rengeteg száma hozottot fel az észrevételeknek, nézeteknek, különböző irányú megnyilatkozásoknak és felfogásoknak, hogy azokat itt e Házban felolteni és azokkal egyenként foglalkozni teljes lehetetlenség; de biztosítom a Házát, hogy egyetlenegy észrevétel sem kerül ki figyelmen kívül, foglalkozni fogok velük és a maga valódi értéke szerint fogom azokat méltányolni. (Helyeslés.) Hiszem és remélem, hogy annak idején, mikor e téra újra tárgyalatik fog, mindezen kérdésekkel szemben egy meghatározott és biztos irány fog követetni, legyen az jó, vagy rossz, de a Ház abban a helyzetben lesz, hogy iténi foghat az irány felett, mely irány ez ideig talán elegendőleg kidomborítva nem volt.

Csernoch János képviselő ur tegnapi napon neheztelég nyilatkozott az ipar támogatásáról (Felkiáltások a baloldalon: Nem azt mondta!) vagyis arról az iparpolitikáról, mely követték a gyárak alapítása tekintetében.

Csernoch János: Azt mondtam, hogy, titkon történik!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Ha jól fogtam fel felszólalását azt mondtam, hogy bizonyos keletkezé gyárpártelepek számára nagy összegek adományoztatnak, anélkül, hogy ezek ellenőrzésnek...

Csernoch János: Ugy van!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: ...sőt, hogy közel áll a dolog ahhoz, hogy itt tulajdonképpen egyes esetekben nem annyira gyáralapításról, mint inkább az állam áldozatkészességének kihasználásáról van, vagy lehet szó. Ez az eset az én fellogásom szerint tenn nem forog. Megengedem, hogy ezen kérdésnél nagyon óvatosan és körültekintéssel kell eljárni és figyelembe kell venni minden körülményt, mielőtt az ember valamely keletkezé ipar számára nagyobb összeget adna vagy szavazna meg. De az egyszerűen lehetetlen, hogy valaki saját vagyonával, vagy összegekkel bele-menyjen ipari alapításba azért, hogy az államtól sokkal kisebb összeget kapjon s ezen a révén a maga vagy-onát is belevigye a tönkébe. Ez ki van zárva. Ezek a segélyek nem feltétlenül adtak, ezek hozzá vannak kötve ahhoz, hogy az illető maga is jelentékeny összeget tessen bele a vállalatba, mely összeg tel-meseben nagyobb mint az a segély, mely e célra adatik. Annak utána gondoskodva van arról, hogy az illető kellő arányban köteles a termelést meg is való-sítani. Megengedem, hogy egyes esetekben lehetnek hibák is, én ezt nem tagadom, hogy egészen és nagyban ebbe az irányba belevigylőn olyan politika, mely nem az ipar-alapítást tartja szem előtt, hanem inkább csak a segélyezést, gondolom, ez az eset: tenn nem forog, ennek a tényleg ellentmondanak.

T. képviselőtársam benyújtott egy határozati javaslatot is, amellyel azt előzta, hogy az állam által iparalaptási célokra adandó segélyek a képviselőház tudomására hozassanak és egy kimutatás alakjában az évi jelentésbe beillesztessenek. T. Ház! Títkolodni senki sem akar, én legkevésbé. Nekem titkom nincs, remélem nem is lesz. De nagyon megfontolandó az, midőn Magyarországon egyesek komoly gyáripar-alapítási szándékkal jönnek, hogy akkor nevék a nyilvánosságnak átadassék, azért, hogy ez mindenki által jó és rossz kritika tárgyává tessenék, ez, azt gondolom, nem felel meg annak a célnak, amely szem-keint előtt kell, hogy legyen. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Zaj és ellentmondások a néppárton és a szélsőbaloldalon.)

Krasznay Ferenc: Hisz meg lehet tudni amugy is! (Zaj.)

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Az iparosnak épp úgy, mint a kereskedőnek, megvan a maga anyagi és erkölcsi vagyona. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Halljuk! Halljuk! jobboldalon.) Ez a piacra senki szívesen nem viszi. Már pedig méltóztatassanak megengedni, de nagyon gyakran megtörténik, hogy a legjobb szándék is olyan módon per-laktáltatik a sajátban és a közvéleményben, amely az illetőre nézve sértő, megalázó, hitetlenek és erkölcsi reputációjának ártalmára válik. Ezt megakadályozni kötelességünk. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Thaly Kálmán: Ha ártalmára válik, ne fogadja el!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Ha igen t. képviselőtársamnak az a nézete, hogy ne fogadja el az illető és ne jöjjen ide, akkor nem is fog itt célt érni az iparalaptási törekvés. (Zaj! Ugy van! a jobboldalon.) Hiszen éppen arról az oldalról hallottuk leggyakrabban, hogy na Magyarországon is önálló vállalatot lenne, akkor természetesen fognak ide bejönni az iparvállalatok. (Zaj! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: Nem kell akkor szubvenció! (Zaj! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezt kell meg-próbálni!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Ha ezekkel szemben az az elidegenítő eljárás követelkik, hogy ok minden ok és cél nélkül és a legjobb tendencia és legnemesebb törekvés mellett meghurcoltatnak, akkor bizonyára senki sem fog idejönni, mert sem én, sem más... (Zaj! Ugy van! a jobboldalon.)

Leugly Zoltán: Ha a szubvenció becsstelen dol-gom, nem kell elogadni!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Sem én, sem más nem teszi ki magát annak, hogy vagyonával, szellemi és erkölcsi tőkével áldozatot hozzon bizonyos célokra ott, ahol éppen ennek idejében, ahelyett, hogy elismerést kapna, megalázó támadásokkal találkozik. (Ugy van! a jobboldalon.)

Zboray Miklós: Miért tagadják?

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: En nem azt mondom, hogy ez maradjon titok: én szívesen és készséggel megnyugszom abban, sőt a kormány kötelességének tartom azt, hogy minden évben a pénzügyi bizottság tárgyalásai alkalmával ezen kimutatásokat bocsássam a bizottság rendelkezésére, hogy ez megbírálhassa, megítélhesse azt, vajjon nem forognak-e tenn olyan viszonyok és körülmé-nyek, amelyek helyesei ni nem lehet; de a nyilvánosság számára ezt közrebecsátani, azt gondolom nem felel meg éppen annak a célnak, annak a tö-rekvésnek, amelynek érdekében az iparalaptás terén ilyen áldozatokat hozunk. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Zaj és ellentmondások a szélső baloldalon.) sőt többet mondok: En kérek vagyok és hajlandó vagyok akárkinek a t. képviselő urak közül a rendelkezésemre álló adatokat és kimutatásokat minden perben rendelkezésére bocsátani (Helyeslés.), csak egyet óhajtok és akarok kikerülni, hogy avatation kezek és nemhelyes törekvésnek nyilatkozzanak és nyilatkozhassanak meg akként, hogy az illető ipar-vállalat- a patók ki legyenek és ki lehessenek tvee olyan visszaéléseknek, amelyeket az illetők minden-esetre kikerülni óhajtanak, éppen az ügy és a cél érdekében. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A kispár érdekeiről igen melegen nyilatkoztak Ernst, Major és Csernoch t. képviselőtársaim. Ok t. j. telpanaszolták, hogy a kispár tengődésének egyik oka abban rejlik, hogy az állam nem megy időközön-kint elegendő anyagi támogatással ennek segítségére és istápolására. Felhozták, hogy a mult időkben a kispár támogatására szánt egész összeg a költéség-

vetésben 2000 forinttal volt felvéve. Hát én nem tudom még, meglehet, hogy így volt a multban, de, hogy ez idő szerint a kispár részére már 342.000 korona támogatás nyujtatik, ez a kimutatásokból nyilvánvaló. Nem mondom, hogy ez elég, sőt többet mondok: a támogatásnak e téren tovább kell menni, esakhogy rendszert kell a támoga-tásba belevinni, oly rendszert, amelynek segítségével nem pusztán kaziszió és nem egyes elintészek történnek, hanem bizonyos vágyánon megy az egész teljes határozottsággal éppen azért, hogy maga az ügy is ezen a téren erősebben fellendüljön, másfelől pedig mindenki tudja, hogy melyik az az ut, amelyen ezen ügy sikeresen a cél felé vezethető és megvalósítható. (Ugy van! jobboldalon.)

A t. képviselőtársam felhozta, hogy a kispár baja nem a termelési viszonyok megváltozásában rejlik, vagy legalább nem egészen ebben, hanem azon ipari törvényekben, amelyeknek egyike 1872-ben, másika 1884-ben alkottott meg. Megengedem, hogy ezen ipartörvényeknek vannak hiányai is, és hogy ezek részben talán elavultak is, sőt, hogy ezeknek reformálásáról és módosításáról gondoskodni kell. De hogy a kispár veszedelmének nem ez az oka, vagy legalább is igen kis része van ebben annak, hanem hogy valóban a termelési viszonyok megváltozása az oka a kispár pusztulásának ezt mutatja az, hogy a kispár az 1872-iki törvény előtt is már pusztulásnak indult (Zaj! Ugy van! a jobboldalon.) Aki a 60-as években és a 70-es évek elején a kispárnak sorsát ismerte, az nagyon jól tudja, hogy annak válsága és veszedelme nem attól az időtől fogva datálódik, hanem a termelési viszonyok megváltozásának azon időpontjától kezdve, a mikor a tömegtermelés a kispár prosperálására ugyszólván halálos csapást mért. Ezen, a mennire lehet, megengyhiteni kell és hogy ezen segítségnek egyik módja az ipar-törvénynek reviziója is, azt elmondottam ma a mult alkalommal és hanguloyozom ma is. Csak azt az egyet kell megjegyezni, hogy az ipari törvé-nyeknek helyes és célszerű megoldása nem tartozik a nagyon könnyű kérdések közé, kivát ha azt orga-nikus összetűgésbe kellene hozni a szövetségi eszmével és mindazon dolgokkal, amelyek az ipari törvény jóságával és helyességével összefüggnek. Miután pedig ez idő szerint még kellőleg elkészíte-nincsen, bár a munka iojik, igen szívesen megígé-rem hogy foglalkozni kívánok ezzel a kérdéssel, azonban, hogy mikor referálhatok e tekintetben, ha egyáltalán én leszek abban a helyzetben, hogy a Háznak referáljak és hogy mikor jöhetek azzal a törvényhozás elé, azt ma még megmondani képes nem vagyok.

Neszi Pál: Igen jó kezekben van az ipartör-vény reviziójának munkája!

Krasznay Ferenc: Mi a miniszter uraktól várjuk a reformokat, nem a miniszteri tanácsos uraktól!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Gróf Zichy Jenő t. képviselőtársam felhívta figyel-memet a mintamúzeum kérdésére és melegen aján-lotta, hogy miután Magyarországnak jövője főképpen Keleten van, amit én is tartok és amire nézve azon-ban rögtön leszek bátor néhány szerény reflexiót: megtenni, tehát kell, hogy foglalkozunk azzal hogy Keletre olyan cikkeket szállítsunk, amelyek az ottani izésnek és tornáknak megjelölnek. Hát ez, t. Ház, a dolog természetében tesszik, kultí-valni, gondozni és fejleszteni kell ezt a kérdést is és én szívesen megígérem, hogy nekem is a legme-legebb gondoskodásom tárgyát fogja képezni az ezen kérdésrel való foglalkozás. De méltóztatassék meg-engedni, hogy a Keletre sem olyan könnyű bejönni ezen iparokkal, mert do ut des (Zaj: Ugy van! a jobboldalon.) és amit kapunk, meg kell nézni, hogy mit adunk érte és hogy mennyiben érinti ez Magyar-ország gazdasági érdekeit. A Kelet éppen olyan nyerstermelő ország, mint mi, annak koncessziót tenni tehát — nem szolok most arról, hogy ezt megtörtén-jék-e vagy sem — nagyon megfontolandó dolog. Ha már mostan a Keletre be akarunk menni iparok-keinkkel, akkor számolni kell azzal, hogy adjunk is érte valamit. Ez tehát kétélű fegyver, amiből ugyan nem az következik, hogy ne történjék semmi, sőt tör-ténni is kell, hanem következik az, hogy ez nem olyan könnyű dolog, mint azt t. barátom hiszi.

Gróf Zichy Jenő: Tessék jó utazókat tartani!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Kétségtelen igaz, hogy jó utazókra nagy szükség van, hogy azok az expozitúrák, amelyek tudtommal ott vannak, elég sikerrel működésbe álljanak, csak az a fő, hogy ezeknek a működése támogatassék. Fejlesz-tessék és minden irányban életképesé tetsessék.

T. barátom felszólalásában megemlékezett egy bécsi felolvasásról is (Halljuk! Halljuk!) amelyet a kínai követségnek egy alkalmazottja Bécsben tartott (Élénk felkiáltások: Halljuk! Halljuk!) s aki akként nyilatkozott, hogy minek Ausztriának Kínába menni, hiszen Ausztriának megvan a maga Kínája és ez Magyarország. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ugy van!)

Thaly Kálmán: Ugy is van!

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Igy van-e, vagy nem: én ezzel e pillanatban nem foglalkozom, csak azt jegyzem meg az én t. barátom-nak, hogy tőle, aki ezt saját álláspontja mellett bár teljes joggal, hangulatosinálás szempontjából felhozta, több igazságot vártam volna, mert kellett volna nyilatkoznia arról is, hogy Ausztriában nemcsak ilyenek vannak, hanem olyanok is — még pedig a sajátban, a közvéleményben és parlamentben, akik azt hirdé-tik, hogy Magyarország gazdaságilag Ausztriát ki-zsákmányolja. (Ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Neszi Pál: De miért? (Halljuk! Halljuk!)

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter: Azt mondják, hogy Magyarország Ausztriát gazdaságilag kiszákmányolja!

Zichy Jenő: Oh, dehogyl!

Horánszky Nándor kereskedelmiügyi miniszter: T. barátom minden nap olvashatja, minden nap hallhatja ezt és a parlamentben is történnek nyilatkozatok, amelyeknek értelme ez.

Krasznay Ferenc: Abból egy betű sem igaz, de a kinézetből igaz!

Horánszky Nándor kereskedelmiügyi miniszter: Az igaz, a különbség azonban az, hogy az én t. barátom málmára hajlja a vívet, ez pedig nem. Szerintem sem az egyik, sem a másik részen nincs az igazság. Az igazság annak a részén van, aki ebben a kérdésben nem jelszavak után indul, hanem kutatás, számítás és tanulmányozás után állapítja meg nézeteit és ezekkel igyekszik saját álláspontja mellett prozejtákat szerezni. (Helyeslés a jobboldalon.)

A hangulatviselés a legkönnyebb mesterség, de van neki egy nagy veszedelme s ez az, hogy még ott is, ahol a hangulatnak nincsen igaz, veszedelmesebb hat a nagy tömegekre és igen nehéz azután a legelőbévágóbb, a legintósbab és a legigazságosabb kérdéseket is belevinni a közvéleménybe úgy amint az ügynek érdeke, igazsága és értéke magával hozza. (Igaz! Ugy van a jobboldalon.)

Havdin Imre képviselő ur felhívta figyelmemet egy alapítási szándékra, amely a felvidék bizonyos helyein egy cellulóz-gyár érdekében mozgalmat indított. Általán, hogy itt nem annyira alapítási, mint inkább politikai tendenciával állunk szemben. (Halljuk! Halljuk!)

En regtől fogva elhibázott dolognak tartottam azt, hogy a magyar állam nem igyekszik azon, hogy keletkezett ipartelepét ne itt a lóváros környékén helyezze el, hanem azon vidékeken, ahol azok nemcsak ipari, de nemzeti szolgáltatásokat is tesznek. (Általános helyeslés.)

T. barátom Hódossy Imre multkorai felszólalásában a felvidék veszedelmét testette és többek között azt mondta, hogy egy igen nagy baja a felvidéknek az, hogy azon elemek, amelyek ottan a multban a nemzeti eszmének és a magyarság álláspontjának fenntartói istápolói és képviselői voltak, kipusztulóban vannak. Fájdalom, ez így van, és ezt én is veszedelmeknek tartom. Ezen segíteni csak az az egy mód van, (Halljuk! Halljuk!) ha azoknak a családoknak azoknak az existenciáknak helyébe ipartelepek létesítenek és ezek segítségével propagáltatik nemcsak az ipari érdek, hanem maga a nemzeti szempont is. (Általános helyeslés.) Eppen azért úgy a természetes, mint általában a politika szempontjából is, arra kell törekedni, hogy az ipar lehetőleg decentralizáltassék és azon vidékeken helyezessék el, ahol nemcsak ipari, de nemzeti szolgáltatásokat is teljesíthet s egyzersmind a társadalmat is telkarolva, utát állja annak, vagy legalább akadályozza azt hogy a kivándorlás ott nagyobb arányokat öltsön. Hogy most már a fennfórgó esetben (Halljuk! Halljuk!) miképp áll, azt én még nem tudom, mert a hazai iparnak állandó álamai kedvezmények végett náiam még kérvény meg nem fordult. Kettő azonban mondhatok. (Halljuk! Halljuk!) Az egyik az, hogy amilyen melegen pártolok minden iparalapisítási törekvést és amilyen buzgalommal sietek a téren bárminek a segítségére addig máséelői éppen olyan kötelességemnek tartom az ellenőrzést, hogy az iparalapisítási tendenciája alatt más törekvések ne rejteződjének. (Általános helyeslés.) Erre részben — fájdalom, csak részben — módot nyújt nekem a törvény, amelynek 6. §-a bizonyos feltételekhez kötheti ezen ipari kedvezményeket. azután módot nyújt az ellenőrzés, amelynek hatályos gyakorlata azt hiszem, elejét veheti minden olyan tendenciának, amelyet megakadályozni kötelességünk. (Helyeslés jobboldalon.) Én örömmel és szívesen látok mindenkit, aki ide ipart alakítani jön. De viszont megfordítva, hogy ennek érve alatt más törekvések érvényesüljenek, erre felügyelni, azt ellenőrizni, azt hiszem, nem csak nekem, de az egész kormányunk kötelessége. (Általános helyeslés.)

Nessi Pál t. képviselőtársam számos mozzanatot említett fel, amidőn az iparfejlesztésről szólt, amelyek nagyon élnék, nagyon ríkozt szímben festett. Én ma ezekre feléményt mondan nem tudok, még pedig egyszerűen azért nem, mert azt az ezer éle ágát ennek a társának, amely ismétlem, mozaikból áll, ellenőrizni, felismerni, azokba behatolni, álláspontokat megállapítani, nem tizenegynapi feladat. (Általános helyeslés.) De szívesen megjegyzem mindazokat, amiket szíves volt mondani; foglalkozni fogok velük és ha van valami egészeztelen, azt igyekszem kiirtani, de viszont, ami igazságos, azt igyekszem teljes erővel támogatni és fejleszteni. (Általános tetszés.)

Beddó Albert t. képviselő ur figyelmembe ajánlotta az iparos-tanulók alapos kiképzetésének az ügyét. Kérészet nem szenved, hogy nemcsak a kisiparnak, de a nagyiparnak is rendkívül érdekesen tekiatik az iparosok képzése, mert hisz ebből nőheti ki magát nemcsak az ipari képzettség, az iparosok kitűnő minősége, hanem az az ambíció is, hogy ezen a téren előrehaladjon és tudását érvényesítse. E téren hiba és hégzag van, azt tudom és ismerem, de hogy miként lehet rajtuk segíteni, az in ernátus-tele in-tézetekkel-e, amit t. barátom mondott, vagy más módon, arra nézve én ma nem nyilatkozom. Egyet azonban meg kell jegyezmem és ez az, hogy internátusok felállítására költséggel jár. Ha a költség e ólra egyáltalában megszereshető, a legnagyobb melegséggel fogok rá törekedni. De, miután minden téren fájdalom, financiai viszonyaink bizonyos megszorításra, vagy legalább lassabb tempóra utasítanak bennünket... (Egy hang a szélsőbaloldalon: Ez új ág uknál nem!) Azokra is szükség van és megadná t. képviselőtársam is, ha rajta állana épp úgy mint én, mert a monarchiát és Magyarországot védeni szükség. (Ugy van! a jobboldalon.)

Ismétlem, igyekszem fogok a magam részéről erre szívesen helyezni, a kérdést alapos megfontolás tárgyává tenni és ha ez irányban valami továbbmenő és fejlesztő intézkedés lehetsége jennitorog, azal

okvetlenül foglalkozni fogok. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Volna még mondanivalóm arra a kontroverziára is, amely itt a tegnapi és a mai napon a gazdaság különböző ágazatai között mutatkozott. (Halljuk! Halljuk!) En azonban ebbe bele nem megyek, mert én a gazdasági érdekek egyetemességének a telkarolását tartom helyesnek. (Általános helyeslés.) Igenis telkarolni annak minden ágát, támogatni egyormán melegen és odaadással mindégylekít, gondolom ez az a kötelesség, amelyet s-einek előtt kell tartani. Ebbe azután disharmonit belevinni ott és akkor amikor arra sem ok, sem ténybeli alkalom jenn nem forog, az gondolom, nem egészeztény állapot. (Általános helyeslés.)

A közgazdasági kérdések egész területén, amelyeknek bennünk foglalkoztatni kell, egyormán szívesen kell helyezniük azok minden részére lezven legyven az akár földművelési, akár ipari, akár kereskedelmi kérdés. Hogy pedig ebben nem jelentéktelen szerepet játszik az ipar és kereskedelem, ezt gondolom, mindnyájan kell, hogy elismerjük. (Ugy van! jobb elől!) De ezt azután csak szavakkal és csak teorákkal támogatni, ahol azonban ennek érdekében valamit tenni kell, azt megtagadni, ez azt hiszem, nem egészen megfelelő, nem egészen igazságos dolog. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Igenis, az ipar és a kereskedelem Magyarország jövője megalapításának egyik tényezője; ezt telkarolni, ezzel az igazság és a helyesség határai között a legmelegebben foglalkozni, mindnyájunknak kötelességem. Én a magam részéről, aki nemcsak kötelességemről, de meggyőződésemmel fogva is erre nagy szívesen helyezem, a társaim és erőseim fogok igyekszem ezen érdekeket képviselni a nélkül, hogy a másik gazdasági ágazattal összeütközésbe kellene jutnom. (Élénk helyeslés.)

Ezeket kívántam megjegyezni. Különbem kérem a tétel elfogadását. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(A vita folytatása.)

Gróf Zichy Jenő személyes kérdésben ismét megbotránkzását jelezi ki a .öit, hogy egy attasé Bécsben kinaiknak nevezett el bennünset. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Thaly Kálmán az ellen kel ki, hogy az osztrákok a mag ar ipar cégére alatt ellopik a Bakánt rossz iparaikeikkel, me yekkel a magyar ipart kompromittálják. Erdélyből annak idején tömérdek tulipános jádat szállítottak Romániába, de ezt a kivitelit iszketretek az osztrák konkurrenciára. A törökök szimpátiaival viselteknek irányunkban s támogatták iparunkat. De az oroszok innán is kizsírítot t. A török nagykövet, báró Caliceo, ellensége nemzetlincsek s nem védi meg érdekeinket a Keleten. S-ámtalanokz ortoduxok hozzá magyar alattvalók, de sikertelenül. A tőleik nem fogadják el.

A Ház elfogadja a tételt.

Élénk az ülést öt percre felüggeszti.

Papp József a bekereskedem tételenél a bukkott takarékpénztárak ügyét teszi szövé. A takarékbetékek foglalkozó intézetek seho a világon nem örvendeknek annyi kedvezménynek, mint nálunk. Semmi kétség benne, hogy hazai intézeteink teljes bizalmat érdemelnek. Felszólalásának célja nem is az, hogy bizalmatlanságát nyilvánítsa, hanem, hogy rámutasson azokra a körös anyagokra, melyeket az intézet testőből saját érdekében s a közönség javára el kell távolítani. Ha ez bekövetkezik, nem volnának olyan sajnós jelenségek, a minő az ó-budai takarékpénztár bukása. A hitelszövetkezetek szervezésének hiányosságát bizonyítja azután a kis-celli takarékpénztár bukásának példájával. A takarékbetétek biztonságára nagy ellenőrzést követel. Szövé véleménye szerint az a legnagyobb és legbiztosabb ellenőrzés, amit a tisztviselők egymással szemben gyakorolnak. Nagyon fontos a pénzügyi tisztviselők nyugdíjügyének szabályozása, a nyugdíj biztosítás is. A tisztviselő, ha teljesen ki van szorogálva ölébvalóia önkényének, ha semmiféle előnyt sem biztosítanak számára, nem szolgálhatja teljes buzgalommal az intézetet, nem veheti meg érdeket. Propozíció az intézet, hogy a pénzintézetek együttes akcióival közös nyugdíjalapot létesítsenek tisztviselőik számára s a befizetésekől betöltyösszeget — az intézetektől függetlenül — önállóan kezeljék. Mindenképpen liberális s az intézetek belservesztését éppenséggel nem érinő ivaslatokat a miniszter figyelmébe ajánlja.

Rubinek Gyula Sándor Pál szavaira reflektál. Szólok nem olyan szövetkezetek üdvös fenntartását bizonyította, a minőkről Sándor Pál beszélt. Lehetőség, hogy vannak olyan szövetkezetek is, amelyek visszaének a reájuk ruházott hatalommal, de ez még éppenséggel nem bizonyítja az intézmény káros voltát. A fogyasztási szövetkezetek célja nem a nyeresékesedés hanem elsősorban segély nyújtása, anyagi bajok in hitése. Nagyon természetes, hogy a hitelszövetkezeteket lehetőleg szigorú ellenőrzésben kell részesíteni s meg kell győződni arról, hogy kellőképpen teljesíti-e hivatását. Ezt talán a központi hitelszövetkezetek utján lehetne elérni. Zichy Jenőnek azt válassza szövék, hogy ő nem szembahányásképpen említette meg, hogy gróf Zichy Jenő a mezőgazdasági térről visszavonult. A tételt elfogadja. (Helyeslés.)

(Báró Caliceo.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőházi (Halljuk! Halljuk!) Hivatalos eltilgáltságban távol voltam az imént az üléseől, de bent a Házban, a miniszteri szobában amidőn Thaly Kálmán képviselő ur konstatálta az én időleges távolléteimet, igen éles bírálatot gyakorolt báró Caliceo konstantinápolyi nagykövettel szemben és őt úgy állította oda mint aki Magyarországgal szemben nem viselkedett azon érzelmeikkel, amelyekkel viseltem köteles volna, a magyar érdekeket elhanyagolva általában magyarellenes és egy elagottó férfi. Azt kell kijelentem ezekre a t. képviselő

viselő urnak, hogy báró Caliceo, akit régóta ismerem, kipróbált régi és igen érdemes tisztelőmélő tagja am diplomáciai karunknak. Nem tehető lel róla az az érzelme és fellogás, amelyet a t. képviselő ur neki tulajdonít, báró Caliceo csak nemrég keresztülutazva, engem megátogatott és akkori nyilatkozataira emlékezve, azt konstataíthatom, hogy téves róla azt feltételezni, amit Thaly uról hallottunk. Nem ismerhetem el, hogy magyarellenes érzelmeiket táplálma, vagy kötelességmúlatsással volna valódióhat. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Thaly tévedett hozott íel! Zai.) vagy meg-elelna a tényeknek á t-ában az a leírás, amelyet Thaly Kálmán képviselő ur itt róla adni méltóztatott. Nemrég egyszer kaptam éppen Kossuth Ferenc képviselő urtól — ki sajnálom, hogy nincs jelen, mert hivatkohatám rá — egy panaszos ügyvet, éppen Konstantinápolyból, én szövé tettem a külügyminiszternél azokat a sereimeket, amelyeket állítólag egy magyar állampolgár szenvedett ott és én mondatom hogy teljesen kimerítő jelentéseket kaptam — Kossuth Ferenc képviselő urral közöltem is — ózmányszerű bizonyítékokat erre vonatkozólag, hogy a konstantinápolyi nagykövetség azon magyar állampolgár ügyének érdekében minden lépést megtett és minden felvilágosítást megadott, amely szükséges volt, okmányilag bizonyítva. Egy egész dossiét kaptam és átadtam Kossuth Ferenc képviselő urnak, hogy győződjék meg a tényá lásról. Lehet, hogy más esetekben talán történt itt-ott valami, amit, ha tudomására hoznak akár a nagyköveteink, akár a külügyminiszternek akár nekem, bizonyosan orvoslás: fognak találni, és, mondom, nemrég is ittléle alkalmával azon nagykövét fellogásának és Magyarország iránti érzelmeinek korrektségéről győződtem meg. Ezeket voltam bátor azokra, amiket Thaly Kálmán képviselő ur elmondott, megjegyezni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Major Ferenc a külkereskedelem tételénél kifejti, hogy fontos hogy a magyar kereskedelem a Kelet felé irányuljon s ott iparkodjunk értékesíteni termékeinket. Az osztrák-magyar diplomácia nem védi meg kellőképpen a magyar kereskedők érdekeit a külföldön. Pedig azért a sok áldozatért, amit az ország hoz, ezt teljes mértékben megkivánhatók. A magyar kereskedelem Boszniában sem talá piacot ami nagyon sajnós hisz magyar ember intéljé Bosznia sorsát. A delegációban szövé kell tenni, hogy a diplomácia a magyar kereskedelem érdekeit nem óvja meg az ország határain kívül, még a szomszédos tartományokban sem.

Thaly Kálmán személyes kérdésben szövé. Nagyon természetes, hogy a miniszterelnök, mint a magyar kormány feje, báró Caliceo, az osztrák nagykövétet védelmébe vette. Am szövék ismeri a báró magyarvölletét, hisz nemrég történt, hogy osztrák-magyar nagykövét létere a Rákóczi sírjához záródokló magyarokat nem akarta támogatásban részesíteni. A miniszterelnök hazafias kötelessége volna oda hatni hogy a konstantinápolyi nagykövét szövé minél előbb arra méltó, lehetőleg magyar ember üljön.

Élénk indítványozza, hogy a hoinapi ülés napirendjére a kereskedelmiügyi tárcá költségvetésének tárgyalása tüzessék ki.

Ülés vége délután 3 órakor.

BELFÖLD.

A bécsi konferenciák után. Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter már visszaérkezett Bécsből. A miniszterelnök ma már megjelent a képviselőház ülésén és legelőszörban gróf Apponyi Albert elnököt informálta a Bécsben történtekről, amelyeknek eredménye az, hogy a delegációt május 6-ikára hívják össze. Ezen a napon tartja a delegáció első ülését és másnap, hetedikén lesz az ünnepi fogadás a budai várban. A kvóta-bizottság megválasztása iránt a kormányelnök még e hónap első felében tesz előterjesztést a képviselőházban és a főrendiházban. A választást azután rövidesen megejtik.

Horánszky Nándor mandátuma. A képviselőház állandó igazoló-bizottsága ma déli tizenkét órakor Szentiványi Árpád elnökletével tartott ülésén megvizsgálta Horánszky Nándor eszeipi mandátumát. Formai szempontból rendben találta és a kérvényrehatésre kitűzött harminc nap önnantartásával igazolta.

Üres helyek a delegációban. A tavalyi delegáció képviselőtagjai közül a következők szünek meg a Ház tagjai lenni: gróf Esterházy Mihály, Gajdócs Ödön, Gyurkovics György, gróf Nákó Kálmán, Pulesky Ágost, Bakosky Géza, Rosenberg Gyula, Sillógyi Dezso, gróf Thorocskay Miklós, Tolnay Lajos és Tisza Kálmán. Ezeiken kívül Apponyi Albert és Horánszky Nándor hivatalos méltóságai olytán nem lehetnek a delegáció tagjai. Ezek helyébe most loylik az új tagok kizemelésé.

As abrudbányai kerület. A Tisza Kálmán halálával megüresedett abrudbányai kerületnek eddig két szabadulví jelöltje volt: dr. Rosenberg Gyula és dr. Sámuel László. Mindketten volt országgyűlési képviselők. As abrudbányai választók, nehogy a kerületben áldatlan visszavonás támadjon, küldöttséget megesztettek Széll Kálmán miniszterelnökhöz, mint as országos szabadulvípárt veszeréhez, hogy a vitás jelöltiségben döntsön. A miniszterelnök ma déliótt fo-

gadja a küldöttséget, amelynek azt adta értésére, hogy a szabadelvűpárt jelöltjének dr. Rosenberg Gyulát óhajtja tekinteni. Tornásztes, hogy ezek után dr. Sámuel Lázár a jelöltségtől visszalépett és most az abrudbányai szabadelvűpárt egyedüli jelöltje Rosenberg Gyula.

Megtámadott mandátumok. A királyi Kuria ma délben Varrk Béla elnök kihirdette a Szentesen képviselővé választott Molnár Jenő ellen benyújtott petíció dologában az ítéletet. A Kuria a kérvényt elutasította. A megokolás kiemeli, hogy a megvezetetés, etetés-ítatás, igazítás vádjait a kérvényezők nem tudták bebizonyítani s az az eset, hogy a főhadiszálláson a választók egy egész ökröt és több hektoliter bort fogyasztottak el Molnár Jenő költségén, még nem érvénytelenítő ok, mert a szavazók a választás napján már tömörültek jelöltjük zászlaja alá. — A gróf Teleki Gyula ökörmézei mandátuma ellen beadott petíció dologában a Kuria tudvalevőleg azt határozta, hogy beszerzi a belfüggetlenítéstől a kerület hiteles választási névjegyzékét. Ez megtörtént s a Kuria e hó 14-ikén délelőtt tizedél órákor fogja határozatát kihirdetni.

Református tanügyek. Az ev. ref. egyetemes konvent tanügyi bizottsága ma délután Antal Gábor püspök elnöke alatt megkezdte tanácskozását, amelynek legfőbb tárgya *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszternek az egységes államvizsgálatra és a jogi szakoktatásra vonatkozó törvénytervezete volt. A nagyfontosságú ügyet dr. Ballagi Géza országgyűlési képviselő referálta s a négy ev. ref. jogakadémia véleménye alapján egy terjedelmes és alapos előadói javaslatban tette meg észrevételeit az átdoigozott törvénytervezetre. A közoktatásügyi miniszter jelen második törvénytervezetét az egyetemes ev. ref. tanügyi bizottság álláspontjának figyelembevételével készíttvén el, a bizottság ezúttal csakis a részletkérdésekre tett megjegyzéseket, különben a tervezetet a maga egészében örömmel fogadta el, s amidőn feliratában teljes elismerését fejezi ki a miniszternek a jogi szakoktatás újjászervezése körül kifejtett áldásos tevékenysége felett, azt a kérést intézi egyszerűsége felé, hogy az immár kellőképpen előkészített reformot a törvényhozás útján késedelem nélkül léptesse életbe. Az elnök megnyitotta megemlékezést a konvent világi elnökének, Tisza Kálmánnak és az egyetemes tanügyi bizottság egyik buzgó tagjának, dr. Baconi Lajos debreczeni tanárnak elhunytáról. Az egyetemes tanügyi bizottság mindkét haláleset fölötti részvételének jegyzőkönyvben adott kifejezést. A gyűlést elnök Váro Ferenc gimnáziumi szakelőadó terjesztett elő kisebb fontosságú gimnáziumi ügyeket, melyek legnagyobb részben minden megjegyzés nélkül az előadó javaslata alapján fogadtak el. A gyűlést holnap folytatják.

A függetlenségi párt és az 1848: XX. t.-o. A függetlenségi- és 48-as párt ma esti értekezletén határozott a felekezeteiről szóló 1848: XX. t.-o. dologában. Erre az értekezletre a vidéken levő tagok is megjelentek, úgy, hogy az értekezleten körülbelül 40 párttag vett részt és a kérdés megvitatása délután 5 órától esti 8 óráig tartott. A konferencia eredménye az, hogy a kormányt utasítani kéri záros határidő alatt oly törvényjavaslat benyújtására, amely figyelemmel van a reformátusok kívánásaira. Az értekezlet lefolyásáról a párt a következő kommunikét adta ki:

Az országos függetlenségi- és 48-as Kossuth-párt ma délután 5 órákor Kossuth Ferenc elnöke alatt tartott értekezletének egyetlen tárgyát az 1848: XX. t.-o. mikénti végrehajtása képezte. Az ügy történelmi előzményeit Veress József ismertette és ennek folytán a következő határozati javaslat benyújtását ajánlotta:

Határozati javaslat. A képviselőház utasítja a kormányt, hogy az 1898: XX. törvények 2. és 3. §-ának szem előtt tartása melletti az erzeny-jogosság, az egyenlő teherviselés elvének részletes alkalmazásával, a magyar állam érdeke és a felekezetek törvényes önkormányzati jogainak tiszteltbentartása mellett, a hittelekezetek meghallgatásával a legközelebbi ülésszak alatt adjon be törvényjavaslatot.

Az értekezlet ezt a határozati javaslatot Thaly Kálmán, Rátkay László, Olay Lajos, Ilyés Bálint, Eötvös Vilmos, Bedőházy János, Bizony Akos, Babó Mihály, Bakonyi Samu, Eötvös Bálint, Babó József, Kállay Leopold, Papp Elek és Kossuth Ferenc ismételt hozzászólása után egyhangulag magáévá tette és a képviselőházban a párt álláspontjának kifejtésével Veress Józsefet és Rátkay Lászlót bízta meg.

A közdívasárhelyi mandátum. A Benke Gyula közdívasárhelyi képviselő lemondása folytán megüresedett kerületben, mint értesülünk, dr. Török Pál, dr. Török Albert, Udvarhelyvármegye nyugalmazott főispánjának fia fog fellépni szabadelvűpárti program-

mal. A kerület választóinak egy másik csoportja Kovács Albert volt képviselőt lepleti fel, szintén szabadelvűpárti programmal.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

KÜLFÖLD.

Az osztrák helyszet. Jövő kedden az osztrák Reichsrath ismét megkezdte munkáját, még pedig nem a legkedvezőbb kilátásokkal. Már most birt jár, hogy a költségvetés folytatlag tárgyalását sok országos indítvány megújításával fogják megakasztani. Koeber miniszterelnök azon van, hogy eloszlassa azt a keserűséget, melyet a csi-li-szlovén gimnázium ügyében való legutóbbi szavazás a német képviselők köztt támasztott.

Törökország és a megszállott tartományok. A londoni *Morning Post*nak a következőket jelentik Bécsből:

Bosznia és Hercegovina mohamedán lakosságának küldöttsége nemrégben Konstantinápolyba utazott, hogy elpanaszolja azt az igazságtalanságot, melyet a mohamedán lakosságnak az osztrák hatóságok részéről el kell tennie. A szultán nagyon kegyesen fogadta a küldöttséget és megjegyezte, hogy élénk érdeklődéssel kíséri Bosznia és Hercegovina lakosságának jóvoltát, mert ez a két ország az ő birodalmához tartozik. Eppen ezért az osztrák és magyar kormányt felbűszökre fogja vonni. Amikor a küldöttség tagjai hazatérőben a bosnyák határra értek, elfogták őket és tudtukra adták, hogy a két okkupált tartományból egész életükre száműzik őket. A szerajevói hivatalos újság erre vonatkozó rendelkezést közölte, ami a mohamedán lakosság körében nagy feltűnést keltett.

A dán szigetek eladása. Kopenhágából táviratozzák, hogy a *lan-thing* bizottságot küldött ki a dán Antillák eladása dologában. A bizottság az előterjesztett javaslatokat elvetette. Ha a kamara ratifikálja is a szerződést, a *folketting*ban ez olyan ellenállással fog találkozni, amely esetleg miniszterválságot is vonhat maga után.

A szerb király és a radikálisok. A nemrégiben még börtönbe zárt szerb radikális vezérfiúk gyorsan lettek ismét kormányképesekké. Mint ugyanis egy belgrádi távirat jelenti, Sándor király néhány nap óta tárgyal *Pasics Nikolával* kabinetalakítás dologában, amelynek hat radikális és három, az egykori haladó-párthoz tartozó tagja lenne. Az új kabinet közvetlenül a szkupstina elnapolása után, vagyis április közepén lépne hivatalba. A külföldön idős volt szerb minisztereket, köztük *Gyorgyevics* Vladán volt miniszterelnököt felszólították, hogy *rágtöm térjenek vissza Szerbiába*, mert különben megvonják a penziójukat.

A háborgó Balkán.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, április 4.

Törökország minden jel szerint veszedelmet lát a macedonai és albániai zavargásokban. *Kis-Azsiából* temérdek katonát szállít a Balkánra. Szmirnában hat redif-zászlóaljat mozgósítottak, ezek közül két zászlóalj már urban van Szaloniki felé, ahol, mint már jelentettük, temérdek letartóztatás is történt az utóbbi napokban. A letartóztatott agitátorok többnyire bolgárok, akik Macedónia fellázítása érdekében jártak be a Balkán. Ugy látszik, hogy esak ugyan a bolgár-macedon liga szervezte a zavargásokat. Az európai sajtó sokszor szemére vetette a bolgár kormánynak, hogy e zavargást szító bandával szemben nem lép fel erőlyesen. Erre vonatkozólag a félhivatalos szófiai *Bulgária* azt írja, hogy a bolgár kormány a macedonok minden törvénytelenségével szigorúan szembe fog szállni, de — ugymond — nincs az a bolgár kormány, amely oltalmat kereső macedonok elől elzárhatná a határt.

Ez a félhivatalos fogalmazvány sokféleképpen magyarázható és híján van a szabatos meghatározás összes kellékeinek. „Oltalmat kereső macedonok”-nak minősítheti a bolgár kormány *Szardárf* Boris embereit is, ha neki tetszik, sőt ide sorolhatók esetleg azok a macedon rablók is, akik *miss Stonet* elrabolták. Ezek is oltalmat keresnek, mert a török rendőrség hajsztát indított ellenük. A bolgár félhivatalosnak kommunikéje szerencsétlen formában leplezi a bolgár kormány gyöngeségét és tévovázását.

Dánev bolgár miniszterelnök is hallatta a

szavát ebben az ügyben. Ő a legkényelmesebb módját választotta annak, hogy ne kelljen állást foglalnia a macedoniai kérdésben. Egyszerűen tulzottnak mondotta a zavargásról szárnnyra kelt híreket. Erről az interviuról a következőket jelentik Pétervárról:

A *Petersburgszkeja Gazetta*nak egy munkatársa beszélgetett *Dánev* bolgár miniszterelnökkel. *Dánev* kijelentette, hogy oroszországi utazásának egyáltalában *nincs politikai célja*. Feleségével együtt mint egyszerű turisták utaztak be Oroszországot, hogy az országot és népét megismerjék. *Dánev* tagadta, hogy Bulgáriának része volna a macedon zavargásokban és hozzátette, hogy a külföldi sajtóban erősen *tulzott közlémények* jelentek meg a macedon zavargásokról. Ami a bolgár kormány álláspontját illeti, a kormány mindent megtesz, hogy Macedoniában nyugalom legyen, de ez első sorban a török hatóságok eljárásától függ. Az újságíró azután megkérdezte, hogy mi a macedoniai mozgalom célja, mire *Dánev* azt felelte, hogy egyszerűen érvényesíteni akarják a berlini szerződés 23. szakaszát. Bulgária a legjobb viszonyban van Szerbiával és Montenegróval. Ami Törökországot illeti, folytatta a miniszterelnök, a viszonyunk olyan, mint jó szomszédoké. Ami Oroszország és Bulgária kereskedelmi szerződéseit illeti, ezeknek most még kevés jelentősége van, de belátható időn belül remélhetőleg erősen föl fog lendülni Bulgária kereskedelme Oroszországgal. A miniszterelnök végül a lehatározottabb megcáfoita azt a hírt, hogy *Ferdinánd* fejedelem egy szláv heregnőt szándékozik nőül venni.

Belgrád, március 4.

A montenegrói határon, Kolasin mellett, *véres összeütközés* volt szerb és albán csapatok köztt. A szerbek Szerbiából jöttek ahonnan *fejgyvert és lövészet* is átveszpedtek a határon. Ennek következtében a félkeles veszedelme lenyegeti a kosovói viajetet és attól félnek, hogy a félkeles nagy terjedelmet fog ölteni. A dolog nagyon komolynak látszik, mert Ausztria-Magyarország és Oroszország figyelemzették a szerb kormányt, hogy *viagyázon határra*, a portának pedig azt a tanácsot adták, hogy *gygyveres erővel nyomja el a mozgalmat*. A porta e tanács következtében vasuton csapatokat szállított a veszedelemben lévő pontokra.

Szófia, április 4.

Tizennégy jól fölfejgyverezett csapat *Bulgáriából* behatolt Macedoniába. A török katonáknak sikerült el csapatok egyikét kelepecébe szorítani és *kétszáz bolgárt megadásra kényszeríteni*. Az ellogottak állítólag nagy vérengzéseket követtek el.

Belgrád április 4.

Antonics hadügyminiszter javaslatára a szkupstina elhatározta az állandó bérelétszámnak 12.000-ról 17.500 emberre való fölemelését és erre a célra 1 millió franknyi póthitelet szavazott meg.

Bécs, április 4.

Legutóbb több belgrádi távirat jelentette, hogy a *novibazari* szandzságságban véres összeütközések voltak az öhitű keresztények és a határon betörő szerb és mohamedán albán bandák között. Ujabb közvetlenül a novibazari szandzságságból érkezett jelentések közlik, hogy a híresztelésekből csak annyit igaz, hogy Ő-Szerbiából portyázó csapatok benyomultak és ez a betörés a lakosság között nagy izgatottságot keltett. A véres összeütközésekről nagy jelentések teljesen ahiptalanok.

Ujabb boer győzelem.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, április 4.

Mialatt a béketárgyalások lanyhán, lassan indulnak meg, teljes ekiseredettséggel folynak a harcok Dél-Afrikában. *Delarey* Kempel együtt ismét súlyos veszteségeket okozott az angoloknak; — a legutóbbi ütöközetben, mely *Lichtenbergen* folyt, angol részről *négyszáz ember esett* el. A tudósítások, mint rendszeren, nem egyezők, amennyiben az angol táviratok elhalgatták a vereséget, sőt inkább a boerok visszaveréséről szólnak; de annyit *Lord Kitchener* távirata is elismer, hogy egy angol különítmény mindaddig harcolt, mig nem az *összes katonák cleskek vagy megsebesültek*. Ez az újabb boer diadal aligha alkalmas arra, hogy a béketárgyalásokat elősegítse, sőt inkább további, erős harcoknak az előjele.

(Véres ütöközet.)

London, április 4.

Lord Kitchener táviratozza Pretóriából: *Kitchener* Walter jelenti Drickurtból, Transvaal nyugati részéből, hogy március 31-én egy földerítő osztályt küldött a Hart folyó felé, mely osztály csakhamar idegen ágyúk keréknyomaira bukkant,

a boerokat nyolc mérföldnyire üldözte a bozótos talajon és végül szabad terepre ért. Ott a boerok akik időközben erősítésekert nyertek, támadást intéztek az oszlop oldalai ellen, úgy hogy ez kénytelen volt védelmi állásba helyezkedni és sietve elhárítani magát. Elkeseredett harc után a boerokat minden oldalról visszavetették. Delarey és Kemp sikertelenül igyekeztek az 1500 fnyi boer sereget a támadás megállítására bírni. A boerok, akik erős veszteségeket szenvedtek, északnyugat és dél felé visszavonultak. Az angolok vesztesége is jelentékeny. Egy angol különítmény mindaddig ellenállott, míg az összes katonák elesetek vagy harc képtelenné váltak.

Brüsszel, április 4.

Késő éjjel a transvaali követtséghez távirat érkezett, amely azt jelenti, hogy az egyesült boer hadak Delarey és Kemp vezérlete alatt Lichtenbergnél teljesen megverték az angol hadsereget. Az angolok részén 400-an estek el és igen sokan megsebesültek.

Botha Natal felé nyomul előre és erősen fenyegeti azt.

(A béketárgyalások.)

Brüsszel, április 4.

Itteni boer körökben beszélnek, hogy Kitchener sokkal kedvezőbb békefeltételeket ajánlott Schalk-Burgernek, mint tavaly Bothának. Kitchener hajlandó bizonyos belső önkormányzatot engedni a boer államoknak, azonban a boer vezérek nem elégszettek meg ezzel és teljes függetlenséget követelnek.

Brüsszel, április 4.

Leyds kijelentette, hogy a Daily Mail azokat a békefeltételeket közölte, amelyeket Anglia főljánlott a boeroknak; de hogy a boerok nem fogadnak el olyan feltételeket, amelyek függetlenségüket nem biztosítják. A boer delegátusok tanácskoznia fognak Krüger elnökkel és e tanácskozásokban fognak dönteni a béketárgyalás további sorsáról.

London, április 4.

A legújabb hírek megerősítik, hogy Schalk-Burger találkozott Steyn elnökkel.

(Az elítélt angol tiszték.)

London, április 4.

Pilton főhadnagy, akit fogoly boerok egyenlővétele miatt életfogytig tartó fegyházra ítélték, Southamptonba érkezett. Mikor a partra kiszállt, a többi fogolyval egy csoportban ment, szintén fegyházra ítélt tisztársához láncolva. Pilton főhadnagy egy uriaszony előtt, aki egy hajón utazott vele, a legbátrabbabban tagadta, hogy rablásban vagy fosztogatásban résztvevő volna. Az állítólagos gyilkosságnak az volt az előzménye, hogy egy Hunt nevű angol tisztet megölték a boerok. Néhány nappal utóbb az angolok találkoztak egy boer csapatral, amelyben észrevették egy boer katonát, aki a meggyilkolt Hunt egyenruháját viselte. Elfogták és maguk-alakította hadbírószág elé állították, mely a gyilkos boert vétkesnek mondogta ki és íőbelőésre íőtőte. E hadbírószág tagjai azt hitték, hogy szabályszerűen jártak el, de magyari csaiódták. Októberben elfogták őket és hadbírószág elé állították. Kettőjőket halárra, a másikat kettő pedig életfogytig tartó fegyházra íőtőtek. Az íőletet Londonba küldték felülvizsgálat végett, ahonnan az íőlet megerősítése csak februárban érkezett vissza. Pilton hadnagy büntetése egy részét magánzárkában fogja kitölteni.

(Vegyes hírek.)

London, április 4.

A Daily Chronicle jelenti: Milner fokföldi kormányzó három millió fontnyi hitelt kért új dél-afrikai vasutak építésére és a mostani vasutak fejlesztésére.

Fokváros, április 4.

Durbanból érkezett jelentés szerint az órházvonal Natalban és Fokföldön már annyira tökéletes, hogy a boeroknak egy újabb betörése a Fokföldre kizártnak tekinthető.

Kemnitst, április 4.

Kuyper németalföldi miniszterelnök Meisch miniszter kíséretében a királyi állami tanintézetek megvizsgálására ma délelőtt ideérkezett és délután visszatért Drezdába. Négy órakor a Strehlen-villában a király kihallgatáson fogadta Kuyper-t.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

Idegenek törvénye.

Románia még Európában van. Diplomáciai és kereskedelmi összeköttetéseket tart fenn Európa modern államaival s ezek ő vele. Benne van tehát abban a viszonyban, melyben mindenki függetlenül és önállóan intézi sorsát, és amely által részese annak a nagy földadatnak, hogy az emberiség jövőjének, fejlődésének munkatársa lehet. Románia európai ország tehát. Hogy kultúrája még nem európai, az lehet fejlődéstani kérdés vagy történelmi kérdés, de mivel a nemzetközi jogállása éppen olyan, mint minden más európai orszáé, kell, hogy az emberi jogokat tiszteletben tartsa, s kell, hogy Európa népei minden fegyverrel sujtás, ha vakmerő támadást intéz a legegységibb szabadságjog: a munka szabadsága ellen. Aki a genfi konvenciót megsérti, maga ellen zudítja egész Európa haragját, mert embertelenségben, tehát oly hibában bűnös, amely ellenkezik a humanisztikus alapokra épített állam alapjogával. Aki a munka szabadságát sérti meg, azt Európa népeinek megvetése kell, hogy érje, mert egy másik alapját támadja meg a humanisztikus társadalomnak: az élet jogát. Amit az idegenek törvényével Romániában csináltak, megbontása a nemzetközi erkölcsnek, barbárság és olyan határtalan vakmerőség minden emberi jog ellen, mely egyenlő értelmű minden kultur-szolgálat megtagadásával.

Románia új ipartörvénye minden idegent eltilt az ipar szabad gyakorlásától s ezt a barbár törvényt avval okolja meg, hogy a nemzeti ipart akarja föllendíteni. Romániában tehát minden idegen ki van zárva abból, hogy a két keze munkájával kenyeret szerezhessen s vagy kénytelen elhagyni az országot, vagy éhen kell pusztulnia.

Minden népnek megvan a maga Istene, ez az Isten azonban rokonságban van a népek Istenevel s a népek Isteneének még sem lehet olyan nagyon mindegy, hogy a román Isten kedvéért olyan igazságtalanság essék meg az ő alattvalóin. Konstatálni kell azonban, hogy a népek Istene a hágai békekonferencián helyesen befejezte működését s megengedte, hogy hatalmát decentralizálják, s most már ott tartunk, hogy a speciális román nép Istene fittyet hány annak, akinek nevében még nem is olyan régen vírvivatarok vonultak el Európa fölött s akinek szentes nevéért milliók véreztek a torlásokon.

Avval a kérdéssel, hogy vajjon nemzeti érdek-e csakugyan az, amit az új román törvényrel akarnak elérni, komolyan foglalkozni nem lehet. Az iparszabadság-mozgalom megfelelték már erre régen s a közgazdasági tudomány lezárta az aktákat ebben a kérdésben. A nemzeti eszmének nem a fanatikusai, hanem árulóiaszok, akik ezt a sok vérel megoldott kérdést újból föl merik vetni Európa előtt. S a kultur-hivatás teljes megtagadása van abban, ha azt, amiért olyan sokan olvértek, hivatalosan kutyába sem veszik. Az iparszabadság ilyen korlátozása nem nemzeti érdek, hanem visszaélés az államiság jogával, avval a joggal, hogy Románia indirekt uton törvényt hozhat Európa népeinek is. Ha Khinát kulturólokból meg kellett tisztítani s ha a boerokat ugyancsak kulturólokra évekig irtani szabad, vajjon mit kell tenni avval a Romániával, mely onnyire megfedekezik az emberiség iránti tiszteletrel s a nemzetközi állásából folyó jogairól? Bárcsak hatalmi érdekeket is sértene az új ipartörvény! Milyen szaladgálás volna minden diplomata palotájában s milyen élénk tiltakozások bödülnének el a jegyzőkönyvekben! Sajnos, csak a nép érdekeiről van szó most s az éber diplomácia együtt szundikál a népek hatalmas Istenevel, aki immár nem viseli gondját szegény teremtényeinek. Ugyan melyik állam fogja észrevenni, hogy Romániában

merényletet követtek el a népjog ellen, s ki az a kormányfő ma Európában, aki ne úgy magyarázná ezt a dolgot, hogy Romániának joga van ahhoz, hogy olyan törvényt csináljon, amint akar? Ki fogja fölvetni azt az ellenvetést, hogy talán egyáltalában nem szükséges, hogy Románia törvényt hozzon, ha csak ilyen törvényt tud csinálni, mely ellenkezik minden emberi joggal s amely egyenes tagadása annak a nemzetközi viszonyoknak, amelyről másfelől minden tejfölt leszed Románia. Es fog-e tiltakozni e törvény ellen a békeszövetség, melynek meg kellene látnia, hogy ez a törvény a legnagyobb háboru, a legvakmerőbb hadüzenet Európa szabadsága ellen? Nem. A népek Istene alszik s csak akkor ébred föl, ha területfoglalásról van szó, ha a nagy harácsolások s a koronák érdeke követeli.

Az idegenek törvénye szomorú jelenség, de nem veszedelmes. A veszedelem abban a közönyben van, amelylyel ezt a törvényhozási merényletet Európaszerte fogadják.

G—A.

Lord Kitchener.

Amint őts mifelénk elnevezni szokás: Délafrika Haynauja újra hallat magáról. Telegrammokkal röpitik szét a világot, hogy az ausztráliai angol csapatok két tisztjét rövidesen főbe lövette. A tiszt a hadseregnél jelentős ember, pozíciója háboru esetén kétszeresen fontos, mindenféle nagy hát a megdöbbenés és konsternáció, hogy mi hajította ebbe a kegyetlenségbe Kitchener-t.

Mióta csak lent van a harc terepen, borzasztó tetteivel tele kürtölik az egész világot. Tudjuk róla, hogy ellenséges főtiszteket megölet, hogy a legnagyobb kegyetlenséggel pusztított el farmokat és tesz tönkre termőföldeket. Sehol és sehogysem kiméli az ellenséget s most mindezt azzal tetézi, hogy a saját tisztjeit is lelöveti.

Hiszzen ez valóságos bestia!

Őh, nem! Férfi és katona. Távol minden civilizációtól töltötte el élete javarészét, vad, gyanakvó és ravasz néptörzsek között. Harc és háboruszkodás az életeleme, nem törődik sem üzlettel, sem nővel, de egy ritka kardpengéért ezeket ad s fegyverei világszólo ritkaságok.

Nézzék csak meg arcképét az angol képeslapokban. Nyugodt, hideg, szuró pillantás; szeméből nem érzések rezgenek ki, hanem az erős, sziklaszilárd konzekvencia néz velünk farkasszemet, tartása igénytelen, minden póz nélkül való; de az egész alak erős és imponáló.

Mit törődik ő vele, hogy az egész világsajtó gunyolja, ócsárolja és szidja! Hazája az angol hadsereg élére állította s ő pozíciójában azt teszi, amit jónak lát, s akaratát senki más akarata alá nem rendeli; — hacsak nem fölébbvalója, a király parancsol.

Katona minden ízében. Szemben az ellenséggel rideg és kegyetlen, mert hiszen tudja, hogy minden boer harcos egy kar, mely Anglia ellen tör s csak szentimentálisan álmódzó emberek, kik a háborut afféle modern lovagiaskodásnak fogják fel, csak azok íőtelhetik el. Multjában csak azt tanulja meg, hogy az az ellenség nem támad fel többé, amelyet tökéletesen tönkretettek, s bizonyára egész gondolkodásmódja ilyen primitív, de azért megdönthetetlen igazságokon alapul.

Aki ellenségo és ellenállást fejt ki, azt tönkretesz, de megsemmisíti azokat is, kik védtelen, fegyvertelen emberekre támadnak s megölik a hittérítőket is. Ez minden katonai felfogás és igazság ellen való brutalitás s Kitchener nem reklámot akart magának ezzel csinálni az európai közvélemény előtt, hanem csakis lelkéből fakadt igazságot gyakorolt.

Ős úgy lehet, hogy nemsokára a transvaali mezőkön elhallgat az ágyuk bömbölése és a puskaropogás, menekülő ellenség után nem fognak száguldó lovascsapatok rohanni

s nem omlik több vér a gyémánttermő földekre. És akkor Lord Kitchener a teljesített parancs öntudatával fog visszaférni hazájába. Anglia ujjongva és ünnepi díszszel fogadja az öreg generálit, aki nem kegyetlen és nem kegyes, aki nem ösmer érzéseket és indulatokat, aki egész életét háborúk zajában töltötte el s kinek legnagyobb büszkesége az, ha királynak jelentheti:

— Elküldtél... Megbízatosomnak eleget tettem!

P.

Budapest, április 4.

— **Személyi hírek.** *Frigyes* főherceg és *Isabella* főhercegnő, *Mária Krisztina* főhercegnő, valamint *Croy* Károly és *Salm-Salm* Emanuel hercegek ma Pozsonyból Bécsbe utaztak. — Báró *Fehérváry* honvédelmi miniszter ma Bécsből Budapestre visszatért.

— **Báró Tallián Dénes kiténtetése.** Mint értesülünk báró Tallián Dénes külügyminiszeri osztálytanácsosnak az udvari és miniszteri tanácsosi címet és jellegét adományozta a király. E kiténtetés híré Magyarországon is, ahol báró Tallián, aki az év egy részét duánutáni birtokain szokta tölteni, számos barátja van, bizonyára nagy örömmel fogadják, de kivált a delegáció körében, mert *L'atlán* évek óta közvetíti az érintkezést egyfelől a közös kormány és magyar delegáció, másfelől pedig a két delegáció között.

— **A király veje közeink jön.** Bécsből érkezik híre, hogy gróf *Attems*, a budapesti 10. lovasszázados hadosztályparancsnoknak van kiszemelve s helyébe *Salvator Ferenc* főherceg jön Budapestre, ahol neki és családjának állandó lakást rendeznek be a budai királyi palotában. Ez a hír sokszorosan kedves lehet a magyarságnak. *Salvator Ferenc* főherceg veje a mi királyunknak s férje annak a királyleánynak, aki magyar nevelésnél fogva mindig legközelebb állott a magyar nemzet szívéhez. Ha az uralkodóház tagjai közül éppen ez a család teleshik le állandóan Budapestre, ezzel a legkedvesebb formában nyúl meg az a sokszor panaszosan hangzott óhaj, hogy a főhercegek közül jusson egy pár a magyar fővárosnak is. Hát most, úgy látszik, jut. Még pedig a király veje és *Mária Valéria* főhercegnő ura, akinek gyermekeihez a király olyan sűrűn s olyan szívesen szeret ellátogatni. A bécsi hír szerint a főherceg már legközelebb elfoglalja új állomását. Neje, *Mária Valéria* főhercegnő és gyermekei azonban csak ősszel jönnek Budapestre, ahol azontúl állandóan tartózkodnak. A királyi palotában addigra teljesen berendezik a főhercegi család lakosztályát.

— **Lakoma Széll Kálmán tiszteletére.** *Széll* Kálmán miniszterelnök tiszteletére a Park-klubban vasárnap, 6-án, tartandó parlamenti banket esti 7 órakor kezdődik. Parlamenti körökben nagy várakozással tekintenek ez esemény elé s a Park-klub igazgatósága mindent elkövet, hogy a diszlokoma az olcsóra szabott részvételi díj mellett is a lehető legelőkelőbb legyen. A résztvevők különféle meglepetésben is fognak részesülni. Az országgyűlés két házának tagjai nevében az ünnepi pohárköszöntőt gróf *Zichy Jenő* fogja mondani.

— **Adomány a hírlapíróknak.** *Szaccelláry György* országgyűlési képviselő dr. *Falk Miksához*, a *Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének* elnökéhez a következő levelet intézte:

Méltóságos uram! Tisztelt barátom! Méltán nyolva az elnöklet alatt működő Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének magasatos és áldásos hivatalát, inditva érzem magamat a most említett nyugdíjintézet részére 1000, azaz egyezer koronát adományozni. Midőn ezen összeget ide mellékelve, kezeidhez küldeni szerencsém van, felkérek, miszerint azt rendelkezési helyére juttatni kegyeskedni. Midőn ebből szíveségedet előre is őszinte köszönetemet fejezem ki, maradjon tisztelettel híved Budapest, 1902. április hó 3. *Szaccelláry György*, országgyűlési képviselő.

— **Vilmos császár ajándéka.** Bécsből táviratozza tudósítónk a N. W. T. révén, hogy holnap délelőtti fogják átnyújtani a bécsi és római német nagykövetségen Vilmos császár küldöttjei a császár ajándékát, amely táblázatokban tünteti fel az egyes államok tengerészeti hadjóságot. Vilmos császár sajátkezűleg rajzolta e táblázatokkal. Az első rész 1897-ből való, amikor a német birodalmi gyűlésen napirenden volt a flottajavaslat és Vilmos császár ezekkel a rajzokkal akarta demonstrálni a hadihajók szaporításának szükségességét. Azóta Vilmos császár több kiegészítő táblázatot rajzolt, amelyeken feltüntetette az európai és amerikai államok hajórajainak időközben beállott változásait. Ezeket a rajzokat a német császár egyelőre csak *Ferenc József* királynak és az *olass királynak* küldötte meg, de egy harmadik táblázatot is fog rajzolni, amelyet *Edvár* királynak szánt.

— **Az Alldeutscher Verband magyarországi szemléntje.** Több forrásból jelentik a hírlapoknak, hogy az *Alldeutscher Verband* nevű nagynémet-egyesület nyáron eljön Magyarországra és főképpen azokat a vidékeket utazza be, ahol a zöldsászkok igazgatási a legutóhosabbak. A *Verband* tagjai elmennek Erdélybe és a volt Bánátba, hogy bevallott célujuk szerint érintkezésbe lépjenek a „német testvérekkel, akik évszázadokon át megőrizték kulturális és faji önállóságukat s az anyaországgal való vérségi köteleket.“ A *Verband* így beszél a felhívásában. Tudni kell még, hogy a *Verband* azoknak a német „kultúregyesületeknek“ egyike, amelyek nagy szenvedélyvel ütik-verik a magyart, szerencsére csak papíronon.

Üdvözöljük a tisztelt ellenfélt, jöjjen csak bátran hazánkba, nézzen körül nyílt szemmel és szerezzé be tapasztalatait lelkiismeretesen. Biztosítjuk, hogy a magyar vendégszeretet tudni fogja köztelenségét. Ha a nagynémet urak nem jönnek hozzánk igaztani, úgy semmi bántódástól sem kell tartaniok. Oly szíves fogadtatásra találunk nálunk, akárcsak mi Németországban. Bevalljuk, hogy temérdek sokat tanultunk Németországtól, legújában azt is, hogy csak azokkal kell staturális módon banni, akik az állameszme, az uralkodó faj szupremáciája ellen agítálnak. A szomszédos állam, amelyhez minket a rokonszenven kívül egy hatalmas szövetséges kötelek fűz, a wrescheni esetek alkalmával tanulságos példával szolgált. Ezt a tanulságot megjegyezzük magunknak, ha dráki szigorát nem is követjük. Vilmos császárnak az a politikája, hogy Németország a németeké, követésre méltó példa. És mert meg vagyunk győződve arról, hogy a *Verband* tagjai hü németek és lojalis követői *Vilmos* tősgyökeresen nemzeti politikájának, bizonyosak vagyunk a felől is, hogy a szövetséges Magyarországon hasonló nemzeti elvek praktikázását várják és óhajtják. Azt reméljük tehát, hogy a fontos pontban szent lesz a béke és egyetértés. Vilmos császár a budapesti látogatás alkalmával igaz szókat mondott a magyar nemzetéről, a magyar fajról is. Tudjuk, hogy a *Verband* kirándulói a pontban sem ellenkeznek a császárral. Mert hisz máskülönbön magyarországi kirándulásuk tüntetés volna *Vilmos* császár ellen, a *Vilmos* császár által követett nemzeti politika ellen. Mivelhogy ilyesmit lojalis érülettel nem imputálhatunk a *Verband* tiszteletreméltó tagjainak: biztos az a reményünk, hogy szíves vendégekkül láthatjuk őket.

Ha csakugyan jó németek, ha csakugyan a német faj szupremáciáját vallják otthonukban, úgy csak egytől tarthatunk: attól, hogy kemény leckeében részletnek minket, amiért hogy a zöldsászk agitátorokkal nem bánunk el oly szigorral, mint ahogy elbántak a wrescheni hazafas bírák a lengyel izgatókkal. Ezt szemünkre vehetjük. S ezzel szemben egyetlen védekezésünk az lehet, hogy a magyar faj sokkal, de sokkal kevésbé szígeru a porosznál. Ezt a fogyatékosságunkat talán megbocsátja nekünk a *Verband*: szimpia születési hiba.

A *Verband* immár közzétett felhívása megemlékszik az egyesület tavalyi rigai kirándulásáról a jubileumi kiállítás alkalmából, amely kitünően sikerült és ugyanigy akarják a magyarországi kirándulást is rendezni. A találkozó július 18. és 19-ik napjára van kitűzve Budapestben, esetleg Drazdában. Innen indul a társaság különvonaton a Bánátba, ahol két német községet fog meglátogatni. Azután Bázisáról hajón mennek a Vaskapuig, megnezik Ada-Kalé szigetét, Herkulesfürdőt. Innen Erdélybe mennek és meglátogatják Brassót, Nagyszébet és Segesvárt, esetleg egy havasi kirándulást is tesznek. Az utazás 16-18 napot fog igénybe venni.

— **Lévay Mihály apát.** *Nagy-Aonyból* írják: Itt nagy örömet kelt *Lévay Mihály* nagy-aonyi esperesplébánosnak báh-monostori apátá történeti kinevezése. A kiténtett fiatal pap jézes szónok és a szépirodalom kiváló munkása, akit ezen a téren kifejtett munkássága is méltóvá tette a kiténtésre.

— **Polgári iskolai tanárok megzalma.** A polgári iskolai tanárok az országos egyesületük akciójához híven kérséssel fordulnak az országgyűlési képviselőkhöz nyugdíjgyük rendezése dolgában. A polgári iskolai tanárok érdemes karának kérelme főtétlenül méltányolást érdemel. Arra irányul ugyanis a kérsük, hogy a nyugdíjtvörvény revíziója alkalmával a polgári iskolai tanárok vagy vétessenek át az állami nyugdíjintézetbe, vagy legalább is a tulságosan terhes és igazságtalan 50%-os befizetések mérséklése mellett a szolgálati idő szállíttassék le 35 évre olyformán, hogy az első 10 év a fizetés 50%-át, minden további év pedig 2-2%-át biztosítsa a nyugdíj fejében. Ugyancsak kívánatos és humánus az új tvörvénynek oly intézkedése, mely a hátramaradt özvegynek s árvaaknak térjük, illetve apjuk fizetésének az eddiginél nagyobb részlete után biztosítaná az 50 százaléknyi gyámpénzt. Alapos okoktól támogatja a tanárok memoranduma e kíván-

ságok jogosságát. Az oktatásügy kiváló buzgósága férfiai az illetékes forumoktól bizvást elvárhatják azt az elismerést, hogy családjukról méltó gondoskodás történjék. Tarródy János elnök, Bajmóczy István, Deme Károly, Gay Károly, Greisinger Ottó, Soltész József, Haraszty Sándor, Láng János, Mitsky Aladár és Zajos Kálmán írták alá a memorandumot a tanári kar nevében. A magyar paedagogia fontos érdeke, hogy a kívánások méltányos elbírálásban részesüljenek.

— **Tüntetés a műegyetemen.** A műegyetemen az építészeti és mérnöki szakosztály halgatói ma délelőnt tüntetést rendeztek *Czigler Győz* műegyetemi tanár mellett, akit a Kossuth-mauzóleum pályázatának eldöntése alkalmából többen a nyilvánosság előtt megdöntöttek. A műegyetemi halgatók zajos élénzésében járták körül az épületet, majd *Czigler* tanár terembe vonultak, ahol az építészeti halgatók nevében *Strab Gyula*, a mérnök-halgatók részéről *Török Kálmán* negyedéves technikus to másolta a műegyetemi halgatók bizalmát és ragaszkodását a népszerű tanár iránt, akit szerintük méltatlanul hurcoltak meg. *Czigler* tanár melegen köszöntö meg a nem várt ovációt és kijelentette, hogy mint eddig, ezután is lelkiismeretét és meggyőződését fogja követni s ettől nem fogja eltéríteni semmiféle megtámadtatás. A halgatók beszéd után szép csöndben eoszlott.

— **Anarkhista összeesküvés Edvár király ellen.** Cannesba vártek tavaszra *Edvár* angol királyt, megvölt minden előkészület, de a látogatást hirtelenül és minden okadatlós nélkül lefújták. Egyben hivatalosan híre jött annak, hogy *Edvár* király nem utazik ezidőn a Rivierára, hanem yachtján körülutazza Anglia partjainak érdekesebb részeit. De ennek az utazásnak programját is titkolták és az angol kormányon és a nagyköveteken kívül ma sem tudja senki, hogy mely kikötővárosokat látogat meg *Edvár* király.

E feltűnt titkolózás oka a milánói *Corriere della Sera* szerint az, hogy *Cannesban* anarkhista összeesküvésnek jöttek nyomára. Az anarkhisták meg akarták gyilkolni *Edvár* királyt. Ennek az összeesküvésnek a nizzai olasz konzul rendőrügynöke jött nyomára, akinek feltűnt, hogy több ösmert anarkhista érkezett Nizzába, akik ott boerbarát propaganda ürügye alatt érkezelre gyűltek. A rendőrügynök utána járt a dolognak és kisértette, hogy az anarkhisták *Edvár* király életére törnek. A nizzai konzul rögtön közölte mindezt az angol kormánnyal, amely aztán lefujta a király utazásának tervét.

— **Miss Stone pihen.** A török rabságából szerencsésen megmenekült hittérítőnő mostanában Bournemouth angol fürdőhelyen pihen ki járadalmait. A mult szombatban utazott Londonból a déli tengerpartra, ahol eleinte meg sem ismerték. Csendes visszavonultságban édegett néhány napig s nem is volt egyéb ólja, mint newyorki szereplése előt kiskuráni ideget, de az élelmes newyorki és londoni ügynökök csakhamar kifürkészték lakhelyét és kecsgető ajánlatokat tettek neki. Egy londoni ügynök felszólította, hogy tartson felolvasást élményeiről. *Miss Stone* szívesen teljesítette volna kérelmét, ám utóbb egészségi állapot rosszábra fordult s további pihenésre kárhoztotta. A bátor hittérítőnő betegségét a Szalonikiben tartózkodó brit és amerikai matrózok sanyilk meg mert *Miss Stone* felolvasásai jövedelméből menházat és klubépületet építtetett volna számukra.

Csendes magányában csak a *Daily Express* tudósítóját fogadta *miss Stone*. Ebeszélte néhány élményét s midőn a hírlapíró üdvözölte szerencsés megmenekülése alkalmából, így válaszolt:

— **Bizony esoda,** magam is esodalom, hogy ennyi szenvedést és viszontagságot elviseltem. A rablók örökösen bujkáltak üldözöik elől. Sőtét éjjeleken mérőldöket jártunk be a legfárasztóbb hegy-ösvényeken és uttalan erdőkön által. Nem vagyok éppen karsu teremtes, azért kétszeresen megviseltek azok az éjjei menetések. Jó szerencse, hogy a tél nem volt olyan zord, mint a minő arraféjt lenni szokott. Különbem mindmostanig nem tudtam, mekkora váltásdíjat követelek értem a haramiák. Ha csak sejtelnem is van róla, bizonyára örökre lemondok a megszabadulás reményéről, amely ugys afféle haloványan pislogó fény volt csak bennem. Hogyan is gondolhattam volna, hogy világszerte akorra lesz az érdeklődés szerencsétlen sorsom iránt. Mikor a rablók kezébe kiszabadultam és végre értesültem róla, mennyire érdeklődtek irántam, mély meghatótsággal fogott el és végtelenül boldognak éreztem magamat. Azt mondatnám, most már nem is zugolodom a miatt, hogy a haramiák kezébe kerültem. Csak egy valami miatt bánkodom mélyebben, semmint azt szóval elmondani tudnám. Rettenő azt elgondolnom, hogy örökre meg kell válnom sok esztendőn működésem terétől. A jövőt illető terveim még sokkal éretlenebbek, semhogy szólhatnék már róluk.

— **Osordás Lidi meghalt.** A váci fegy-
háznak nevezetes halottja van. Nagy büns, aki-
nek a lelkiismeretét sok ember pusztulása nyomta,
ha ugyan képes volt arra a maga fogyatékos in-
telligenciájában, hogy felfogja büne rettenetessé-
geit. Csordás Lidi a halott, a vásárhelyi mérge-
pör egyik legelvetemedettebb figurája. Azok kö-
zött, akiket méreggel elpusztított, ott volt az anyja
is, Csordás Nagy Andrásné Hódi Judit, s 6 ölte
meg Varga Juliannát és Varga Istvánnét is. Volt
benné valami a boszorkányból, vagy legalább is
valami olyan vonás, amit beleképzelünk a boszorká-
nyok természetrajzába. Egy pillanatot se lát-
szott rajta, hogy megbánta volna a sok gyilkos-
ságot s 6 volt az, aki azt a rettenetes jóvendölést
elmondotta, hogy meghal bíró, ügyész, mindenki,
aki részt vesz a felettük kimondandó ítélet meg-
hozatalában. A véletlen azt a szomorú játékot
engedte meg magának, hogy Muskó Sándor kuriai
bíró, a végvárgyalás elnöke csakugyan a tárgyalás
közben halálraült el. Attól kezdve úgy bámultak
rá a fogházörök, meg a többi vádlott is Csordás
Lidire, mint aki csakugyan összekötésben kell
hogy álljon az alvilággal. — Negyvennégy éves volt
s annak idején életfogytig terjedő fegyházra
ítélte a bíróság a másik főbűnösrel, Jäger Marival
egyetemben.

— **A zsidók sorsa Finnországban.** Lille Avel,
finn publicista, a Helsingorsban megjelenő *Nya
Prästen* című napilap szerkesztője, a kopenhágai
Politiken című lapban érdekes cikket tesz közzé a
Finnországban élő zsidók sorsáról. Cikke elején fel-
szólítja minden nemzetek zsidó hitközségeit, hogy
irányítsák figyelmüket a finn zsidókra is. Akinnek
helyzete szerfölött nyomasztó. Finnországban még
most is érvényes ugyanis az 1782-iki svéd tör-
vény, amelynek értelmében Finnországba idegen zsidó
be nem honosították. A Finnországban élő 800 zsidó
most lehet állampolgár, jöllehet legalább 70 száza-
lékuk az országban született. A szegény emberek,
azt lehetne mondani, utlevél alapján élnek s tilos
kimozdniuk abból a városból, amelyre utlevélük
szól. A megjelölt városokban csupa magukészitette
árunkkal és ócskarúna-félével szabad kereskedniük.
A 70-es és 80-as évek országgyűlésein nem egyszer
történt kísérlet a zsidók helyzetének szabályozására
s nem egyszer igyekeztek biztosítani számukra az
állampolgári jogot. A kísérletek azonban mindannyi-
szor megintelenek a pápság és a paraszt-országi
ellenállás. 1859-ben valóságos meglepő rendeletet
adott ki a kormány; a rendelet egyebek közt meg-
határozta, hogy a Finnországban tartózkodó zsidók
30 fínn márkát tartoznak fizetni az orosz utlevélért
s hat-hat havonként megújítandó tartózkodási bár-
cukjékért; a zsidóknak csak bizonyos városrészekben
szabad tartózkodniuk s — ami legfurcsább része
a rendeletnek — zsidó családok gyermekei, akik
elhagyják hazájukat vagy megnősülnek, avagy be-
szorultnak az orosz hadseregbe, ugyanakkor elveszítik
a Finnországban tartózkodás jogát. Ez a rendelet
gyökeres szer volt arra, hogy a finn kormány fokom-
kint szabaduljon az összes finn zsidóktól. A közvéle-
mény azonban nem tűrte ezt a képtelen zsarnokos-
kodást szólanul és hangos tiltakozásának sikerült is
jelentősen megnyítenie a kormány szándékait. A
városi tanácsok tettel bizonyították a zsidók iránt
való rokonszínűséget és pénz adak iskolák és zsiná-
gokáik számára. Mindez azonban viszópp a tenger-
ben: a finn zsidók nagyon szegények s a finnek
most minden garasukat a haza oltására teszik az
orosz elnyomatási hadjárattal való küzdelemre.

— **Halálzás.** *Harangi* Menyhért, a Borsód-
megyei Takarékpénztár igazgatójának elhunytáról a
takarékpénztár külön gyászjelentést adott ki. Az
elhunyt ma délután kísérték nagy részvét mellett
örök nyugalomra Miskolcra.

— **Vérárad.** Az osztrák keresztény-szocialisták
évente gondoskodnak arról, hogy az izraelita hűsvét
idején feltámadjon és erőre kapjon a rituális vérvád
képtelen gyanuja. Az idén sem maradt el, csak egy
kissé megkésztet. Följelentés érkezett — mint bécsi
tudósítónk táviratozza — a IX. kerület rendőrségé-
hez, hogy *Krausz* Lipót magánhivatalnoknál az izrae-
lita hűsvét napjaiban két osehországi rabbi lakott,
akik házigazdájának két keresztény oselédjén éjsza-
kának idején titokban rituális céliből erőt vágtek és
vértüket vették. Bármennyire képtelen és neveléses
volt is a följelentés, a kerületi rendőrorvos több
tisztviselővel ment az illető magánhivatalnok házá-
hoz és megindult a vizsgálat. Konstatálták, hogy az
egyik oselédnek mindkét kezén bőrhörzsolások vol-
tak és a leány nagy bűnyadságról panaszkodott. El-
mondotta, hogy az éjszaka hirtelen felébredt, nagy
lőfájást kapott és két keze meg volt sebesülve, de
nem emlékezett rá, hogy mi történt vele. A másik
leány teljesen sértelem volt. A nyomozást folytatják,
a kerületben pedig lelketlen igazgató házról-házra
járva és csapszékekben terjesztik a vérvádról szóló
mesét.

— **Rhodes Ceoil halála.** Fokvárosból táviratoz-
zák, hogy a nemzeti gyászünnepeket *Rhodes* Ceoilért
tegnap tartották meg nagy közönség előtt. A gyász-
ünnepeket ott volt *lord Milner*, a lokálidő kormány
tagjai és több küldöttség Natából. Az ünnep lefolyása
fényes volt. Az istentisztelet után a lokálidő őrök
mondott gyászbeszédet, azután a koporsót a pályau-
dvarra vitték. A különvonattal, amely a halottat
vitte, az elhunyt három testvére és sok hivatalos szemé-
lyiség utazott Buakajoba, ahol *Rhodes* el fogják
temetni. *Kimberley*ban és *Maeking*ban a vonat meg-
fog állni, hogy a lakosságnak alkalma legyen gyász-
jelét a koporsó előtt elvonulni.

— **Az amerikai magyarság zászlaja.** Az Or-
szágos Nemzeti Szövetség a következő lelkeslangu
fölvívást bocsátotta ki:

Hazánkfiainak Amerikába való közönlése im-
már hasonlatos egy rengeteg folyóhoz. E folyó hullá-
mai, áldajom, nemzetünk vért hőmpölygetik az
idegenségbe. Arra sincsen a megretent társadalomnak
ereje, hogy e tojmatot rohamos tovalovlásában meg-
állítsa; annál kevésbé van arra, hogy egy ellenármit-
latot indítson meg és kiszakadt véreinket visszatérítse
a tengerentúli országokból a hazába. Az Országos
Nemzeti Szövetség és szomorú körülmények közt arra
vetette a szemét, nem lehet-e módot találni arra,
hogy nemzetünk kívándorolt. De lélekben fölünk még
el nem szakadt tagjait erőlköszve vissza- és szoro-
sabbban hozzákoposolja az anyafelsz és a magyar nem-
zethez. E végből Amerikában élő barátainkkal is érint-
kezve, egy diszes nemzeti zászló alapítását határozta
el Szöveiségünk az amerikai magyarság számára,
akik velünk együtt e szent színekben, e dicsősé-
ges lobogóban minden magyarok öszszetartozan-
dóságának jelvényét kezükben, érzelét, a zászló árnyé-
kában, szívükben érzik. E zászló mint intézmény
fog Amerikában fundátitni és ünnepi alkalmakkor
magyar községek, egyesületek, intézmények között
évente kézről-kézre vándorolni, hogy hírdesse nekik
a hazát, a haza szeretetét, az otthonalok eméltét, a
magyar hűségét, hazát és honszerelmét. Az Országos
Nemzeti Szövetség és zászló leltéséért a magyar
közönséghez fordul, s kéri mindazokat a hazafiakat,
akik érzik, hogy a nemzet vére ömlik ki tápláló erei-
ből mindenki magyarral, aki hazáját elhagyja, — ve-
gyenek részt adományukkal a zászló alapításában.
Minden adományt hálával fogad az Országos Nemzeti
Szövetség s hirlapiang nyugtáz; Szöveiségünk tagjait
pedig különösen ölkéri e nemes ügy ölkörölésére,
hogy magyar hármas színűnk gyönyörű harmoniája
hova-hamarabb didadall lobogjon amerikai testvéreink
táborában. Az adományokat e címmel kérjük hozzáink
juttatni: *Az Országos Nemzeti Szövetségnek* (a zászló-
alapr). Budapest, VII., Kerepesi út 72. Az Országos
Nemzeti Szövetség igazgatóságának határozatából és
nevében a zászló-bizottság: *Baldás* Árpád, *Bujanovics*
Sándor, *gróf Maláth* József, *Rákosi* Jenő, *Buday*
Barna, *dr. Kerékgyártó* Elek, *de Pottery* Brúnó, *Zsenni*
József.

— **Budapesti bakák Bécsben.** *Bécsből* jelentik,
hogy a Budapesti állomásos 6-ik gyalogezred őrsz-
kara és két zászlója ma délelőt *Bécs*be érkezett. A
pályaudvaron *gróf Uxküll-Gyllenband* fogadta az ezre-
det, amely azután a *Remnegeen* levő kaszárnyába
vonult.

— **Tűzvész.** *Kis-Jenő*ről írják: A közeli *Szék-
udvaron* ma tűz ütött ki, mely a nagy széiben gyors-
san terjedt tova. Hat lakóház, számos gazdasági
épület és sok takarmány égett le. A nagybőb kárt
csak a szomszédos helyiségekből elősietett tűzoltók
fáradozásai következtében sikerült elkerülni. A tűz
gyujtogatásból eredt. A gyujtogatott egy ismeretes
csavargó volt, akinek ellopásait a csendőrség
minden intézkedést elvetéte.

— **Marconi távirója.** *Londonból* táviratozzák,
hogy a *Marconi* táviró-társaság aláírt egy szerződést,
amely szerint amekkai jogait és szabadalmait eladja
egy amerikai társaságnak, amely 6.150.000 dollárnyi
tőkével alakult meg. A kanadai kormány olyan szer-
ződést kötött, amelyben 16.000 font sterlingnyi hozzá-
járulást ígér egy *Marconi*-állomás létesítéséhez, amely
Kanada partvidékéről táviratokat továbbítana Angliába.

— **Ismeretlen öngyilkos.** Ma reggel, *Zugló*ban,
a körvasut mellett réteken egy 30—32 év körüli, jól
öltözött férfi holttestét találták. Mellette hevert egy
hálóvetű forgópisztoly, amelyből két golyó hiány-
zott. Ezt a két golyót az ismeretlen a százába lötte.
Megmentőzások semmiféle iratot nem találtak nála,
melyből megállapítható lett volna a személyazonossága.
Az ismeretlen öngyilkos középmagas, sovány ter-
metű. Haja barna, közepén kettéválasztva, arca hosz-
szas, bajusza tömött, veres, álla borotvált, kétfelől
oldalszakálla van. Ruházata: sötétbarna kabát, veres
kockás mellény, világoszürke nadrág, fekete fűzős
cipő, fehér redős ing. *D. J.* monogrammal, fehér alsó-
nadrágjába ugyanazzen betűk vannak bevarrva. Nyak-
kendője hoszsu, kószaszínű. Kézélőjében hoszszukás
kulcsot ábrázoló sárgaréz ingomb van. A holttestet
a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Betiltott autómobil-verseny.** *Turin*ből jelen-
tik, hogy a *turini* és *cunevi* profekts főntartja az
autómobil-verseny betiltásáról szóló rendeletet. *Giolitti*
belügyminiszter helybenhagyta a betiltó rendeletet.
Abbázából is azt jelentik, hogy az autómobil-verseny,
amelyre már nagy előkészületeket tettek, elmarad.

— **Öngyilkosok.** *Kassáról* táviratozzák: *Meny-
hárdi* Lajos gazdász szíven lötte magát, *Sipos* Anna
kávémérés tulajdonosnő mérget ivott. Mindkettő
meghalt.

— **Az orosz diákok és munkások küz-
delme.** Az orosz kormány arra az érdekes tak-
tikai állápontra határozta rá magát, hogy a
diákok ellenében a munkásokat játszassa ki ütő-
kártyának. A munkások tudniillik állandóan
fegyvertársai a diákoknak a most már mindig
nagyobb arányu zavargásokban s különben is
egymás után lépnek sztrájkba a legnagyobb gyár-
nak munkástomegöi. Ez ideig az volt a divat,
hogy a sztrájkoló munkásokat könyörtelenül a
gyárak szolgálatába hajtotta a hatalom, amely
nem ismerte el azt, hogy sztrájk révén is lehes-
sen jogokat kiereszkokolni. Most azonban a rend-
őrség a munkások pártján van s az is megsejt
már, hogy egy gyárnak részszől sztrájkoló munkása
állandó segélyezésben részesült a hatóság részéről.
Közben megkönyékezik őket a kormány ágensei is,
akik bebizonyítani igyekeznek nekik, hogy Orosz-
országban a munkás meg a szocialisták programjába
bevett jöteleményeket is csak az abszolutizmus
égsze alatt érheti el, például a nyolcórás munka-
időt. A gyárosoknak persze nem igen tetszik a
rendőri hatóságoknak ez a magatartása. A sztrájk-
oló munkások száma különben napról-napra több
és napirenden vannak a véres öszszetűközések a
sztrájkoló és a munkában maradtok kö-
zött. A *Danilev-féle* óriási gyapotgyárban a
napokban került ilyes elintézésre a munka
kérdése háromezes sztrájkban álló és ötezer dol-
gozó munkás között. Ez a háboruszámbe menő
öszszetűközés olyan arányokat öltött, hogy négy
szotnya közközt veszényelték ki a rend helyre-
állítására. A *Butyrki-börtönben* elzárt diákok a
mult hó huszonkettedikén megünnepelték a maguk
móđa szerint egyhónapos fordulóit annak a
napnak, amelyen fogságba kerültek. Fényes ki-
világítást rendeztek. A börtön kapuja felett
hatalmas tranzparens pompázott, melynek fel-
írása az volt, hogy „Szabadság”, két más abl-
lakot pedig a következő felirások világítottak
meg: „Tüntetés várunk!” és „Eljen a sza-
badság!” Volt tüzijáték, bengáli tűz, röppen-
tűk is szaladtak föl az égnek s mindaddig hang-
zott a börtön a *Marseillaise*-től és egyéb for-
radalmi daloktól, míg a börtön igazgatója rájuk
nem parancsolt a diákokra, hogy azonnal eltávo-
lítsák a tranzparensokat és hagyjanak föl az
énekléssel. A diákok persze ellenszegültek. Erre
kétzász katonát szabadítottak reakciók, akik szokot
tapintattal zárkálkba zavarták a diákokat, elre-
szeltek ajtaikat, azután elöltötték a kivilágítást.

— **A néma képviselő.** A francia képviselőház
tudvalevőleg bejelezte elklusát, s újra alakult. Az el-
mult ülészaknak volt egy érdekes figurája. Ő volt
az egyetlen követ, aki egyszer sem kért szót, sokan
azt is rátozták, hogy néma. Nagy volt tehát a me-
glepetés, amikor egyszer föláll szólásra. Mindenki
várta, mit fog mondani. Hát ezt mondta:

— Szeretném, ha az elnök ur meghagyná, hogy
mérsékeljek a teremben — a meletet, mert megful-
lad az ember.

Szólt és leült a ház általános derűtlésge közben.
— **Az orvos és a festő.** A párisi *Figaro* egy
kis históriát ír meg, amelynek két főszereplője egy
orvos és egy festő, azonkívül szerepel a történetben
még egy kutya és egy festékes fazék. Az eset egyb-
ként a következő: *X.* orvos a napokban ebédet volt
Z. festőnél, aki nagy hírnévnek örvend. A dohányzó-
ban a festő egyszerre csak behozza *Mirzát*, kedve-
nek kutjátát.

— Nem vizsgálná meg, kedves barátom, est a
szegény állatot? Ugy köbhög egy hét óta, hogy majd
meghasad érte az ember szíve. Ugyan nézze meg,
kérem, nincs-e valami baja a mellében.

A fiatal, de eléggé híres orvos nagy kellelenül
megtegte, amit kérték tőle.

Néhány nappal később a nagy festő ebédelt a
doktornál. Ebéd után átvonulnak a rendelő-terembe,
amely szép modernül van felszerelve, s tele van
ölgyfa-áragásokkal, bronz- és vasműtárgyakkal és
egész sereg egyéb érdekes holmival. Egyszer csak az
orvos odamegy a festőhöz, kezébe nyom egy festékes
fazekat, amilyent a mázolóknak használnak, és így szól
hozzá:

— Kedves barátom, valamivel térhelni akarom,
de ne nehezteljen meg érte. Ez a függőnyártó na-
gyon elüt a mennyezet színétől, reménylem, megteszi
azt a kis szívességet, hogy eltünteti ezt a különb-
séget.

A nagy festő nagyot bámult egy pillanatra, de
azán megtegte azt, amire kérték.

— **Elpusztult japán zászlóalj.** A pétervári *No-
voje Vremjána* jelentik Japánból, hogy egy kétszázöt
emberből álló zászlóalj, amely *Aurmoriban* állomáso-
zik, a hegvek között a hóvihárvan elpusztult. A két-
százöt ember közül csak nyolovanhárom men-
kült meg.

— **Német nyelv az amerikai iskolákban.** *Dres-
dából* jelentik, hogy az ottani iskolai tudósítónk hi-
vatalos forrásból kapott newyorki jelentése szerint az
öt atlanti állam kormányai a szövetséges kormányhoz
fordultak, hogy az összes északamerikai iskolákban
tegye kötelező tárggyá a német nyelv tanítását.

— **A fumei sztrájk.** Fiuméből jelentik, hogy a sztrájk ma véget ért. Reggel ugyanis az összes sztrájkolók munkába állottak. Hajnal óta óriási szirokkó dühöng és most ez gátolja a ki- és beraktározást. A sztrájk megszűnését megelőzőleg az összes fumei vállalatok lejei értekezletet tartottak *Kuranda* Emil, az *Adria* tengerhajós vállalat vezérigazgatója elnöklésével, melyre Budapestról *Lederer* Sándor lovag alelnök is leutazott. Ezen az értekezleten határozott el, hogy a sztrájkolók minden megadható követelését teljesítik. Ennek tulajdonítható a sztrájk gyors megszűnése. Reggel szakadó esőben a kikötő-munkások jelentékeny része ismét munkába állott, csak egyes csoportok nem egyeztek még meg munkaadóikkal. Az eddig csöndes kikötői raktárakban a folytonos esőben zajos élet fejlődik ki. Az utakon kocsiak görögnek végig zsákokkal megrakodva s darukkal emelik be a nagy rakományt a hajókra. A kikötővel együtt a város is visszanyerte régi képét. Reggel zeneszóval és énekszóval távozott a városból a 96. gyalogezred két zászlója. Eddig ez az ezred Fiumében volt helyőrségen, de már tegnapelőtt Dalmáciába kellett volna indulnia, a sztrájk miatt azonban itt tartották. Ma reggel a magyar-horvát hajóosztás *Gödöllő* nevű új hajóján elbúcsúztak a magyar kikötővárosból. A parton sok ismerős lengette kendőjét a távozó hajó után. Míg a kikötői munkások sztrájkja így csaknem teljesen megszűnt, a pékek kezdenek mozgolódni. Ma délelőtt sok péksegéd a korzón végig a városbázára vonult, ahol bejelentették az iparhatóságnak, hogy béremelését követelnek. Bejelentették illéleteiket is és ha ezeket nem teljesítik a mesterek, úgy a pékek megkezdik a sztrájkot.

Fiumei tudósított ma a következőket jelent: A fakeskeredők ma délután hirdetésük után tudatták a sztrájkoló munkásokkal, hogy hajlandók a bért 25–30%-kal emelni és a napi munkaidőt úgy Crával megrövidíteni, ha a munkások nyomban abban hagyják a sztrájkot. A magyar-horvát gőzhajózási társaság fűtőinek sztrájkja még komolyabb jeleket öltött. A fűtők ma délután ismét gyűlést tartottak és lényegesen emelték követeléseiket. A sztrájkolók elhatározták, hogy újabb feltételeiket küldöttség fogja közölni a társasággal.

— **A topcsideri játékbank.** Az a hír, hogy engedélyt adtak egy játékbanknak Topcsiderben való felállítására. Mint nekünk Zimonyból jelentik, egyre tartja magát. A bérlek állítólag már letették a biztosítéknak 250.000 dinárnyi első részletét. A társaság neve: *Fűtő- és ásványvíz-részvénytársaság* lesz. A játékról az alapszabályokban nem lesz szó. Topcsiderben nagyterjedelmű telkek megszerzése biztosítva van. Az ottani egyházat állítólag Kragujevácsba helyezik át. Néhány nappal ezelőtt *Radivul* Konstantin herceg, *Blanc* volt játékbérlek veje Belgrádban időzött és az ő jelenlétét is összekötésbe hozták az alapítandó társaság ügyével.

— **Kiderült gyilkosság.** Körülbelül két hónappal ezelőtt történt, hogy *Prekesz* János és *Csiszár* Imre napzámosok az Erzsébet királyné-uton, az egyik kocsimában összeszólkáltak. *Csiszár* a vita hevében arcúllította ellenfelét, de maga is annyira megjárd cselekedete következményeitől, hogy vad futásnak eredt. Amde ellenfele utána eredt; nem sokára megfogta és olyan alaposan visszaadta neki a pofozatot, hogy *Csiszár* Imre eszméletlenül összesesett. *Prekesz* az önmagával tehetetlen embert nekitámasztotta az Erzsébet királyné-ut egyik kapujának, maga pedig ezalatt bement az udvarba. A házbeliek még látták *Csiszár*t, amint a kapufelülhöz volt támaszva. Egyszer azután *Prekesz* kiment a házból s vele egyidőben eljutott a kapu mellől *Csiszár* is s azóta nem került elő. *Prekesz* a rendőrség akkor letartó tatta és miután súlyos gyanuok merültek föl ellene, átadta a vizsgálóbíróknak, akik azonban — kellő bizonyítékokhijján — szabadlábra helyezte. Azóta már körülbelül másfél hónap mult el s talán örökre titok fedi *Csiszár* eltűnésének körülményeit, ha holttéte véletlenül elő nem kerül. Ma ugyanis a bolgár kertészek a Rákospatak egyik öntöző-esatornájában egy teljesen feleszártnak indult holttéte akadtak. A holttést ruházata teljesen ráillett az eltűnt *Csiszár* Imre ruházatára s az arcon is lel lehetett ismerni *Csiszár* arcvonásait. A leletéről jelentést tettek a rendőrségnek, amely hivatalosan is konstata, hogy a talált holttést azonos a január utolsó napjaiban eltűnt *Csiszár* Imrével. A holttésten még megállapíthatók voltak a külérőszak nyomai. *Prekesz* Jánost, aki a Rőppentyű-utca 14-ik szám alatt lakott, ma estefélre újra előállította a rendőrség és bár mindent makacsul tagad, éjjel 11 órakor letartóztatta. Minden jel arra vall, hogy a szerencsétlen *Csiszár* *Prekesz* ütlegetései alatt meghalt s mikor a gyilkos — aki maga sem hitte, hogy mit művelt — meglátta ha ott áldozatát, teite következményeitől félve magával cipelte a holttéste és belelőtte az öntöző-esatornába. *Prekesz* a vallatásánál mindent tagad s azt mondja, hogy *Csi-*

szár valószínűleg részeg állapotában került az öntöző-esatornába, ahova belefuladt. A rendőrség még folytatja a titokzatos ügyben a vizsgálatot.

— **Két szálloda pusztulása.** *New-Yorkból* jelentik, hogy az *Atlantic-Cityben*, abban a városrészben, amelyben a szállodák vannak, tűz ütött ki, mely dél felé teljesen elpusztította a *Carlton*-szállót. *Hat másik szálló lángban áll.* Attól tartanak, hogy ezek is elvannak veszte, mert erős szél is fúj.

— **Rendőri hírek.** *Klein* J. Gyula szállítóéggel feljelentést tett a rendőrségen, hogy *Schultz* Antal budakeszi születésű kocsiosa egy fuvarozó kocsiával elütött. A kocsi ma előkerült a kocsiival. Egy kocsimában leitta magát s eltűnt. — *Saló* József kocsios tegnap a Német-utcában egy magánfogattal elgázolta *Szovó* Kálmán zeneszó 4 éves Róza nevű leányát, akinek a lába elört. A vigyázatlan kocsios ellen megindították az eljárást. — Egy keteherhűs idősebb nő tegnap este a *Margitsziget* nevű csavargózósról az eskü-téri hid közelében a Dunába ugrott. Mielőtt kimentek volna elmerült. — A *Duna* hullámaiban kereste a halálát egy 28–30 évesnek látszó munkásember is, aki a *Lánchíd* budai oldalán ugrott a Dunába. Ot sem tudták kimenteni.

— **Az osztályorszájáték húzása.** Az osztályorszájáték mai húzásán *tízezer koronát* nyert 1439 77541, *öt ezer koronát* 84615 67932 94343, *hátezer koronát* 3741 78550 53855 21440 65519 490 69590 68929 43325 19275 32811 92437 37526 14225 47726 67713 78214 92739 6767 41761 65947 65647 5607 61468 34543 45456 42889 93206 56074 75342 43957 43998 3228, *ezzer koronát* 13:39 13304 86260 15450 7020 2800 16221 94492 26532 95342 52989 96275 58891 87365 8602 57013 71241 852 6223 75873 91564 16375 3847 94438 15875 55385 81468 54034 39084 3232 85601 60506 42178 59568 63804 87503 68907 18771 61084 50915 81098 78259 51911 27918 46336 67401 67821 2369 80506 39413 65077 30605 71138 71597 968 94980 63260 64446 94733 11911 55643 38061 81416 37944 21488, *öt száz koronát* 22353 21630 18718 32761 9557 83842 4226 26538 35964 55636 96345 19708 37330 34405 7797 890:1 46199 16551 43348 90962 13565 41692 36080 39281 70446 49487 99905 28113 1534 84784 55765 67601 92281 56605 6928619394 1303 18510 26708 64026 79812 65101 52494 40538 75435 60426 80667 28891 3381 18249 18295 17147 94408 78916 56193 73635 51568 4174 60956 42398 67059 76658 61269.

(x) **Női kalapok.** Legfinomabb és legelegánsabb eredeti párisi modellek, valamint saját készítményű kalapkülönlegességek jutányosan kaphatók: itt, *Friedmann* Sándornál, IV. Zsibárus-utca 1.

Hogy készül a merénylet?

— **Jelenet.** —

Erdvár király nem megy a Rivierára, mert a rendőrség összekülvöknek jött nyomára.

(Történet Nizzában.)

A rendőrfőnök: Tessék. Ilyen az én szerencsém. **Egy rendőrtiszt:** Mi az megint?

A főnök: Sürgőnyt kaptam, hogy jön az angol király.

A tiszt: Hát ez baj?

A főnök: Bizony baj.

A tiszt: Hogyan? A király jön és ön ezt bajnak nevezi? Miért nem nevezi inkább megítéltetésnek városunk iránt, dicsőségnek, kitüntetésnek, örömeink, kegynek, jóakarataknak, vagy bármi másnak?

A főnök: Mert egyszerűen csak baj. Hja, nem élünk már úgy, mint husz évvel ezelőtt!

A tiszt: Miért?

A főnök: Akkor még öröm volt minden királylátogatás. A legszebbik egyenruhámot öltöttem fel és parádéztam a pályaudvaron. A királyok megszállással tüntettek ki, s amikor elutaztak, rendjelet kaptam. Ma másként dudálunk!

A tiszt: Miként dudálunk?

A főnök: Ma, ha király érkezik városunkba, se éjelem, se nappalom. Mindenütt anarkistákat vélek látni, minden olasz munkást le kell esukatnom, minden gyanus embert szemmel kell tartanom. A királyok nagyon félnek. Azonkívül állásom is veszélyben forog, mert a legeskegylebb rongyos merénylet után is rögtön elcsapnának. Mehetnék koldulni nőmmel és négy gyermekemmel.

A tiszt: Most már értem.

A főnök: És ne adj isten, ha igazán baja történne valami orosz nagyhercegnek itt a városban, akkor még a nyugdíjamat is elveszteném! Miért is nem maradnak otthon ezek a koronás fők!

A tiszt: Tényleg. Minek utaznak?

A főnök: Egy rongyos rendjeletért hetekig talpon kell lennem, fülelnem, leskelődnöm, vigyáznom! Miért is léptem erre a pályára.

A tiszt: Hopp, van egy ötletem.

A főnök: Tudom. Mondjak le.

A tiszt: Dehogyan. Mondassa le a királyt.

A főnök: Mit beszél?

A tiszt: Ijesztünk rá a királyra.

A főnök: Ejnye, ön mond valamit. Hogy érti?

A tiszt: Tegyük közzé, hogy gyanus alakok

járkálnak a városban. Irassuk ki a lapokban, hogy sok anarkista-szerű ember érkezett ide az utóbbi időben s erős a gyanu, hogy összekülvök készül a királyi vendég ellen . . .

A főnök: Ön valóságos lángelmé! Azonnal szaladjon és intézkedjék! Majd én diktálom. Irja: „A rendőrség erős gyanuok alapján figyelemmel kísérel olasz munkásokat, akik . . .“

(Stb. stb. — Másnap:)

A tiszt: Olvasta a lapokat?

A főnök: Olvastam. Na, ha ezek után is ide merészkedik, akkor igazán nagyon vakmerő ember!

— o. —

Szójátékosok szanatóriuma

Aleppóban, a kies fekvésű szíriai városban a minap avatták fel megfelelő tünnepek keretében a *Szójátékosok szanatóriumát*. Az emberi jótékony és legújabb intézetében azok a meghibbant lelki társadalmi alakok nyernek elhelyezést, kik a szavak hangtani törvényeivel annyi törvénytelen visszaélést űznek.

A szanatórium messze kívül esik a városon. Nagyarányu, kétszárnyu épület, mintegy nyolcszáz beteg számára berezdezve. A külső világtól hatalmas, tizenegy méter magas kőfal zárja el. Az öntöttvasból készült kapu fölött a következő felirat olvasható komor fényű bronzból: *Itt szünetel meg — viccelni!*

A betegeket külön cellokban őrzik, nagy részüket kényszerubbonyban. A veszedelmesebbekre finom damaszusi acébből készült szájkosarak alkalmaznak, s amennyiben ez nem felel meg a célnak, kockainnal érzéketlenítik a nyelvüket.

A bánásmód egyébként nagyon humanus. Testi fenytiket (kancsuakáltást) csak azok ellen alkalmaznak, akik az intézet tisztviselőire íaragnak szövicceket. Van olyan renitens szójátékos, ki a tizenkettedik kancsuakáltás után így szólott:

— Szavamra, jobban szeretem a nőstény pontyot, mint a kam-csuakált.

Erről a betegről az intézet orvosai lemondottak. Gyógyíthatatlan.

Szíriában az új intézet áldásos működése óta a társadalmi élet lényegesen megjavult. Az emberek bátrabban közlik gondolataikat, nem kell rettegniök, hogy a szójátékosok ádázul rávetik magukat a kimondott szavakra.

Az intézet igazgatója *Ábrak ben Zabbi*, híres arab tudós, ki szigorú fegyelmet tart a szanatóriumában. Kár, hogy neve miatt sokat kell szenvednie a betegek részéről. Csaknem minden második ápolója így üdvözlö:

— Nem fél direktor ur, hogy a tevék zabnak nézik és felabrakolják.

A tudós az arabokat jellemző méltósággal türi az inzultusokat. Tudja, hogy súlyosan terhelt emberrel van dolga.

Egy angol újságíró, ki nemrég hosszabb időt töltött a szanádó emberek között, így számol be tapasztalatairól:

— Átlag nem ostoba emberek, többeknél figyelemreméltó intelligencia nyomaira akadtam a rögeszméjük keretén kívül. Rögeszméjük, fájdalom, ar, hogy muszáj viccelniök. Valami benső kényszer ösztönzi rá őket. Cselekedetük impulzív, mint az ösztönök bűntöské. A vice öncél előttük. Nem is törődnek sokat a hatással, s szívesen türik az emberek megvetését, ha egy szójátékot elsülthetnek. Ilyenkor szemük idegesen hunyorít, s arcukat foltoz proszág lepi el, mintha *vasomotorikus* zavarok lépnének fel. A viccelés után apáthiába esnek, s teljesen érzéketlenek a mások elmérsége iránt. Ez az érzéketlenség az imbecillitás határát érinti, valamint az is, hogy ugyanazt a viccet százszor megismétlik. A gyógykezelés nagyon komplikált. Hideg zuhanyok enyhítik ugyan a bajt, de csak átmenetileg. A masszázis egészen hatástalannak bizonyult. Egyszerűen leviccelik a masszöröket.

— Ön nem ma ször, hanem moszji, — mondogatják kéjesen nyújtózkodva.

A bajt, magyarázza az angol újságíró, csak az abszolút magány enyhít némileg. Beszélni veszedelmes velük. Folyton recidiválnak. Beléptünk egyikhez, s azt kérdeztem:

— Mivel foglalkozik?

— Mivel muszáj, hangzott a gúnyos válasz.

— Hogy hívják?

— Gyere ide.

— Mi volt az előtt?

A beteg felkelt s hamis pátozsztal felelt:

— Multam megettem.

— Azt tudom, hogy mögötte van.

— Pardon, válaszolt vigyorogva, ön félreért: nem mögöttem, hanem megettem, hám, hám!

És rémesen csattogtatta fogait. Irózzattal távoz-

tunk. Még sokáig hallottuk a gunyos kiáltásokat — hám, hám!

Az angol újságíró cikke végén azt a reményét fejezi ki, hogy a kulturálmok mihamarabb követni fogják a szíriai példát, s ők is szanatóriumokat állítanak a szójátékosoknak.

— Az iránt, mondja, ma már nincs kétség, hogy ez pathológia, s a jelenségek Európában talán még súlyosabbak, mint Ázsiában. Az orvosi tudomány ezt nem nézheti zsebrakotok kezékel...

A mi viszonyaink között, fájdalom, csekély bizalommal nézünk az orvosi tudomány beavatkozása elé. Nálunk ugyanis nem heveny-termesztű, hanem krónikussá fajult betegségről van szó.

Ezt büntetőjogi szankció nélkül sikeresen kezelni alig lehet... Fegyházon alul minden egyéb csak férendszer. Tessék csak jól körülnézni a közéletben.

Luoián.

Uj Világ.

A *Budapesti Napló* ma befejezte Jókai Mór regényciklusának első részét, *A mi lenyélünk*et s holnap megkezdí az

Uj Világ

című regény közlését, mely az előbbivel ugyan szoros vonatkozásban áll, de önmagában is kerek egészet alkot.

Cicero mondta, hogy az írott szó nem pirul el. Ez a mondás — úgy érezzük — csődöt mond, ha Jókai Mór írásairól kell megemlékeznünk. Minden dicső szónál elpirulának a betűk, melyeket Jókai Mór még ma is olyan finom tollal vet papírosra s minden beajánló bevezetésnél berzenkednek azok a finom vonalak, melyekből a betűk formájukat nyerték.

Dicsőró és ajánló szóra az

Uj Világ

közreadásánál csakugyan ninosen szükség s a *Budapesti Napló* olvasóközönsége bizonyára fölment bennünk attól, hogy a legjobbnak és legszelbnebb hatású dicsőretekkel csorbítsuk. Az

Uj Világ

számára tárcá-rovatunkat nyitottuk meg s az első tárcá helyén mindennap megtalálják olvasóink Jókai Mór új regényének folytatását. Természetes, hogy a regényfolytatások után a második tárcá helyén mindennap adjuk a *rendes tárcát* is.

Semmi kétségünk, hogy új regényünket, amelyből a lángelme örök ifjusága sugárzik, olyan szeretettel és annyi örömet érdeklődéssel fogja olvasni mindenki, mint aminő szeretettel adjuk olvasóink elé. Nem hivatkozunk arra, hogy irodalmi jelentősége milyen nagy ennek az új regénynek. Ha az ötödik, a hatodik vagy bárhányadik volna abban a meszerien gazdag könyvtárban, melyet Jókai Mór szelleme alkotott, éppen olyan nagy irodalmi jelentőséget kellene tulajdonítanunk neki, mint ennek az új regénynek, melyet a századok közül vett számmal kell megjelölni a sorban. De az

Uj Világ

egy megfijodott óriás fiatal erejével van megalakotva, s minden fejezetében benne van minden varázslatos pompája a soha nem ernyedő zsebné.

Fogadják tőlünk olvasóink szívesen ezt a remeket is.

FŐVÁROS.

(*) **Rendhivalló közgyűlés.** Szerdán délután rendhivalló közgyűlés lesz a székesfővárosi törvényhatósági bizottságának, amely alkalommal a Kossuth-mauzóleum tervpályázatának az ügyére vonatkozó előterjesztésén kívül több sürgős elintézésre váró tárgy kerül napirendre.

(*) **A városi mérnökök mozgalma.** A városi mérnökök *Jármái* Jenő műszaki tanácsos önklésével ma érkezetlet tartottak, amelyen megvitatták, hogy milyen akcióit indítsanak meg érdekeiknek megvédésére. Az érkezetleten egyhangulag elhatározták, hogy magukévá teszik a mérnök- és építő-egyesületnek a belügyminiszterhez küldött memorandumát. Az egyesület tudvalevőleg emlékiratában arra kérte a belügyminisztert, hogy a fővárosi törvényt úgy módosítsa, hogy a műszaki emberek is nagyobb hatáskört kapjanak az adminisztrációban. Azt kívánják, hogy az egyik alpolgármester, továbbá a magánépítési és középítési ügyosztály vezetője műszaki ember legyen, továbbá a műszaki dolgokban a mérnökök legyenek minden főrúrnál a referensek. A mérnökök mai érkezetletükből bizottságot küldtek ki, hogy a polgármesternél és a belügyminisztériumban terjeszse elő a városi mérnökök óhaját s tegyen meg mindent, amit a város megvalósítására szükségesnek tart.

(*) **A legújabb gyár.** A pénzügyi bizottságban ma *Viola* Imre tanácsos, mint a közbizottsági és közegészségi ügyosztály vezetője, ismertette azt a tervezetet, amely szerint a főváros területén olyan gyárat állítanak föl, amely az elhullott állatok testrészeit — hevités és forrás után — földolgozná. Ezek kapcsolatosan, előterjesztette a tanácsos a gypemestri szolgálat rendezésére vonatkozó szabályrendelet-tervezetet is. Az elhullott állatok száma kivált ha a sertéseket is beleszámítják, igen nagy arra, hogy a hulladékokat földolgozó és értékesítő gyárat állíthassanak föl s hogy ez meg is hozza a kellő jövedelmet; sőt már is akadt vállalkozó aki hajlandó a gyárat kezelésbe venni s érte megfelelő bért fizetni. A költségvetés a következő: A szükséges épületekre és berendezésekre kell 200.000 korona, a személyi és dologi kiadásokra 36.622 korona; ezzel szemben, az értékesített termékekből, a legkisebb számítással is, 50.800 korona várható; így tehát a tiszta jövedelem 14.168 koronára tehető, amiből kielik a kamat és a törlesztésre szükséges összeg. A bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a gyárat 200.000 korona költséggel megépítsék s hozzá a szükséges állásokat szervezzék. Javasolja a bizottság, hogy a szükséges összegek, 1903. évi január 1-től kezdve, a költségvetésbe fölvéssenek. A gypemestri szolgálat rendezésére vonatkozó szabályrendelet-tervezetet szintén elfogadták.

(*) **A belvárosi templom elhelyezése.** A Belváros szabályozásával kapcsolatosan már régebben fölmerült a belvárosi templom elhelyezésének szükségése. A középítési igazgató azt a javaslatot tette, hogy a templom helyezzék át a Hal-térre s esetleg a szomszédos telkekre. A mérnöki hivatal a kegyesrendiek főgimnáziumának telkére akarja átteni a templomot. Erre a kegyesrendiek beadványt intéztek a fővároszhoz, melyben kijelentik, hogy az új iskola-épület ugyanazon a helyen szeretnék fölépíteni, ahol jelenleg vannak.

Ennyi eltérő véleménynyel állva szemközt, a középítési bizottság, amely a kérdéssel egyizben már foglalkozott, egy albizottságot küldött ki, amely *Heuffel* középítési igazgatót elnökölte aiat az az indítványt terjesztette a plénum elé, hogy a kegyesrendiek építsék új otthonukat a régi helyen, természetesen a szabályozáskövetelte módosításokkal, a belvárosi plébánia-templom pedig a Háltérre helyezessék át. Az ügyosztály előterjesztése az, hogy a kegyesrendiek épületének kérdése véglegesen választassék külön a plébánia-templom elhelyezésének kérdéséről, mert míg az előbbi kérdés már most megoldható, a plébánia-templom ügye a jövő időkre halasztassék. Ami pedig a kegyesrendiek épületét illeti, kezdjék meg a tárgyalásokat a renddel abban az irányban, hogy épülete jelenlegi helyen fenntartható, illetőleg újból felépíthető legyen. A középítési bizottságban ma *Ducvis* műszaki tanácsos azt hangoztatta, hogy a templomnak a Háltérre való elhelyezése egy pénzügyi, mint városrendezési szempontból nagyon szerencsétlen gondolat. Véleménye szerint a legelőszéríbb megoldás, hogy a rendház a Városházter felhasználásával helyezessék el, a templom számára pedig rezerválják a Váci-utcaóti az Eskü-utig terjedő telket.

Heuffel Adolf középítési igazgató csatlakozott az ügyosztály javaslatához azzal a közönséggel, hogy a templom elhelyezésének ügyét se odázzák el a végteleenségig. A bizottság többsége elfogadta az ügyosztály javaslatát azzal a kiegészítéssel, hogy a régi városház telke mindenesetre rezerváltassék a plébánia-templom számára.

(*) **Az állam egy népkönyháának.** Az állami sorsjegynyemének jövedelmének tiz százalékát jótékony intézetek támogatására fordítják. 1900-ban *Csekonics* Jánosné grófnő védnökön közbenjárására az ötödik kerületi népkönyha-egyesület az osztalekből 21.146 koronát kapott. Csekonics grófnő most arról értesítette *Mezei* Lajos elüljárót, a népkönyha-egyesület elnökét, hogy a pénzügyminiszter még 2869 korona négy fillért utalványozott az egyesületnek. A miniszter ajándéka nagy örömet okozott az egyesületben, mert az utolsó három évben a nagy szegénység csaknem kimerítette az egyesület erejét. Az egyesület naponként kétszáz iskolásgyermekek és ötszáz szegénynek ad élelmet és segítséget.

(*) **Új építkezések.** A magánépítési bizottság legújabbban a következők építő-engedélyek kiadását javasolta: Péchy Andornéknak, VIII. ker. Kerespi-ut 5414 hr. sz. négyemeletes háza; Malátá Dusanának, IV. ker. Váci-utca 128. hr. sz. négyemeletes háza; Farkas Ignácnak, VIII. ker. József-utca 6183. hr. sz. háromemeletes háza; Zaitsek Alajosnak, VII. ker. Csengery-utca 4754. hr. sz. egyemeletes reáépítésre;

Illés Józsefnek, III. ker. Filatóri-dűlő 6378. hr. sz. földszintes épületre; Bátori Károlynak, I. ker. Gellért-hegy, Kelenbégly-ut 13164. hr. sz. földszintes épületre.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Szentgyörgyi István a Várszínházban.** Holnap, szombaton kezdí meg a Várszínházban három estére terjedő vendég szereplését a kolozsvári nagy művésze, Szentgyörgyi István, aki tavaly a Népszínházban valósággal bámulatba ejtette a fővárosi közönséget az ő eredeti egyéniségével és közvetlen, magával ragadó művészetével. Mostani vendég szereplése alkalmából is a legjobb szerepeit fogja játszani. Főlép először Szigligeti *Cigányának* Zsiga szerepében, este pedig a *Csikót* adja. Hétió nagy szabású tehetségének újabb oldaláról mutatkozik be, amennyiben *Sudermann Pillangó-csatájában* Winkelmannet fogja adni. Az előadások iránt, melyek rendes bérelben tartanak meg, igen nagy az érdeklődés, úgy hogy már mind a három előadásra számtalan előjegyzés történt. A megmaradt jegyek a színház pénztáránál és a rendes árusító-helyeken válthatók minden elővételi díj nélkül.

** **Küry Klára Bécsben.** Az a művészi vállalkozás, amelylyel Küry Klára kisasszony elhatározta magát arra, hogy a bécsi Carl-színház: sok sürgött kívánóságának engedve, szabadságidejét egy magyar operett bécsi sikerének kivására szentelje, idehaza is a legszeretőbb érdeklődést kelti, meleg óhajást is a vállalkozás mentül teljesebb sikere iránt. Küry Klára kisasszony vendégjátékától függött, hogy a magyar operett egyáltalán kijuthasson határainkon, mert a bécsi direktói a *Katalin* színrehozatalát attól tette függővé, hogy Küry kisasszony kreálja ott is azt a szerepet, amelyben a Népszínház idei évadjának legszebb sikerét szerezte meg. A bécsi színpad operett-termékeit Budapest felé könnyen megtalálják az utukat, és az odaváló komponisták szebbnél-szebb darabjai nálunk is és méltán szintől népszerűsek, mint magában Bécsben. De magyar operettnek Bécsbe juttatnia nehéz. Ahhoz se a vasut, se a hajó nem elegendő. Ahhoz bizony új közlekedési eszköz kell: egy színpadi géniusz, aki a hazai terméket a tehetség szárnyain viszi. Szerencsére akadt. Ez magyarázza, hogy Küry Klára kisasszony és a *Katalin* várható bécsi diadala idehaza is a legelőnkebb örömet fogja keltetni. Téves az a hír, mintha Küry kisasszony Bécsben először a *Litiben* mutatkoznék be. Céjja a *Katalin* eljátszása. Azt próbálja is már szerda óta. Kedves epizódja volt bécsi utazásának, hogy egyes állomásokon szíves és meleg ovációkkal tüntetett mellette a közönség, amely a sok és sokféle féltékenységgel szemközt rokonérzésével bátorítja a kisasszonyt nehez és a magyar szerzők érdeke tekintetéből jelentős utjában, amelyen remélhetőleg szép és illatos virágok fognak teremni számára.

** **Hírek a Népszínházról.** A Népszínház hétió előadására, melyben *Z. Bárdi* Gabi először lép fel a kolozsvári színházról töltött szabadsága után, már holnap, szombaton válthatók jegyek a népszínház-utcai elővételi pénztárnál. A művésznő másodszor kedden lép föl a *Cigánybárbán* s szerdán eljátszsa a *Teres kapitány* címszerepét. — A *Milítók a hó alatt*, *Bálint* Dezső regénye színműve vasárnap délután kerül színre. Edith szerepét az alkalommal *S. Zilahy* Gyulán fogja először eljátszani.

** **Kreosányi társulata Budán.** *Kreosányi* Ignác temesvári színtársulata e hónap 26-ikán kezdí meg a *Fővárosi Nyári Színkörben* előadását.

** **Az aradi színház.** Az aradi színházban nagy költözködés folyik: *Leszky* András kifelé, *Zilahy* Gyula befelé költözködik. *Leszky* az társulatát zajoson, nagy szeretettel és melegséggel bucsuztatta el a közönség, különösen a Budapestre távozott hősnőt. *Angyal* likát ünnepezték, a férfiak közül pedig *László* Gyula és *Fenyéri* Mór voltak az ünneplés központja. *Zilahy* május elsőjén nyitja meg a színházat. A megnyitó-előadásra gróf *Zichy* Géza irt nyitányt, *Herczeg* Ferenc, *Bartók* Lajos és *Géczy* István irtak egyfelvónas eredeti darabokat, az elsőnek ű, a másodiknak *Mohács után*, a harmadiknak *Falusi tréfa* a cím; ezek előtt *Abrányi* Emil, *Somló* Sándor és *Váradi* Antal prólogját fogják szavalni. A következő napokon előadják a *Király házasodók* vigjátékot *Heltai* Jenő, a *Fauszt* operát *Balla* Miklós és a *Nebántsvirág* operettet *Savay* Gyula prólogjával. Az új társulat tagjai között vannak: *Zilahy* Gyula, *Zilahy* Singhoffer Vilma, *Porszolt*né Lukács Juliska, *Follinusznő*, *Csigabázy* Etel, *Haller* Irma, *Parlagi* Kornélia, *Gazdy* Aranka, *Geéz* Aranka, *Sz. Karácsonyi* Marietta, *Bejczy* György, *Békés* Gyula, *Csikó* László, *Polgár* Sándor, *Békéssy* Gyula, B. Szabó József stb.

** **Német opera-társulat Londonban.** A *Londoni Coventgarden*-színházban május és június hónapban egy német opera-társulat fog játszani. *Beethoven*:

Fidelioján és Faderuszky: Mansu című operáin kívül csupa Wagner-dalmú előadásra kerülni s pedig névszerint: Tannhäuser, Lohengrin, A walkür, Siegfried, A mesterdalnokok és Tristan.

Jótkönyv hangverseny a Vígyszínházban. Mint minden évben, az idén is lesz néhány jótkönyv-olvasás a Vígyszínházban. Az államrendőrségi segélyező-egyesület javára tartják meg az első ily előadást. A rendező-bizottság a szezon legsikeresebb hazai színművét, a Kuruc Feja Dávidot választotta. mert ez a darab magában véve is biztosítja a közönség érdeklődését. Az előadás keretében Kramer Teréznek és Burrián Károlynak, az Operaház kiváló tagjainak éneke és Geyer Steffie hegedűjátéka is szerepel. Kuruc Feja Dávid ma került színpadra 18-szor és a közönség ezúttal is egészen megtöltötte a nézőteret.

Az Aurora estéje. Az Aurora irodalmi művészeti kör április hó 5-iki (szombati) utolsó estéjét nem a Vigadóban, hanem a Vasúti- és Hajózási Klubban (VL Andrássy-ut 69.) tartja meg.

Brieux új darabja. A párisi Théâtre Françaisban legközelebb Brieuxnek Petite amie című új darabja kerül bemutatásra. A darab első sorban abban különbözik a Bölcső szerzőjének előbbi színpadi alkotásaitól, hogy nem irányszó. A Petite amie főszereplője egy ifjú divatárúsiéni s a szerelmi regény, melyet Brieux a darabban drammatizált, a valóságban megtörtént.

Német egyfelvonásos Párisban. A párisi Antoine-színház, mely erősen kultiválja a német szerzőket, legközelebb Schnitzler Arthur német szerzőnek egy egyfelvonásos darabját mutatja be Coeurs vernis címmel. A darabban maga Antoine fogja a főszerepet játszani.

Shakespeare-színház Londonban. Shakespeare emlékére külön színházat terveznek Londonban. A színházat egészen úgy építenék és rendeznék be, mint amilyen a nagy brit drámaíró Drury-Lane színháza a maga korában volt s amelynek színpadán ő maga is játszott. A színházat szabad terek tervezik s a köréje emelendő épületeket is a Tudósok korának stílusában építenék fel.

Spanyol operett-társulat Bécsben. Bécsben e hónap közepén egy hetven tagból álló spanyol operett-társulat kezd meg vendég szereplését. A társulat, amelynek Guzmán kisasszony a primadonnája, három ballet-operettet fog bemutatni.

Sada Yacco Rómában. A nagy zajjal, de annál kisebb művészi sikerrel Európát keresztül-kasul járó japán színtársulat, mely nálunk is bemutatkozott, visszatért Oroszországból és Rómába ment. Sada Yacco az örök városban öt estén fog játszani.

Operaelőadás a Telefon Hírműködésben. A Telefon Hírműködés ma este előfizetőinek szórakoztatására a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül A sünnergi mesterdalnokok, Wagner Richard operája, amely teljes egészében a legújabbban készült hallható a Hírműködés nagylőn keresztül. Az opera közvetítése után a legújabb híreket olvastatja fel a beszélője, majd annak bevezetésével 11 óráig még cigányzene lesz hallható a nagylőn keresztül, melyet az Elite- és az Emke-kávéházból közvetít a Telefon Hírműködés.

Kain.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, április 4.

Egyike az ember költészete ósalkjainak. Ne-künk, akiknek lelke a Szent Biblia szerint igazodik; Ádám és Éva mellett a legelső. És a legállandóbb. Mióta a Szentírás írója könyvbe foglalta az akkor már évezredek óta szájról-szájra adott meséjét, de különösen, mióta a Biblia lett az ujkori művészet alapja: szerel-száma sincs a művészeknek, kik megénekeltek, megfestették, köbe íragták és zenével illusztrálták az első gyilkos ítélelem alakját, szörnyű büntét, retentő bűnhődését. Így lón az idők folyamán halhatatlanná Kain s neve egyértelmű a gyilkosvá.

Mióta először hallottam róla: én is rabja vagyok a hatásának. A dráma, melyet róla írtam: egy élet munkája. Dolgozott azon a gyermek, kíváncsi képzel-mével, az ifjú lobogó szívével és a férfi, higgadt tudásával.

Gyerekkoromban élő két szememmel láttam. Ott barangoltunk a nővérkémmel egy estelel a falunkra dülő kis erdőben. Ibolyát szedtünk-e vagy madártojást, mit én tudom már. És jött a keskeny erdei ösvényen, szembe velünk, fáradtan és mégis súlyosan lépve — Kain. Ruhája tépett, az arca zord s vállain a fejse. Azzal ütötte agyon az atyafiat: Ábelt. És most bujdosik, mert úgy szól az átok, hogy ne legyen maradása sehol, soha. Félénken húzódtunk egy széles tölgy mögé és szivdobogva vártuk, hogy mellettünk elhaladjon. És aztán még soká, nagyon soká utána néztünk. Még azután is, hogy már nem is láttuk. Néma rettegéssel és — tudja Isten! — mégis benső szánalommal. Hisz oly busan ment a szegény! Megölte a fivéré. Miért? Önkéntelenül magamhoz ölletem a nővérkémet és nem tudtam megfelelni a kérdésemre. Nőgattam a tanítomat: mondaná meg ő, miért? Mert irigy volt és kaján. De miért volt az? Nem tisztelte az Urat, míg Ábel ájtatos volt és isten-tisztelet: s az Ur szerette ezt, és elfordult amatól. Jó, jó. Én is fecségtem a templomban, a nővérkémmel meg buz-

gón imádkozott; engem megsziadtak. Őt pedig meg-dicsérték: és én ezért — Nem, nem! A kérdéseimre itt sem kaptam kielégítő választ. Tovább kutattam hát magam. Százféle okot kidagoltam: a száz együtt se lett volna elég, hogy csak egy csüppét is szom-jazzam érte az én édes véremnek, hugoskámnak.

Miért?

A gyermekből ifjú lett. És beöltöztött a szívébe a szerelem: minden ő pompájával és nyomorságával. Minny és pokol, mámor és örület, boldogság és késégsbeesés úgy váltakoztak benne, mint tavasi napokon boru és derű. Voltak percek, a boldogság percei, midőn az ellenség öklét is barátí kő fogadia. És voltak pillanatok, a féltés rettenetes óráiban, midőn a barát ellen is ha'osos gyűlölet kovacsolt bosszualú terveket. Egy ilyen pillanatban megértetem őt a gyilkos Kaint. Most már tudtam, hogy miért? Meg-öttem volna én is Ábel — érte. Meg én. Mit nekem átok, bujdosás — azután? Csak ő ne éljen, a győzedelmes vetélytárs. Ekkor született meg az első „Kain”. Aki ő, mert szeret. Ez a dráma. Ha bárki ennyivel meg nem elégszik: gondolja hozzá a folytatást, lelki uralással, bujdosással: mit én tudom, miéle bűnhődéssel. Kainra ez nem tartozik. Megölte Ábelt: lezárta számadását. Vége a darabnak.

Nem úgy, ifjú Kain! Az élet férfivá oktátja az ifjat s a férfi csakhamar megéri. hogy a dolgok rendje nem lehet befejeze a hirtelen tettel, melyet a szenvedély csapott oda végezettel. Sőt: ez csak kezdete a végnek.

Igy kutattam én is férfivá érve, hősöm további sorsát, legyeimezetten művészi szemmel, immár egészen a magam erejére utalva, mert Kain bujdosó életéről alig va'मित, haláláról pedig semmit sem mond a székszáva Biblia.

A dolog nem ment könnyen; még kevésbé hamar. Külső körülmények is gátolták haladását, egészen más irányba terelve művészi tevékenységemet. S ugyancsak külső körülmények vontak vissza hozzá és segítettek a befejezéséhez, jobban mondvá, a megírásához. A Nemzeti Színház jelenlegi vezetősége megígérté azzal, hogy meghítt a dráma-bíráó bizottságába. Ez a bizalom érlelte meg a gyümölcsöt és adott toltat kezembe, hogy rövid hetek alatt papírra vessem azt, mi évek hosszú során át formálódott róla a lelkemben. Immár telte a darab: bünnel, bűnhődéssel. Sziure került gondos kiállítással, művészi előadásban, hogy elismerést szerezzen, vagy családost okozzon az írójának s azoknak, kik benne bíztak.

A mai bemutatón újra elvonulsz előttem, bujdosó Kain, mint egykor, réges-régen, a falunkra dülő kis erdőben. Vajjon rád ismernek-e megint a félelem és részvétől, mik lépteidet kísérik? S rád ismernek-e egy a többiek is, akik elé idéztelek, hogy megrettenjenek bűntől, amellyel a földre idéztelek boldogságunk keserves végét, a halált: és mégis megkönyvezék bűnhődésedet, melyben te is megtalálád nyomorúságunk megváltó végét, a halált...?

Verő György.

MŰVÉSZET.

□ **Tavaszi nemzetközi tárlat.** A tavaszi nemzetközi tárlatot ma mutatták be a sajtó képviselőinek s holnap, szombaton az ünnepélyes vernissage lesz. A tárlat nemzetközi jellege nagyon sovány lenne, ha az angol csoport, melyet a londoni International Society of Painters Sculptors and Gravers gyűjtött össze a budapesti tárlat számára. Az angol nevek nem a legjelnyesebbek, de azért az angol gyűjtemény mégis olujya a tárlatnak. Mellette Eugén Bracht menti meg a külföldiek nívóját. Ez az öreg ember, kinek művei azonban fiatalos erőrel és ihletrel tanuszkodnak, egy egész nagy teremre való tájképgyűjteménynek szerepel. Egyik műve szebb, mint a másik. Stuek egy művet küldött, Bartels Hansotól egész akvarellorajz van; rajtuk kívül még jó ismerősünk Palmé, Canal, Bürgel, Borchardt, Baer, Frie, Küstner, Meyer-Kunt, Pottnér, Roubaud vannak itt Münchenből. A francia festők közül islemlitjük Desvallières, Duhamel, Le Mainst, Le Sidanert, Huardt, stb. A spanyolokat két nagy név képviseli: Moreno Carbonero és Zuloaga, ez az annyira várt nagy művész, kinek művei azonban alapos családást fognak kelteni a magyar közönségben. Már tudniillik abban, mely nem engedi magát szüggerálatni s mely ösztönben mer érezni. A külföldi szobrászok közül nagyon kedves állapotstílikával szerepel a berlini Gaul, a brüsszeli Van der Stappen szintén nagyon érdekes és kellemes változatosságot hoznak a tárlat különben nagyon fényes szobrászati részébe. A magyar festők kisés háttérbe vonulnak a külföldiek mellett. Nagy attrakciót senkimen küldött be s jeles művészeink közül, kik a tárlat

magyar részének nívóját nagyban emelték volna, hiányzanak a tárlatról: Benczur, Lotz, Ferenczy, Réti, Thorma, Bihari, Kerestock Fényes, Fadrusz, Balló, Dudás, Eisenhut, Grünwald, Hegedűs, Karlovsky, Kriesch, Mednyánszky, Pállik Patakly Székely Bertalan, Róna, Roskovic, Vágó, szóval egy egész gárda. Egyelőre ennyire szorítokozunk, de nem lozunk késsni a tárlatról leikiismeretesen és lehető részletességgel referálni.

□ **Berzeviczy felolvasása.** Az Iparművészeti Múzeum mai utolsó ismeretterjesztő előadásán, nagy és rendkívül előkelő közönség hallgatta meg Berzeviczy Albertnek: „A Cinquecento (XVI század) olasz iparművészetének jellemző vonásai” címmel tartott érdekes előadását.

Ismerette különösen a kifejlett olasz renaissance művészeti iparát, amely mindig szoros közösségben a képzőművészetekkel és óéni közösségben az akkori olasz társadalmi és magánélet rendkívül kifejlett széppérezkével és ésszerű lényűzésével, Európában hangadó szerepe emelkedett. Beszél a gyakori ünnepies menetekről, látványosságokról, látványosságokról, továbbá a magánélet a lakás komfortjáról az öltözködés a pipere lényéről; ismertette egyenként az akkori dekoratív építészeti és festészeti a művészi reprodukció nemét, az üvegtészt, a mozaik és pietra-dura műveket a kerámia, az üvegipart a szövőipart, a himzést, sajtárónást és csipkeverést. Ismertette még a dekoratív szobrászokat, a kis plasztikát, nevezetesen a gemmak, érmek és plakettek művészetét s a pénzverést, szól az interakról, a fatargásról, a műasztalosságról a mlakatosok, fegyverkovacsok és késművesek munkáiról, végül az ötvösségről, kiemeve ennek különös virágzását és elterjedését a Cinqcentóban. Benvenuto Cellini életrajzának és tipikus egyéniségének méltatásával végezte leszült figyelemmel hallgatók és lelkesen megtapsolt érdekes előadását.

□ **A Múbaratok Körének kiállításja,** melyet e hó folyamán történelmi becsú apró műtárgyakból rendez, igen érdekesnek és gazdagnak ígérkezik. Főúri családjaik majdnem valamennyien résztvesznek benne, eddig 50-nél több kiállító jelentkezett. A nagy érdeklődésre való tekintettel a Múbaratok Körének elnöksége a műtárgyak beküldésének határidejét április 15-éig meghosszabbította. A kiállításra szánt tárgyak az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum igazgatóságához küldendők (IX. Üllői-ut 33. sz.)

□ **Az Erzsébet-szobor helye.** Erzsébet királyné emlékszóbrára a végrehajtó bizottság legközelebb új pályázatot ír ki. E pályázat kiírása azért késik, mert az első pályázat föltételeit módosítani lozják. Különösen a hely kijelölése okoz gondot a bizottságnak. Az első pályázatnál feltűnt, hogy ahány pályázó, annyi helyre tervezte az emléket. Egyik a Szent György-tér közepére, a másik a tér első vagy alsó végére, a harmadik a síkló elé, a bástya fokára. Az új pályázatban szabatosan kijelölük a szobor helyét. Előbb azonban alaposan megvitátják a kérdést s a jövő hétón a magyar mérnök és építész-egyesületben eszmecsere lesz e tárgyban.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **Az Akadémia nagygyűlése.** Az Akadémia ez évi hatvanegedik nagygyűlést május havában tartja meg. Az elnökség a nagygyűlés sorrendét a következőképpen állapította meg: Május hatodikán, kedden délután öt órákor az osztályok ülésének. Az ülésekben előntik a pályázatokat, kibírdetik az új pályázatokat és szavaznak az ajánlott tiszteleti, rendes, levelező és külső tagokra. A bölcsészeti, társadalom- és történettudományi osztály az osztályúlesen javaslatot tesz a nagyuja'om és a Marozibányi meléjűtalom odaítélésé iránt. Május hetedikén, szerdén délután öt órákor tartják meg a nagygyűlést, amelyen bemutatják az ünnepélyes közűlés programját, az osztályok jelentését a pályázatok eldöntéséről, új pályakérdésekről és a választásokról és felbontják a jutalmat nyert pályamunkák jelűés leveleit. A nagygyűlésen kerül szavazás alá Tiszó Kálmán igazgatósági és tiszteletbeli tag arcképének a képes terebben leendő feltűggesztése. Május nyolcadikán, csütörtökön déli 12 órákor az igazgató-tanács ülészik. Az ülésen egy igazgatótagot választanak, felolvassák a jelentéseket és a folyóügyeket intézik el. Május kilencedikén, pénteken délután öt órákor tag-választó nagygyűlés lesz, amelyen az Akadémia tiszteleti, rendes, levelező és külső tagjait választják meg. A nagygyűlést ünnepélyes közűléssel fejezik be, melyet május 11-dikén, vasárnap délelőtt 10 órákor tartanak meg.

EGYESÜLETEK.

(A Lípótvárosi Kasszó) április 13-án délelőtt 11 órákor tartja huszadik rendes (olytatolagos) évi közgyűlést saját helyiségében. A közgyűlés napirende a következő: 1. Előnöki előterjesztés. 2. Három tagból álló számvizsgáló bizottság választása. 3. Előnök két alelnök, hét igazgató, tíkár, gazda, pénztár, ellenőr, ügyész és könyvtáros két évre, 21 választmányi tagnak három évre és egy választmányi tagnak két évre választása. 4. A választmány, illetőleg a tagok részéről esetleg benyújtandó indítványok tárgyalása.

(A Budapesti Asztalos Ipartestület) április 6-án, vasárnap délelőtti kilenc órakor a VIII-ik kerületi előjárásági épület dísztermében tartja rendes évi közgyűlést. A közgyűlés napirendje a következő: 1. Az előjárásági jelentése. 2. A pénztáros jelentése. 3. A számvizsgálók jelentése. 4. A testület 1902. évi költségvetésének megállapítása. 5. Tíz előjárásági tagnak két évre és három számvizsgálónak egy évre való megválasztása. 6. Netaláni indítványok az alapszabályok 11. §-a értelmében.

SPORT.

Az abbazia-nizzai autómobilverseny befejezése. Sportkörökben élénk izgatottságot okoz az a váratlan meglepetés, amivel a tervezett abbazia-nizzai autómobilversenyt Cuneo és Turin prefektusai megakadályozták. A tilalom a Cuneotól Udineig terjedő útvonalra szól, maga Giolitti, az olasz belügyminiszter is támogatja és ennek következtében az egész versenyt nem lehet megtartani. A versenyt rendező bizottság végképpen meg van akadva, nem tud miképp fogni és a tilalom által sok pénzbevetést is kárbavész. A méltatlankodás annál is inkább nagy, mert nem igen tudják az okot, amiért ez a váratlan akadály támadt. Sokan arra gondolnak, hogy talán az országuton trainirozó autómobilisták adtak okot a nép panaszára, de az nyilvánvaló volt kezdettől fogva, hogy ezek a trainingek meg fognak történni. Az olasz kormány ezt tudhatta már hónapokkal ezelőtt, amikor az engedélyt megadta, s hogy most az engedélyt visszavonják, ezt semmiesetre sem tartják logikusnak a verseny iránt érdeklődő sportkörök. A nizzai, turini, firenzei autómobil-klub, Abbazia-ürdő nagy kiadásba verte magát, s ugyancsak az utolsó órában szakadt rájuk ez a meglepetés. Fiumében is nagy előkészületek történtek a vendégek mellő fogadására, s ez mind kárba vész.

Alagi löversenyek. Aki szerdán künn volt az alagi pályán, holnap újra különvonatra ül, hogy végig élvezze a ritka küzdelmet a második Nagy alagi akadályverseny finishében. Híre jár, hogy Fritzi, Billa és Windsor nem indulnak, különben a mezőny a szerdai lesz. Flaggenschiff oly imponáló, hatalmas stílusban nyert a minap, hogy körülbelül biztosra vehetjük újabb győzelmét. Helyre Áldomás és Döntnök jöhet. Jelöltjeink:

- I. Ralcing — Detre.
- II. Kúzdó — Vajas.
- III. Flaggenschiff — Áldomás.
- IV. Tudor — Geiszt istálló.
- V. Azért is — Csitt.
- VI. Néha-Néha — Azért is.
- VII. Cserhát — Carevits.

Az alagi löversenyek eredményét mindazok, akik nem mehetnek ki a versenyre, leg hamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó útján tudhatják meg, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján közvetlenül az egyes versenyek lefutása után két tucatmonkint részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A versenyeredmények felolvasására *kétszeres riadójel*l hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hírmondó.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Sikkasztás a kolozsvári színházban.** Tavaly, május 20-án, Tóth József, a kolozsvári Nemzeti Színház pénztárosa agyonlőtte magát. Bölöny József, az eddigi inténdás átadta a színházat Megyeri Dezso bölönök s amikor a számvizsgálók dében megérkeztek, hogy a leltárt fölvegyék s egyuttal a pénztár állapotát átvizsgálják, Tóth pénztáros délután véget vetett az életének. A vizsgálat kiderítette, hogy Tóth, aki harminc esztendőn keresztül kezelte a pénztárt, a nyugdíjalapból kilencvenhat ezer koronát, a színházi alapból pedig negyvenkétezer koronát sikkasztott. Büntös manipulációját 1896-ban kezdte, amikor nyolcezer korona értékű értékpapirokat értékesítte a saját céljaira. A felelősség az időközben elhalt dr. Groisz Gusztávot továbbá Korbuly Bogdánt, Gajdágó Manót és Szentgyörgyi Istvánt, a választmány tagjait terhelte, akik olyan lazán, jobban mondva sehogyan sem teljesítették az ellenőrzést, hogy évről-évre vaktában aláírták, hogy a pénztárt rendben találták. A vizsgálat során a milliomos Korbuly bírói letétbe helyezte a hiányzó összeget azzal a kijelentéssel, hogy a többi ellenőrző is tegye le a reá eső részt. A dolog ilyenformán pörre került, mert Szentgyörgyi vagyonlan, Gajdágó pedig vonakodik fizetni. Széll Kálmán miniszterelnök, a belügyi tárcza vezetője ennél fogva a napokban Hets Ödön fővárosi ügyvédet kinevezte a kolozsvári színház jogügyi tanácsosává, azzal a megbízással, hogy a színház zilált viszonyait hozza rendbe s az ellenőrző bizottságtól pör útján vegye meg a hiányzó százharmincegyezer koronát.

§§ **A két Mamusich.** Szabadkán a városi képviselőválasztások után Mamusich Bódog ügyvéd az

utóan megtámadta Mamusich Lázár polgármestert, öt becsületében sértette és megütni akarta. A polgármester botjával támadójának karjára ütött, ki testi sértésért a járásbírósnál feljelentette Mamusich Lázárt. A mai tárgyaláson a bíróság felmentette a polgármestert, mert jogos önvédelemből használta botját.

Nyitlér.

A takarékos ember nemcsak vagyonával takarékoskodik, hanem testi erejével is. Valamit az előbbiek megtartásáról sőt gyarapításáról gondoskodunk kell, még fokozottabb mértékben kell gondoskodnunk egészségünk megővéséről: mert hisz a legtöbb esetben, ha ezt elvesszük, vagyonunk is tönkremegy. Ne bizakodjunk el sohasem teljesen erős testalkatunkban; valamint a sudár fa is kidől ha belét a férék rájék, egy eleinte alig figyelemre méltó baj elpusztíthatja a legszilárdabb egészséget is örökre. Az, aki ennek megrendelésénél azonnal szét az egyensúlyt helyre állítani, ezért gazdagon meg lesz jutalmazva és nem lesz kénytelen majd később kínos, de már akkor haszontalan szemrehányásokat tenni önmagának. És éppen a tüdő- és torokbeteg nagy mezején tanusit sok ember, különösen eleinte nagyon megrovandó nemánomságot és nem gondolja meg, hogy ezek a bajok nagyon könnyen fájhatnának tüdővészre, mely anyai sok áldozatot követel. A forgalomban levő „Pectora”-ban csatlaltatn orvosszer nyújtatik mindem ez emlitett betegségek tünetek ellen.

Aki valódi Pectora-t akar, forduljon közvetlen a Diana gyógyszerüzethez, Budapest, Károly-körút 5., mely azt 2 koronás csomagokban küldi meg.

Dr. FABINYI J.
specialista — volt kórházi szakorvos.
rendel nemi betegségek ellen
delelőti 9-3-ig, este 6-8-ig.
Budapesten, Erzsébet-körút 12. félémelet.

1600 K.-t meghaladó fizetéssel és 1000 K.-n fölüli nyugdíjferdemmel bíró köztisztviselők fizetésre való előjegyzés mellett

kaphatnak pénzkölcsönt
a Belvárosi Hitelczület m. sz.-nél
BUDAPEST, IV., ESKÜ-UT 5. SZÁM.

Megóvás végett
szőrmeárkat,
ruhákat és szőnyegetek
elfogadunk

FREUD és CZIRING szücsmesterek,
Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 19.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK.

— (Kraszó-Szörényvármegye) ma rendkívüli közgyűlést tartott. A napirend előtt több román nemzeti bizottsági tag is felszólalt és újból felhozta szokásos rekriminációkat. Fialka alispán általános helyeslés között szállott szembe a románok követeléseivel. A Horváth Nándor kereskedelmi miniszter hivatalba lépését tudató leirat alkalmul szolgált az egyik oláh agitátornak arra, hogy a magyar állam politikája és a magyar nemzet ellen kitakadásokban törjön ki. Pogány István ezt a kirohanást a szólásszabadsággal való visszaélésnek bélyegzte. A bizottság zúgó élénzés között elhatározta, hogy Horváthyt leiratolják a legmelegebben üdvözl. Elhatározták továbbá, hogy még ebben az évben kiépítik a megyei telefont.

— (A győri kereskedelmi kamara új titkára.) Szávay Gyulának a debreczeni kamara titkár állására történt meghívása folytán rendkívüli közgyűlést tartott tegnap, április hó 8-án a győri kamara. Szávay Gyula mély hatást keltő beszéddel vett búcsút régi kamarájától, melynek első titkára volt. A közgyűlés jegyzőkönyvbe foglalta a búcsuzó titkár érdemeit és azután titkos szavazás útján 31 szóval 13 ellen Szendrői Mór másodtitkár előléptetésével töltsötte be a titkár állást, mellözve a nyilvános pályázatot. Az így megválasztott másodtitkár állására a kamara pályázatot hirdet. Az állás jogi kvalifikációhoz van kötve, javadalmazása 2000 korona fizetés, 700 korona lakbér és három ötdéves pólék, egyenkint 400 koronával.

TÁVIRATOK.

Bécs, április 4. *Alavancics* Arszót, akit nemrégiben a sabáci csinyben való részvétel gyanúja miatt letartóztattak, rendőrléig eltávolították, mert nem volt adatok arra, hogy az esetleges további bíról eljárás ellen megindítsák. Hír szerint Romániába, vagy Bulgáriába utazott.

Bécs, április 4. A *Fremdenblatt* arról értesül, hogy a jövő évben osztrák-magyar képviselőlet szándékoznak szervezni *Chile, Peru és Bolivia* részére Santiago de Chile székhellyel. Az erre vonatkozó követelést már az 1903. évi költségvetésbe fölveszik.

Madrid, április 4. A minisztertanács elhatározta, hogy csak holnap terjeszti a cortes elé a kormány

programját és a jegyzőgyalomról szóló törvényjavaslatot, mert a képviselőház elnöksége még nincs teljesen megválasztva.

Cecil Rhodes alapítványal.

London, április 4. *Cecil Rhodes* végrendelete számos *ösztöndíjat* alapít a gyarmatokból és Amerikából származó deákok részére, akik az oxfordi egyetemen tanulnak. Egy fiók-végrendeletben *10 ösztöndíjat* alapít német deákok részére, utalással arra, hogy a német császár az angol nyelv tanítását a német iskolákban kötelező tantárggyá tette. Ezek az ösztöndíjak, amelyek közül a halála utáni első három évből ötöt-ötöt adnak ki, egyenként 250 fontra rugnak és német származású deákoknak adandók három évre; ezeket az ösztöndíjakat a német császár jelöli ki. Az örökösök kijelenti, hogy a jó egyetértés Anglia, Németország és Amerika közt biztosítani fogja a világbékét.

Hadihajóink idegenben.

Nápoly, április 4. Az osztrák-magyar hajóraj ideérkezett.

Bécs, április 4. Távirati jelentés szerint a közös hajóraj Nápolyba érkezett. A hajókon minden rendben van. Ripper ellentengernagy délután *Lerch* sorhajókaptány, *Sellner* korvet-kaptány és *Linzer* sorhajóhadnagy kíséretében Rómába utazik.

Róma, április 4. *Ripper* osztrák-magyar ellentengernagy este ideérkezett, holnap Viktor Emánuel király kihallgatáson fogadják. Az osztrák-magyar nagykövetség vasárnap az ellentengernagy tiszteletére ebéd lesz.

Róma, április 4. *Ripper* ellentengernagy holnap meglátogatja *Morin* ellentengernagy tengerészetiügyi minisztert. Este az osztrák-magyar hajóraj parancsnokának tiszteletére udvari ebéd lesz.

Meghíusult merénylet.

Nápoly, április 4. A *Corriere di Napoli*nak táviratozók Nizzából, hogy ott *Edvard király ellen készülő merényletet* fedeztek fel, amelyet az angol királynak Nizzába érkezésekor akartak végrehajtani.

Francia válság-hírek.

Páris, április 4. Az *Aurore* állítólag arról értesül, hogy *Waideck-Rouseau* miniszterelnök nem, mint hosszabb idő óta híre járt, a választások után, hanem még előbb szándékozik az egész kabinettel együtt visszalépni. Ezzel azt a szándékát akarja dokumentálni, hogy a minisztérium teljes semlegességet tanusít a választásokkal szemben.

Olaszország tripoliszi tervel.

Páris, április 4. Rómából megerősítik azt a hírt, hogy a palermói hadtest parancsot kapott, hogy legyen készen a *Tripoliszba való expedícióra*.

Földrengés.

Aszad (Tranzkaszia), április 4. Dsebelja és Jagman vasuti állomásokon tegnap este 9 órakor három másodpercig tartó földalatti morajt hallottak, melyet földrengés kísért. Az épületek sértetlenek maradtak, senkiesem sérült meg.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, április 4. Az alsó ausztriai kereskedelmi kamara helyiségeiben e hó 7., 8. és 9-ik napjain az osztrák malomtulajdonosok szövetségének képviselői ülést fognak tartani, hogy megvitassák a határidő-üzlet viszonyait a reformjavaslat következtében. Napirenden lesz továbbá a magyar malmok raktárainak megadóztatása, a magyar malmok ausztriai szabad raktárainak megszüntetése, a kongresszus második és harmadik napján pedig a budapesti és vidéki magyar malmok kontingentálásának kérdése és a kartellirozott jutazsákgyárakkal való egyezés megvitatása.

Melbourne, április 4. A képviselőház a 35-40%-os szeszattalmu bor vámját galion és fok szerint 6 pencében állapította meg, 40%-os szeszattalmon felül gallononként 14 shilling vám fizetendő.

London, április 4. (*Gabonapiac.*) Az iránzat általában állandó. Az árak változatlanok. Városi liszt 21 sh. 9 p. — 23 sh. Repceolaj 16 sh. Tengeri 21 sh. 3 p. Behozatal: buza 20,000, zab 20,000 q. Az idő szép.

Liverpool, április 4. (*Gabonapiac.*) Amerikai buza 1/4 p.-vel alacsonyabb. Kallionriai 1 p.-vel alacsonyabb. Tengeri és liszt változatlan. Az idő hűvös.

Bécs, április 4. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Az üzlet lanyha irányzattal indult. A nyomott newyorki árfolyamok és a vetésekre nézve kedvező időjárás eladásokra készítettek és az árfolyamok erre jelentékenyen gyengültek. Később javulás állott be és zárlatok a veszteségek helyreállításával az árfolyamok általában 2 fillérrnyi emelkedést tüntettek fel folyó határidőre buza és tengeri kivételével, amely cikkeket megtartottak tegnap esti árfolyamukat. Kötletek: buza tavaszra 9.27—9.81, május—júniusra 9.19—

9.18—9.26, rozs tavaszra 7.48—7.46—7.48, rozs május—júniusra 7.35—7.40, zab május—júniusra 7.80—7.37, tengeri május—júniusra 5.30—5.27—5.33 korona. Jegyzetiek: zab tavaszra 7.37—7.33, repce augusztus—szeptemberre 12.50—12.60 koronán. Zárliatkor: zab tavaszra és május—júniusra 7.45—7.46 koronán.

New-York, április 4. (Terményföldes.) (Zárliat.)

Gyap: New Yorkban helyben 9¹/₁₆ (9¹/₁₆). Áprilisra 8.99 (8.90), Júliusra 8.94 (8.86). New-Orleansban helyben 8¹/₁₆ (8¹/₁₆). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 10.— (10.—). Rohe és Brothers 10.20 (10.30). — Tengeri irányzata gyenge. — Májusra 64¹/₁₆ (65¹/₁₆). Júliusra 64¹/₁₆ (65.—). — Szept.-re 64¹/₁₆ (64¹/₁₆). — Búza irányzata gyenge. — Piros ősz helyben 86.— (86¹/₁₆). Májusra 77.— (77¹/₁₆). Júliusra 77.— (77¹/₁₆). Szept.-re 76¹/₁₆ (77¹/₁₆). Dec.-re 78¹/₁₆ (78¹/₁₆). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1¹/₁₆ (1¹/₁₆). — Kész: íair Rio 7. sz. 5¹/₁₆ (5¹/₁₆). Áprilisra 5.25 (5.20). Júliusra 5.50 (5.55). — Liszt: Spring Wheat clear 2.50 (2.50). — Csók: 8¹/₁₆ (8¹/₁₆). — Őn: 26.82 (26.50). — Rész: 12¹/₁₆ (12¹/₁₆). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, április 4. (Terményföldes.) (Zárliat.) Búza

irányzata gyenge. — Májusra 70¹/₁₆ (71¹/₁₆). Júliusra 71¹/₁₆ (71¹/₁₆). — Tengeri irányzata gyenge. — Szept.-re 69¹/₁₆ (69¹/₁₆). — Zsír: Májusra 9.57 (9.60). — Júliusra 9.67 (9.70). — Szalonna short clear 9.35 (9.35). — Sertésbúza: Májusra 16.37 (16.45). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem súnk vissza. —

Érdeklődő. A tanfolyam, mint ilyen, már évek óta be van szüntetve. De azok a nők, akiknek 4 polgári iskolájuk van, az illetékes posta- és táviratigazgatóság engedélyével ugy a posta- mint a táviratkezelést valamely posta- és táviratigazgatóság megnevelésére a kellő gyakorlat után, ugyancsak a posta- és táviratigazgatóság engedélyével vizsgázhatnak.

Aligta. Ott tartozik az egyházi adót fizetni, ahol állandó lakása van.

Polyánka előzetes. 1. Igen, részeseitű fognak a fizetésrendezésben önök is. 2. Hallottuk. 3. Egy van, Sváb Jakab. 4. Tizenötven vannak. 6. Parasztempó biz az, de hát ha osztrák szomszédaink a kedvűnk talájják benne, nekünk semmi közünk hozzá. 6. Ezidő szerint sehol sem nyelvelnek annyit, mint ott, de a legtöbb baj is ott van.

205.535 sz. előzetes. Az alispán köteles megvizsgálni a panaszt s ha annak alapja van, intézkedni. A panasztevőt mindig értesítik a panasz elintézéséről.

Kivánsot 66. A pályázatok a Budapesti Közlönyben szoktak közzététetni, ott méltóztatessék utánanézni. Kiadóhivatala: Budapest, VII. Kerpesi-ut 64.

F. A. 1. Hatschek Miksánál, IV. Váci-utca. 2. Látogassa az egyetemi vagy a múzeumi könyvtárt, az ingyenes, ott nem kell beiratkozni.

G. Varas. Az illetékes szabási hivatal Budapesten a lóvámházban van. Ünneppok kivételével ott mindennap beszélhet az előadóval.

209.844. sz. előzetes. Szokás szerint az első tíz nap értendő a kéredezett kifejezés alatt, a bíróság azonban az összes körülményekre alapítja ítéletét s így nem lehetetlen, hogy ön pervesztet lesz.

B. D. Kisháza. Méltóztatessék utánanézni s meg fogja találni kérdéseire az üzenetet, amely már régebben megjelent. Egyébként ismételtük, hogy 1. a koszmahélet-tudalom kiterjed a koszmán kívül hitelezett itálora is és 2. hogy a váltó hátlapján, az eljogadomány irányában kell aláírni.

M. Gy. Brásd. Mint gyűjteményt, a szerzők engedelmével kiadhatja.

A. B. C. A. törvényes kamat 5%, aki annál többet vesz, az az uszoroskodás vétségét követi el. Az nem határoz, hogy az adós anyagi romlása nélkül megbírta azt a nagy kamatot, uszora ez mindenképpen.

M. Gy. Budapest. A pályázat még nincs kihirdetve. A mi a kvalifikációt illeti, középiskolai érettségi vizsgát követelnek. Fizetése évi 1200—2400 korona, megfelelő lakópénzzel.

36. szám. Minden tanítónőképző-intézetnél minden esztendőben több hely is van üresedésben; közelebbi felvilágosítást csak az illető intézet igazgatóságánál kaphat.

Vasutas. Szeresse meg a képviselőház írodájától a magyar büntetőtörvénykönyv indoklását, abban az összes adatokat megtalálja.

K. P. H. Bőszörmény. Tíz évig magyar állampolgár marad, ha csak az idegen állampolgári kötelekbe át nem lép. Tíz év után pedig megvárhatja magyar állampolgárságát továbbra is, ha az illetősege helyének illetékes közigazgatási hatóságánál (alispán, polgármester) írásban bejelenti.

B. S. Ungvár. 1. Igen, az egyetem látogatása kötelező lesz, éppugy, mint ma, de szigorított ellenőrzéssel. 2. Azt még ma nem tudjuk megmondani.

P. M. Budapest. A jogra csak gimnáziumi érettségi bizonyítvány alapján iratkozhatik be.

M. M. Marczai. Folyamodhatik, de nem engedik meg.

KÜLÖNFELÉK

Fáradt vagyok...

Fáradt vagyok nagyon s nem lehet pihennem,
Sors korbácsa kerget,
Orkán szele megtep, szirtek éle vérez...
Keresek szereimet.

Hol virágot láttam, mindenütt letéptem:
Elaszott kezemben,
Kar hogyha kitáru, ajak ha kinyitott
Csak elárult engem.

Te, ki enyhet adhat, könyörülj én rajtam,
Jer le hozzám végre!
Álmaim asszony! borulj a keblemre...
Nálád van a béke.

A te két szemedből sugározók réám
Kéjjel teli éden,
Hol lehezt? Merre vagy? Kereslek mindenütt
Édes údvösségem.

S ha megellek egyszer, térdemet meghajtom
Tömjén, myrrha szálljon!
Lelkem diadalma, mint kúrt szava harsog
Végig a világon.

Mint egykor Jozsúé, a napot feltartom
Kerengő utjában,
Mint tüstökös mögött, szikrázó csillagok
Gyrlának ki utánam.

Világok dőlnek meg, világok támadnak
Mi nem tudunk róla,
Örök, műhatatlan, mint maga az Idő
Szereleműnek csókjá.

Vágy tűze eléget, sors korbácsa üldöz,
Nem lehet pihennem!
Te, ki enyhet adhat, hajolj le én hozzám,
Válts meg, válts meg engem!

Dónes Tibor.

+ Hadgyakorlatok Japánban. Az Internationale Revue der Geschichte der Armeen und Flotten, a múlt évi japán hadgyakorlatok résztvevő német tiszték egyikétől részletes tudósítást kapott, mely nem annyira a gyakorlatok leírásában érdekes, hanem azoknál az észrevételeknél fogva, melyeket a japán hadseregről tesz. A gyakorlatok alapjául szolgáló feltételek az volt, hogy egy északi hadsereg (állomáshelye Hiroszaki) Nippon északi részén a Nobechi öbölnél partra száll és délfelé nyomul. Egy déli hadsereg (állomáshelye Szendai) az ellenség ellen vonul. Az első napon Ayama tábornagy, a vezérkar főnöke vezette a gyakorlatokat, mert a császár még nem érkezett meg. A második és harmadik napon maga a császár vette át a fővezetést. A 8-ik hadosztály parancsnokát, báró Tahimit igen jó katonának és parancsnoknak tartják, a japán-kinai háboruban, mint különítményparancsnok, Pyóniang (Korea) megtámadásánál kitüntette magát. A 8-ik hadosztály legénységét japáni pommeránoknak lehet nevezni, mert általában sokkal nagyobb testalkatuk, mint a többi japáni, kissé nehezekek és lassuk, de igen engedelmesekek. Hiroszaki vidéke egyáltalán igen jó katonának való embereket szolgáltat. A 8-ik hadosztály mind a három napon kitűnően harcolt, úgy hogy komoly esetben a déli hadsereget képviselő 2-ik hadosztály megsemmisített volna. Igen sok külföldi tiszt nézte végig a gyakorlatokat, köztük 200 kínai és 7 koreai. A kínaiak közül soknak fogalma sem volt katonai dolgokról és csak Japánban szereztek be egyenruhát és kardot: a legnagyobb része nem tudott lovalgolni. A gyakorlatok befejeztével a császár megbeszélést tartott. Általában egyetértett a parancsnokok intézkedéseivel és meg volt elégedve a csapatok magatartásával, de különösen hangsúlyozta, hogy nem szabad megelégedni annyival, hanem többre kell törekedni. A két hadosztály gyalogsága kitűnően harcolt. A japániai természetükénél fogva jó gyalog katonák: különösen mint lövészek igen mozgékonyak és a terephez nagyon hozzá tudnak simulni; futni is jól tudnak. Nem is megy ritkaságzásba, hogy a japán gyalogság egy nap alatt 112 kilométert tud menetelni, ami Európában majdnem hihetetlen. A gyakorlatokat szemlélő orosz tábornok ezekre a szavakra laakadt: „A japán gyalogság ugyancsak veszedelmes ellenség még európaiakkal szemben is.” A japán lovasság ellenben nagyon mögötte áll az európaiaknak. A lovaság rossz és a térszín sem valami kedvező a lovasságra nézve, mert csupa dombból és vizes rizstöldekből áll, úgy, hogy a lovasság legtöbbször csak az utakra van utalva. A nép természete sem igen veszi be a lovaglást. A lovasság felderítő és jelentésszolgálatá gyöngye lábon áll és lassu is, mint ahogy az többek között Daimabainál is kitűnt, ahol a déli fel lovassága az északi fel lovasságát teljesen meglegte. A japáni lo

csunya külsejű ugyan, de igen kitartó és nagyon kevéssel beéri. A kormány minden lehető elkövet a lovaság javítására; a császár maga nagy híve a bel-földi lovakkal és sohasem túl más lóra, mint japánira. A tüzérség az új Ariszaka-féle gyorstüzéző lövegekkel volt felszerelve, melyek jól beváltak, csak hogy a tüzérség is ugyanazt sítja, mint a lovasság: a gyöngye lovasgot. A japán utászok kifogástalanok és az európai tisztek meg voltak lepve, hogy mily kitűnően végezték mind az erődítési munkálatokat, mind a hídvéreseket. Felemlítendő, hogy ezeken a gyakorlatokon első ízben tettek kísérleteket lovassági táviróval, melyek igen jól sikerültek. A kerékpárosok sem hiányoztak, kik ügyesen és gyorsan közvetítették a parancsokat és jelentéseket.

A gyakorlatok befejezése után másnap diszszemle volt, mely általában jól sikerült, noha a csapatok nem voltak a zenéhez szokva, mert a zenekart külön erre a célra csak ekkor rendelték ide Tokióból. Bámulatos, hogy a zenészek kitarítottak, mert a diszszemle 2¹/₂ órát tartott. A japáni hadseregre csak 3 zenekar van: kettő Tokióban és egy Oszakában a 4-ik hadosztálynál. A hadgyakorlatok csak jelentésten mezei károkat okoztak, mert az aratás és szüret északon valamivel későbbre esik, mint délen és a lakosság annyira hazafias, hogy nagyon sok paraszt nem is szól és nem követel semmit, sőt örül, hogy hazájának szolgálatot tehet.

+ Aranyország. Nagyon jó híre van az aranykeresők között Alaska és Klondike államoknak s a rozsdamentes sárga ércre sóvárgó kutatók nyomán átment a közéletbe is ez a — baiválemény. Az Egyesült-Államok hivatalos statisztikája ugyanis mesebeszédnek minősíti azt a közhitet, hogy ez a két állam volna az arany igazi hazája. A számok tanúsága szerint nem Alaska és Klondike, hanem Colorado, a valóságos aranyország. Az elmúlt év alatt Colorado állam aranybányából huszonkilenc millió dollár értékű aranyat sikerült kiemelni s ez a roppant értékű mennyiség nem vaami rendkívüli tünet, hanem átlagos évi arany-érték termelése. Ez az eredmény nagyobb, mint Alaskának és Klondikének együttes aranytermelése, lévén ennek múlt évi egyenértéke csak: — 24¹/₂ millió dollár. Colorado után a rangsorban California következik, melynek aranybányái az elmúlt évben 15 millió és hétézfázharmincezer dollárnyi értéket jövedelmeztek. California után sorolja fel a hivatalos kimutatás Mantona, Dél-Dakota: közbe Alaska és Kloneike, továbbá Arizna, Utah, Nevada és Idaho államokat, melyek mindegyike milliósokkal szaporítja évről-évre az emberiség aranykészletét. Minden évben nagyobb válik Amerikában az aranytermelés. Az elmúlt évben 8t és fél millió dollárral volt nagyobb az amerikai aranytermelés, mint 1900-ban. Mindig szaporodik az arany és ami felszínre kerül, el sem fogy — és azért mégis éhes rá az emberiség...

+ A burnót. Hosszu időn át mintha eltűnt volna a szemhatárról. Inkább csak mint emlék játszott szerepet, ma már a burnószelece a dohánypor föl-szivásának divatja. Egy-két évtized előtt típus volt a burnószelece nével járkáló öreg ur, a megrendült tüszszentések különös barátja. Mielőtt azonban egészen kipusztult volna ez a divat, szerencsére fölkarolták, — hol másutt, mint Angliában. Az angol uri társaságokban ismét szokássá válik a dohánypor-szivás, de — hogy valami eredetiség kísérje a halottaiból föltámadt divatot — szelece nélkül. Előkelő urak, fiatalok úgy mint vének, mostanság a mellényzebben, papirosban opielik a burnót. Persze, hogy előkelő moddalatt huzakodnak vele elő és fokozottan elegáns kéz és testtartással tömik meg az orrlyukakat. Ez az elegancia lesz az, ami utánzásra késztet majd szélesebb körben másokat is. Franciaországban fogja folytatni hódító útját az új, illetőleg e: a régi divat s bizonyára átépí nemcsak a Sajnát és mindazokat a hegycsúcsokat és folyókat, melyek képtelenek gátat vetni a divat ostobaságainak.

+ Meggyőző ok. Péter Mihály uramnak a jég elverte a törökbuszját, de mert biztosítva volt, egész vidáman nézett a sok jó pénz felé. Annál nagyobb volt meglepetése, mikor a helyszínén a társaság kiküldöttje nem akarta a teljes kárt elismerni.

— Én ugy látom, hogy a jég csak a hóját bántotta a törökbuszának.

— Csak a hóját? mordult rá Mihály gazda. No, hát lássa-e az ur ezt a somfabotot? Ha én most ezzel jól végig kenegetem az ur kabátját, vajjon a bőre nem érzi-e meg?

A kiküldöttnek nem volt kedve próbát tenni s Mihály gazda megkapta a kártérítést.

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(31)

Ezt az utolsó két napot a várat elhagyandó katonák arra használták fel, hogy városi ismerőseiktől bucsút vegyenek. Sok pohár ürült s sok könny hullott a pohárba. Egymáshoz nőtt szívek szakadtak ketté. Tort ültek minden háznál.

Hát még odakinn a tábortan, ahol ezerkét-száz leány siratta a regementjét; nem mehet többé utána! „Söprök a komáromi utcát!” De nem kérdezi már a kapitány: „hová-hová barna kis lány?”

Lippay Tihamérék házánál is bucsulakomát tartottak. Ott voltak a vidám cimborák, az ezredesek, a guerrillapajtások. Negrotinnak olyan major domusféle szerep jutott; az illeti meg a „mi lengyelünket.” Feladata volt arról gondoskodni, hogy a pineében bor hátra ne maradjon a bevonuló ellenség számára.

Komáromban divat volt a piknik (falun *batyubónak* hitták). Több család összedatta a közös lakomát: egyik a halfélért, másik vadat, harmadik a sültet, negyedik a tortákat, fagyalokat, az urak gondoskodtak az italokról. Ilyen piknik tartódott Lippayéknál is, ahol a vendégnök egy-uttal háziasszonyok is voltak.

A lakomáról nem lehetett észrevenni, hogy az egy ostromolt városban tartatik. Volt minden sértésben. Az ámbitus alatt a guerrillapajtások számára volt terítve egy hosszú asztal, azoknak is bőven jutott mindenből.

Csak éppen a vadpescenye hiányzott. A folytonos lövöldözés úgy elriasztott minden vadat a komáromi határból, hogy egy süldő nyulat aranyért sem lehetett kapni.

No de van valami, ami a vad pescenyét pótolja: a töltött galamb. Hisz a galamb is repülő vad, löni való. Ezt Angiolina küldte egész tétel tállal, töltött galambokat.

Amint behozták a tálat, a legfelyül levő galambot Tihamér pajkos pákosztossággal lekapta, a villájára szurta, s odakint tért rá keserű tréfával: — Hej, te cudar! Úgy-e, te voltál az, aki a temesvári útközét hírt meghoztad?

Natalia elképpede kapta meg Angiolina kezét. — Te! Csak nem a postagalambokat süttetted meg mára?

— De igen. Holnapután itthagyjuk a várost: csak nem hagyhatom az én kedves galambjaimat az ellenségnek?

Az én kedves galambjaimat! Hanem megsütni, azt lehet. Nataliának könny gyűlt a szemébe.

Dehogy nyult volna hozzá ehhez a drága sültökhöz, melynek mindenik példánya egy kedves jóbarát volt, hűséges hirhozó távol messzeföldről, ellátva ösztönrel, a mi ember érzessel megfoghatatlan, hű szolgálja a gazdájának, drága hirhozója a szabadság táborának. Ez lett a jutalma!

Sok mindent meg tudott búcsótani Natalia Angiolinának; de a postagalambokat örökre följegyzé a rovására. Ez háládatlanság, kegyetlenség volt tőle.

Angiolina kinevette az érzékenységeért.

Tihamér még meg is toldotta egy rossz élccel: — Ezek olyan halottak, a kikről csak jól lehet mondani.

Natalia szeretete volna ezért megtápnázi. A lakoma végén a gyümölcsöt hordták fel. A szigetből izletes körtét, szilvát, barackot hoztak. Minden gyümölcs paradicsomi bőségben terem ottan, csak éppen szőlő nem, az nem jut megéréshez.

— Istenem! — mondá Angiolina, — azs mégis sörnűség, hogy én azs idén még csak hogy nem ettem szőlőt, de még nem is láttam.

Ez a szokó Tihamérhoz volt intézve. Erre Tihamér felállt Angiolina mellől s az asztal végére ment, a hol Gál Józsi ült, annak szóval néhány szót a fülebe. Gál Józsi rögtön felkelt s magához intve Cserna Pista hadnagytársát, kiment vele a tornácra vacsoráló guerrilla-kompaniájához, azokkal trafikált valamit.

Negrotinnak feltűnt ez a titkolózó suttogás, melyet rögtön félbeszakítottak, amint őt közeléni látták. Itt valami nagy boldogság készül.

Katkának szólt. — Vigyázz, Katka, az uradra ezen az utolsó egy pár napon, amíg Komáromban leszünk. Kerülj a markotányosnék közé s légy a sarkában még egynehány leánnyal, akármerre megy. Ma éjjel különösen ügyelj rá.

Katkának könnyű volt az utcaórl összeszedni a szükséges segítőket s azzal Tihamérnek minden lépése számon lett tartva. Nem is maradt Katka előtt sokáig titok a sugdosódás tárgya. A guerrillák neki is elmondták.

Tihamérnak az a szenális ötlete támadt Angiolina megkínázása folytán, hogy ő egy szü-

reti mulatságot fog rendezni s szőlővel kedveskedik a szép olasz nőnek.

Hol fognak szüretelni? — Hát itt van a Monostor. Komárom egyetlen hegye. Annak az oldalán van Marcell urannak az a nagyszerű szőlője, ami azt a híres monostori bakotort termette, s ahol a még híresebb szüreti murikat tartotta a város kedvence réfmestere, a Szarka Jánoska. Az most a *senki* birtoka. Két ellenség közül azé, aki megszállja. A felső részen a magyarok sáncai emelkednek, az alsó részen az osztrákoké. Ez lehet a legjobb szüretelő terep.

A mulatság programját így állapították meg. Cserna Pista van kirendelve a zászlóaljának huszonöt emberével a monostori fegyverszüneti vonal előrsi szolgálatára. Ezekhez fog oszlatkozni Tihamér, Gál Józsi a guerrillával, ladikon kelnek át a Dunán a Monostor tővénel s korán reggel megkezdik a szüretelést. Katkát is magukkal viszik, hadd hozza a garabót, amit szőlővel fognak megtölteni.

Az időjárás is kedvezett a tréfás merényletnek. Reggel felé oly sűrű köd ereszkedett alá az egész tájra, hogy őt lépésnyire nem lehetett látni, Tihamérék a ladikkal átkeltek a Dunán, a nélkül, hogy az előőrskök rájuk kiabáltak volna.

A monostori hegy tővében aztán találkoztak Csernával, meg az örködő csapatjával. Nagy tetszést nyert a tervezett vállalat.

Szüretet tartani! A csatatér közepén! Ezt is csak a magyar teszi meg.

No hát, fel a hegynek, amerre nincsen ut! Hanem egy körülményre nem számítottak a merész szüretelők. Arra, hogy az a szőlő, amit egy éven át magára hagytak, többé nem szőlő, hanem bozót; az se metszve, se karóva, se kapálva nem volt. A nyurga venyigék a földön futnak, mint a szederinda, túltöltött rajtuk a paraj és méregsaláta: ha akad is azon a földönkuszó venyigén szőlőfürt, az soha napot nem látott, meg nem érhetet, annak az egresivel löni lehet. Ez a szőlő csak rókák szomoritani való.

Hanem a helyett találtak valami mást: az osztrák őrsapatot a szőlő garadján csendesen nyugodva. A cserepárok a közeledő léptek robozására felriadtak pihenésükből s meglátva a közeledő csapatot, rémült kiabálással futottak a szőlőbozótan keresztül a túlsó árokpartig.

Hiába kiabált utánuk Tihamér: — ne szaladj, bruder! Inkább gyere, segíts te is szőlőt keresni! — nem vették komolyan. Sőt inkább nagyon is komolyan vették, s amint a szőlőskert túlsó árkához értek, ott elkezdtek a szemben levő csapatra puskázni.

Erre aztán a magyar legényeknek sem lehetett mást tenni, mint hogy ők is visszapuskáltak az innesső árok garádjá mögül.

Nagy csetepaté fejlődött ki ebből. Az előrsi lövöldözésre az osztrák tiszték talpra állíták az egész csapatjukat; mire a magyarok is hasonló hadmozdulattal feltek, a Marcell szőlője birtoklása fölött nagy ütözést fejlődött ki. Cserna Pista látta meg, hogy most ők nagy boldogságot követtek el; de mára becsületiltá a meghátrálást.

A sűrű puskaropogásra az osztrákok elővontattak két tábori ágyút s elkezdtek a magyarok felé durrogatni. No ezt meg már éppen szégyen-nyalazat lett volna a magyaroknak viszonozatlanul hagyni. Nekik is volt két ágyújuk, nosza hamarosan felállították s derekasan megfelleltek az ellenségnek. Jó szerencse, hogy a sűrű ködben egyik fél sem láthatta, hogy hová lö, maga pedig jó védett helyzetben tartotta magát, egy ember sem sebesült meg.

Olyan disznószerű fickó csak egy akadt, aki a stvöltő puskagolyók között, az ágyutekék bűgása közben, az eredeti szándékát követte: a szőlőkeresést. Ki lett volna az más, mint a mi hő-sünk, Lippay Tihamér?

Szomoruan tapasztalva, hogy a földönfutó szőlővenyigéken érett böngött fölfelelni nem lehet, az a szerencsés ötlete támadt, hogy a kolna folyosójára felúto szőlőtökehez folyamodjék. Es ime, vízei bátorsága meg lett jutalmazva. Annak a chasselas-tökének egy felúto venyigéjén három szép, érett fürt piroslott. Azt az egész indát levágta s vitte nagy diadallal a társainak mutogatni.

Ilyen drága szőlő sem volt még a világon! Kereste Katkát, hogy szüreti zsákmányát annak a kosarába tegye. De azt már nem találta sehoh. Az az első puskalövésekre rögtön elszaladt. Gyáva leánysziv.

Hát aztán azt tette a szőlőleveles venyigével, hogy a csákoká körül csavarta. Ugy nézett ki vele, mint egy Bacchus. Büszkén viselte, mint egy haditrofeumot. Egyébre nem gondolt.

Mit fog majd mondani, ha ezt meglátja a szép ezredesné?

De mit fog majd mondani a még szebb ezredes?

A nagy ágyúzásra fölriadt mind a két tábor. Csatatűz fegyverszünet idején! Két nappal a kapituláció előtt! A vezérek finnen is, tul is, rohan-tak kísérteikkel a vélt csata színhelyére.*

Jaj azoknak, akik azt elkezdtek, minden népjog és katonai becsület ellenére.

Jól mondta azt a Tózsó, hogy Tihamér nem fogja élve elhagyni Komáromot. Csinál az még valami nagy bolondot. Utban van ő már a Cigánymező felé!

Csakhogy volt még valaki, aki e szomorú utját ellátja.

Az a megvetett teremtés, a markotányosné. A Katona Katka bizony elfutott, amint az első lövöldözés megkezdődött a honvédek és cserepárok között; meg volt ijedve, de nem magáért, (volt ő már ennél különb hajécóoban is), hanem Tihamérért. Sejtette, hogy ez a tréfa halállal végződik: annak a halálával, aki ezt kieszelte. Rohant lélekzakadva a hídfő felé. Tudta jól, hogy Negrotin ott van az őrsapatnál.

Talpon volt az egész őrség.

— Ki van odafenn a Monostoron? — kérde a markotányosnéól Negrotin.

— Tihamér ur szüretel.

Már ekkor az ágyudörgés is feleselt egymással.

— Szerencsétlen ember! Nem tudja, mit tesz! Hisz ez áruális Fuss, Katka, az asszonyodhoz: mondj el neki a veszedelmét. Siessen Klapkához, kérjen kegyelmet az ura számára: ne késsék! Egy óra múlva főbe lövik a férjét!

Bizony meg nem menekült volna a haláltól Tihamér.

Negrotin a kocsiját kölcsönözte Katkának, hogy hamarabb hazatérjen.

Natalia ugyanazon a szekéren vágatott a várba. Keblében tartogatta azt az irást, amit a fővezér jó szolgálatá fejében adott neki nemrég, amit ő vállúttözje rejtékében őrzött, mint egy kincset. Betört erőszakkal a fővezérhez, aki a legnagyobb izgalommal osztá a parancsokat az őrüit es tájaz elnyomására. Az összes parancsnokok siettek az ídétlen harcot megszüntetni.

— Irgalom! Kegyelem a férjemnek! — sikoltozott Natalia, tédre borulva a magyar fővezér előtt. — Nem ő a bűnös: én vagyok az amiért nem tudom őt úgy szeretni, hogy ne gondoljon mássa. Klapka már ekkor értesülve volt a történetekről.

— Az őn férje megérdemli a halált.

— De őn kegyelmet adott neki. Itt van a kezírása: „En, Klapka György, a komáromi hadsereg főparancsnoka lovagias szavamat adom, hogy Lippay Tihamér századosnak bárminemű vétségeért kegyelmet adok és őt megbüntetni nem engedem.”

A fővezér gyöngyöden fölemelte a lábainál fetregő asszonyt, keserűen mormogva: — Ha őn meg tudja neki bocsátani, amit ma vétett, én is megbocsátom.

Natalia esőkiájával árasztá el a fővezér kezét. — Hát megteszzük az őn könyörgő szeméiert, de csak azokért, hogy ezt a gonosz epizódot tréfa rovására írjuk. A csatatájnak halottja nem volt, hála a gondviselésnek. Önnek a férje bizonyára önnök köszönheti az életét. (Hanyadszor köszönheti már!)

A vitézködő hőseket ez alatti, lefegyverzett állapotban, felkísérték a várba, Tihamérrel a csapat élén.

Valami haditörvényszékféle fogadta őket. Künn, a szabad ég alatt. Nem a rendes katonai tribunal, melyben minden fokozat képviselve van, az ezredesőt a közlegényig; csupa pléngallérosok voltak. Élűkőn Klapka.

Lippay Tihamér katonás, kimért léptekkel közeledett a fővezérhez, megállt előtte, tisztelgett s kiengesztelte magát.

— Százados Lippay Tihamér, — szólt érdes hangon a főparancsnok, — mit követett el őn ez órában a haditegyelem ellen?

Tihamér olyan könnyedén, mint ahogy csinystevő diák felel, adott számot a dolgáról.

— Megígértem egy bájos urhölgynek, hogy hozok a számára érett szőlőfürtöt. Magyar lovag, amire szavat adta, azt be is váltja. Ime, itt van a szőlőfürt!

Azzal leemelte a csákokját a fejeéről s felmutatta a körüle tektvenyigét az érett szőlőfürttel.

Erre Klapka elnevette magát. S utána nevetett valamennyi pléngalléros. Olyan tréfás volt az eset.

A fővezér aztán komolyságot erőltetett az arcára s kimondá az ítéletet:

— Minthogy a félreértésből támadt lövöldözésnek semmi komoly következménye nem lett, ezáltal az abban résztvettek, szigorú dorgálás mellett, a megérdemelt büntetés alól fölmentetnek. Kiki vegye át a fegyverét s térjen a hadesapatjához.

Tihamérnak a kardja Klapka kezében volt, oda kellett hozzá mennie, hogy azt átvegye.

A fővezér halkán ezt dörmögte a fülebe: — Ezuttal a nejkének köszönheti őn az életbenmaradását.

Amiből Tihamér kieszelte, hogy Natalia volt az, aki Klapkának a merész összeesküvést föfedezte.

Ezek voltak az utolsó lövöldözések a magyar szabadságharoban. Puskaropogás, ágyudörgés — egy szőlőfürt miatt!

(Vége.)

* Cserna István levele szerint. J. M.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A tőzsdetanós ma délután 5 óráor Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag elnöklése alatt teljes ülést tartott...

A newyorki tőzsde. New-Yorkból jelentik április 3-iki kelettel: A mai értéktőzsdén a vevőkép jóformán csak az új kibocsátás értékekre szorított.

A vetések állása. A földművelésügyi miniszter a vetések állásáról a következő jeentést teszi közre: Március havában is változó időjárás uralkodott...

A kertművelés, különösen az Alföldön és a Duna jobb partján jól haladnak, itt a dohánypalánták is szépek. A löhere, lucerna és zabos búkköny vetése is sok helyen már befejezett.

Az őszi vetések, csekély kivételktől eltekintve, általában kielégítőek és jók, néhol féregek, egerek és rovarok károsították most is a vetéseket...

Borjvásár. 1902. évi április hó 4-én. (A budapesti marhavásárért vásár-pénztár részvényrészességét.) Felhajtás: Beloldi élő borjú 1005 drb...

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székelyfővárosi sertés-konsumvásár árgyűzése 1902. évi április 4-én.

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, április 4. Szilárdan tartott árakon 12.000 métermázsza buza került a forgalomba...

Cservenkai: 1500 mm. 75 k. 9 K. 25 f. Raktáráru: 1000 mm. 76 k. 9 K. 80 f. Műna három hónapra. Zab: 200 mm. 7 K. 65 f., 100 mm. 7 K. 55 f.

Table with columns: Buza, Kilo, K-10, K-ig, Kilo, K-10, K-ig. Rows: Tiszavideki új, Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bányási, Borsodi.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kilo, K-10, K-ig, Kilo, K-10, K-ig. Rows: Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Repece, Köles.

A határdővizlet folyamán a következő kötések kirtének: Áprilisi buza 1902. 9.20-9.21-9.22-9.23-9.25. Májusi buza 1902. 9.15-9.16-9.18-9.19-9.20.

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Áprilisi buza 1902. 9.25 pénz 9.26 áru. Májusi buza 1902. 9.19 " 9.20 "

Délután fél 5 órákor zárul: Buza áprilisa 1902. 9.23-9.24. Buza májusra 1902. 9.18-9.19.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsdén kedvtelen külföldi hírek és helybeli eladások nyomtak és a forgalomba került értékek csökkentek.

Valuta és éroáltól változatlán. Előzősde. Osztrák hitelrészvény 696.50-697.75. Magyar Hitelesrészvény 698.- Osztrák-magyar államvasut 671.50-672.25.

Utózsde. A 4 órai záratok maradt: Osztrák hitelrészvény 677.75. Magyar hitelrészvény 694.-.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-lyolymokat állapította meg: Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 48.-56.- korona.

rabos... korona, 100 darabos 17.26-17.50 korona, 85 darabos 20.-21.- korona. azonnali szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előzősde a montenegrói szeb határon előfordult zavargások, továbbá a kiegyezési tárgyalások késleltetése miatt kedvtelenül indult.

A déli tőzsdén is kedvtelen volt az üzlet. Zárulat gyöngve volt. Bécs, április 4. (Magyar értékek zárlata) 429/0-os aranyjárdék 119.85.

Bécs, április 4. (Osztrák értékek zárlata) 429/0-os papírjárdék 101.65. 49/0-os osztr. aranyjárdék 120.55, 1860/0-os sorsjegy 153.-

Bécs, április 4. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 689.75.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, április 4. (Tőzsze tudósítva.) A tőzsde kedvtelensége egyre tart. A forgalom ma is csekély volt, de az ár-lyolymok jól tartottak meg kat.-Járdékok is jól tartottak.

Berlin, április 4. (Zárlat.) 429/0-os papírjárdék... 49/0-os osztrák aranyjárdék 102.75. Elbvölgyi vasut... 144.-

Berlin, április 4. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esz forgalom. 49/0-os magyar aranyjárdék 101.10.

Paris, április 4. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 725.-, 49/0-os osztrák aranyjárdék 103.20.

Frankfurt, április 4. (Zárlat.) 429/0-os papírjárdék 101.75. 49/0-os osztrák aranyjárdék 103.10.

Frankfurt, április 4. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ár-lyolymok januára. Esz forgalom. Osztrák hitelrészvény 212.-.

Hamburg, április 4. (Zárlat.) 429/0-os ezüstjárdék 101.55, 1880. sorsjegy... Déli vasut 17.25.

Budapest-kőbányai jelentések kereskedelmi oszronok szerentesese.

Április 4. A sertésüzlet irányzata változatlán. A) Hissott sertések ára: I) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban).

(párónkint 280 kilogrammon felüli sulyban) — fillérig; Közép (párónkint 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig; Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Közép (párónkint 320 kilogrammon felüli sulyban) — fillérig; Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. IV. Romániai eredetű (Stachl). Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig; Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 280 kilogrammon felüli sulyban) — fillérig; Közép (párónkint 240—280 kilogramm terjedő sulyban) 98—100 fillérig; Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 96—98 fillérig.

Sertéselészám 1902. április 2. napján volt készlet 37.288 darab. — 1902. április 3. napján felhajtott 672 darab. 1902. április 3. napján elszállított 698 darab, 1902. április 4. napjára maradt készletben 32.862 darab.

Napirend.

Naplár. Szombat, április 5. — Római katolikus: Terr. Vince. — Protestáns: Diodor. — Görög-crosz: (március 23.) Nikon. — Zsidó: Veadar 27. Sabbath Schemini. — Nap kel: 5 óra 13 percek. — Nyugszik 6 óra 18 percek. — Hold kel: 3 óra 23 percek éjjel. — Nyugszik: 2 óra 49 percek délután.

A miniszterek nem fogadnak. **Osztályorszádként húszad d. e. 9 órakor.** **Nemzeti Szalon** tavaszi tárlata d. e. 9 óratól este 8-ig. Belépődíj 60 fillér. **Nemzeti Múzeum.** Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15.) Nyitva délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. Többi tárlai 1 korona belépődíjjal meglekinthetők.

Országos Képtár zárva. **Iparművészeti múzeum zárva.** **Technológiai sparmúzeum zárva.** **Mezőgazdasági Múzeum** (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10-11-ig. Belépődíj 1 korona. **Művészeti könyvtár** délelőtt 9 óratól 1 óráig. **Akadémiai könyvtár** nyitva délután 3 óratól 7 óráig. **Egyetemi könyvtár** nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig és délután 3-8.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum, Iparágatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület, Váci-körú 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztokraták is eszközöl) a városi iparcsernokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, április 4.

A levegőnyomás eloszlása kissé bonyolulttá vált. A magas nyomás keleti és nyugati Európát borítja, az észak-nyugati depresszió pedig Dánia fölött helyezkedett el, míg az észak-keleti depresszió Országrészre nyomult. Európában az idő enyhe volt és esők jobbra Közép-Európában fordultak elő.

Hazánkban az idő változóan felhős és enyhe volt, egyes helyeken keves esővel. **Küldés:** Szeles, enyhe idő várható sokhelyütt esővel (zivatarral).

Vizállás.

Apr. 4.		Apr. 5.	
Ár.	Ár.	Ár.	Ár.
Anna	Schärding 1.40 1.33	Kassa	M.-Sziget 4.94 4.88
Duna	Pápa 3.84 3.97		Telchíz 4.94 4.88
	Lina 0.91 0.92		V.-Nagyvár 1.58 1.55
	Bócs 1.14 1.33		Tolaj 2.70 2.90
	Pozsony 3.17 3.18		Újpest 3.40 3.44
	Komárom 3.81 3.82		Vinca-Füred 3.45 3.50
	Budapest 3.63 3.60		Csongrád 3.44 3.40
	Paks 3.22 3.25		Szeged 3.59 3.55
	Móhcs 3.97 3.68		Török-Bocsa 2.81 2.78
	Gömbös 3.95 3.25		Tisza 3.63 3.64
	Újvidék 3.33 3.25	Gödölvé	Bartfa 0.82 0.84
	Pancsova 3.69 3.62	Topolya	Hód 0.70 0.70
	Orava 3.83 3.64	Budróz	Sempér 2.98 2.98
Móra	Magyarfalva 2.90 2.88	Bajó	Zelics 2.18 2.20
Vág	Zsolna 1.14 1.10	Hornád	H.-Németi 0.84 0.80
	Troncsán 1.49 1.47	Borostyén	Margits 0.27 0.27
	Szécsény 1.83 1.84	Békés	B.-Ujfalva 0.44 0.47
Rába	Sz.-Gottárd 0.22 0.22	Sárköz	Csepka 0.21 0.19
	Sárvár 0.40 0.40		N.-Várd 0.28 0.28
	Győr 3.22 3.24		Tuzsól 0.70 0.68
Dráva	Pécs 1.40 1.40		Balaton 0.22 0.22
	Zákány 0.24 0.24		Gyula 2.14 2.14
	Barcs 0.79 0.88		Székely 0.22 0.22
	Pécsik 1.92 1.80		Branyoska 0.70 0.68
Mura	M.-Szabad. 0.20 0.20		Soborna 0.50 0.50
Saava	Zágráb 0.48 0.49		Árad 0.50 0.49
	Szelecs 3.7 3.40		Mako 0.28 0.29
	Mitrovics 5.75 5.71	Temes	K.-Kistély 1.04 1.02
Szamos	Décs 0.10 0.14	Bécs	Kiszó 1.82 1.84
	Pécs 1.35 1.37		Temesvár 0.14 0.10
Kraszna	N.-Majlány 0.40 0.40	Beckerek	0.50 0.49
Latorca	Homonna 0.45 0.45		
Labore	Homonna 0.45 0.45		
Ung	Ungvár 0.70 0.74		

Budapesti malomépítést és gépgyártást

Podvinecz és Heister
Budapest, Váci-ut 141.
Gyárt
benzin- és
gázmotorokat

szelvény vezényművel,
2-30 lóerőig.
Megbízható képviselő-
keresetnek.

POZSONY

ESZTERHÁZY
POZSONY.

MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÉRTÉKELŐ

BRAUSWETTER JANOS

SEGEDEN
CS. ÉS KR. KIZÁRÓLAGOS SZÁRS-
KRONOMETER- ÉS MŰ-ÓRAS
FELTÁLLÓJA A REMOITÓR
INDOÁRÁKNAK STB. STB.

ÓRAK, ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RESZPENZERT, VALAMINT
RÉSZLETFIZETESRE

JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

RÉPES ÁRMEZYEK SOOILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Jóth Kálmán

Összes Költeményei

A nagy költő díszes új kiadása.
Életrajzi bevezetéssel ellátta:
Endrődi Sándor.

Két remek díszkötésű kötet,
nagy 8^a alak, a költő dom-
bornyomású arcképével.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.
Ára 16 korona.

Megrendelhetők
LAMPÉL RÓBERT-féle
(Wodianer F. és Fiai)
csász. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonaiorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACS,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-
orvos

Electrotherapial rendelő-intézet
IV. Kigyó-utca 5. l. em. Klotild-palota
(Áltárház és lift-bejárat).

A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, legu-
lyosabb húgyútyagbajokat, bujakóros sebeket,
syphilist, az onferitotézis utóbajait.

Elygengült férfierőt
az orvosi világ által legujobban olyannyira fel-
karolt és hatásában páratlan sikert

**Electro-Massage
vagy Psychrophor**

által, magömléseket, nőknél fohérfolyást befo-
kendezés nélkül, a logmakacsabb bőrbetegsége-
ket, valamint ifjúkori bünök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményekké létre-
jött hátrerebajokat gyógyít a legujobb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 óratól 4 óráig; este 7—8 óráig.
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be- és kijárat.
Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszolunk; eset-
leg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

A 14353. számú
„Elektromos áramszámláló”
címmű magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának
értékcsökése céljából magyar gyárosokkal összeköt-
tetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyár-
tást engedélyt ad. — Felvilágosítás nyervehető:

Kálmár J. mérnök
bítes szabadalmi ügyvivő irodájában
Budapestben, VII. Kerepesi-ut 44.

Butoreladási hirdetemény.

Alólírott cég b. figyelmébe ajánlja a n. é. közönség és igen t. vorvóinak azon kedvező körülményt,
miserint elhatároztuk, hogy az összes raktáraink tuhalmozottsága miatt egy a készletben, valamint
a munkában levő, kizárólag szilárd hazai asztalos- és saját készítményű kárpított buto-
rainkat az előállítási áron is eladjuk, hogy munkásainkat foglalkoztathassuk. Menyas-
szonyi kelengyeknél 20—25% megtakarítás érhető el

háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezések,
valamint bármely egyes butordarabok minden stílusban és minden áron eladatnak.

Kizárólagos eladási teleptünk címe:
Patyi Testvérek fő- és székvárosi butortelepe
VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a, Pannónia-szálloda mellett.
Legujobb butor-album 1 korona postabélyegért bérmentve megy.

A „KIS LAP”

mely a 7—12 éves gyermekek legkedveltebb képes újsága,
harmincegyedik évfolyamával lép immár olvasói elé.

Szerkesztik: **Forgó bácsi és Roboz Andor.**

A „KIS LAP” hetenként a lehető legértekezősőbb tartalommal jelenik meg.
A „KIS LAP” kiváló írók tollából megjelent közleményei a legkülönbözőbb tárgykörből merítik. Hosszabb és rövidbb elbeszélései, csengő-bongó versei a hazai és emberszeretet és a kitartó, becsületes munkás-
ság elveit plántálják a gyermek lelkebe.
A „KIS LAP” komoly és vidám hangú elbeszéléseken kívül közöl utóiratokat, meséket és hangulatos rajzokban hirdeti a természet cserepy szépségét.
A „KIS LAP” nagy sülyt helyez a gyermekek etikai nevelésére; a nagy emberek életét vagy életük egy-egy jellemző sa-
kaszát adomazó apró közleményekben ismerteti.
A „KIS LAP” a kezi ügyesség fejlesztésére is szerető gondot fordít: magyarázatokkal kísért rajzokban tanítja meg fiatal közönségét arra, hogy mint készítheti el ügyszóvian szemémből, kis papír- vagy fadarabokból önmaga a játékat és mint mulattatja környezetét büvészo-
szertés tudományos alapokon nyugvó mutatványokkal.
A „KIS LAP” mindenképp mellett közöl költő- és rejtélyeket, találós meséket és a megfogó közzétűnkönyvtalimat sorokli.
A „KIS LAP” időközönként pályázatokot hirdet, hogy a gyermekek elméjét munkára serkentsen és a szép stílus iránti érdeklődést már ezen a fokon fejlessze.
A „KIS LAP” rajzai és képei a művészi nevelés leghatásosabb elő-
mozdítói: könnyedek, a gyermek képzeletéhez szó-
lók, nagybábura vidám jövedvet és egészséges humort árasztanak.

A „KIS LAP” előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

A „Budapesti Napló” előfizetői
a „KIS LAP”-ot
kedvezményes előfizetési áron kaphatják,
és pedig egész évre 6 kor.-ért, félévre 3 kor.-ért, negyed-
évre 1.50 kor.-ért.

A „KIS LAP” ezen kedvezményes előfizetési összege a „Budapesti Napló” utalványán is beküldhető.

MAGYAR BAZÁR

Szerkesztik:

S. Hentaller Elma, nagylőngyai Lőngai Sándorné.

DIVATLAP.

XXXV. ÉVFOLYAM.

Kiadja:

Az Athenaeum irod. és nyomdai részvénycsársaság.

A MAGYAR BAZÁR tartalma élénk, érdekes és változatos. Elvezetes, szórakoztató olvasmányok mellett figyelemmel kíséri a nagyvilági életet, az irodalom, művészet, jótékonyági ügyek s a leánynevelés legérdekesebb mozzanatait, nem feledkezve meg a háztartás, kertészkedés és női munkakör egyéb ágairól sem. Utbaigazítást ad a divat, szépség, egészség ápolására. A divatrész gyönyörű, néha színes ábrákkal, szabászati mintákkal felöleli a gyermekdivatot is.

A MAGYAR BAZÁR rendes munkatársai: Ábrányiné-Katona Klementina, Bende Andorné, B. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Czobel Minka, Dessewffy Emma, Fanghné-Gyujtó Izabella, Fayiné H. Mária, Gyarmathy Zsigáné, Győry Ilona, Harmath Lujza, özv. gróf Hessensteinné, újvárosi-győri Horváth Böske, M. Hrabovszky Julia, Kövér Ilma, Kuliffay Izabella, Lithvay Viktória, Lux Terka, Palik-Ucsevnyne báró Glaubitz Flóra, báró Redvitzné-Schitra Ilona, Sárosi Bella, Sulyok Ilda, Szalay Fruzina, Szigethyné-Szalay Erzs, Székely Irén, Tabódy Ida, Tavasz Róza, Tutsekné-Bexheft Lilly, Wettsteinné-Szluha Margit, Vécseyne-Jankovits Lujza stb.

A Magyar Bazár minden hó 1-én és 16-án jelenik meg gyönyörű rajzokkal, színes divatképekkel, bő szépirodalmi melléklettel. Ezen a mellékleten két **Magyar Bazár**. Talányokkal és regényt közöl a **Magyar Bazár** pályakérdésekkel is foglalja **Magyar Bazár** olvasóit és a megfektőknek értékes jutalmat ad.

A Magyar Bazár-t a Budapesti Napló előfizetői kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 12 korona helyett 9 koronáért, félévre 6 korona helyett 4 korona 50 fillérért, negyedévre 3 korona helyett 2 korona 40 fillérért.

A Magyar Bazár előfizetési ára a Budapesti Napló utalványán is beküldhető.

Élőkerítés.

Gieditscha események és magvak.

Óriás tövis, igen gyorsan fejlődő sörényrovény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeltetéshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek. Ez az események elője 200 máterre. — Ár 6 ft. Nagy mulatság követel mindenki, kinnek örökös áttartás korlátozva van szűkege, ha nem ezt alkalmazza, szikla, kőve, homok, agyag, nevelés talajban is egyenlően tenyészik. Azért is kerjegy el, hogy állg van az országban oly része, hol nagyban ne szaporítanak.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.

Diócsesmeték.

Óriási jövődelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt. Színes fénynyomatú fényképek ingyen és bérmentve küldtek minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül még olyan könyvet kap az, aki azt csendre ingyen és bérmentve küldeni kíván, mely minden az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát használni ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gazdaság vagy szőlőre csakánál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesben áll, kik rendelni nem tudnak, mert benne számos oly közlemények foglaltak, melyek mindenkinnek nagy hasznát tehetnek. Cím: „Érdekeltek első szőlőoltványok” Nagy-Ká-tya, u. p. Székelyhid.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

1 szőnyeg nélküli vasgőz 8 db kivételével mátracal	10.-	1 selym szőnyeg 4 méterre	5.-
1 rouge paplan	1.50	1 angolirfa mátrac	4.50
1 szőnyeg nélküli prima	2.50	1 afrikus	5.-
1 szőnyeg nélküli paplan	3.40	1 kőszőnyeg	12.-
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	3.50	1 szőnyeg nélküli kőszőnyeg függöny	8.-
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	4.50	1 nagy szőnyeg	1.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	5.50	1 nagy szőnyeg	2.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	6.50	1 nagy szőnyeg	3.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	7.50	1 nagy szőnyeg	4.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	8.50	1 nagy szőnyeg	5.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	9.50	1 nagy szőnyeg	6.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	10.50	1 nagy szőnyeg	7.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	11.50	1 nagy szőnyeg	8.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	12.50	1 nagy szőnyeg	9.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	13.50	1 nagy szőnyeg	10.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	14.50	1 nagy szőnyeg	11.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	15.50	1 nagy szőnyeg	12.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	16.50	1 nagy szőnyeg	13.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	17.50	1 nagy szőnyeg	14.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	18.50	1 nagy szőnyeg	15.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	19.50	1 nagy szőnyeg	16.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	20.50	1 nagy szőnyeg	17.50

GICHNER JANOS

paplan, mátrac és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbútor stb. nagy rakára.

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

Árjegyzék kérésre ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan elkészültnél, nem teltöz árak kiszállítására, vagy a név vizsálatára.

BUTOR

képezőintézet vagy részletfizetésre legelőször

FUCHS BODOG-nál

BUDAPEST, József-körút 26.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Most jelent meg!

Megnyitók bővített kiadásban, díszes kiállításban, tetőzetés alakban

MIRJAM

című remek nyelvvelletti írott magyar szöveg

Imádságos könyv zsidó név számlára.

Írta: Dr. Kiss Arnold budai főrabbi.

Ára: Vászonkötésben 5 K. Bőrkötésben 7 K. Csontúttasítási díszítés 10 K. Legfinomabb bőrkötés 12 K.

Kapható a kiadónál Kőves Béla könyvkereskedésében Veszprémben.

Seabury & Johnson-féle

Benson-tapasz

a leghatásosabb szer

Köszvény, csusz, derekfájás, csipőfájás, hátbaj, mellbaj, köhögés, minden meghülés ellen.

Orvakodjanak csekélyebb értékű utánzatoktól!

Louis Ritz & Co., Hamburg.

Kapható Budapesten: Dr. Egor Leo és Egor J. Nádor-gyógyszertárban VI., Váci-körút 17. szám. „Apostol”-gyógyszertár VIII., József-körút 84. szám. Török József gyógyszerár VI., Király-utca 12. Dr. Rosenberg Sándor gyógyszerár VIII., Kereszt-utca 43. Vöröskereszt-gyógyszertár VI., Andrássy-ut 84.

AGULÁR IGNÁC

BUDAPEST, Deák-tér 6.

A világhírű Gusi-kenőcs felállításja, mely kenőccsal, ha a cipő felső bőrt bekenjük, a vízszelőlőleges.

Mindenki, aki vásárolt cipőt 1 évi írásbeli jótállást vállal, ha Gusi-kenőccsal bekenik, idővel elszakadás esetén külön a céra bevezetői műhelyben ingyen megjavítom.

Hogy mindenki meggyőződést szerzhessen világhírű Gusi-kenőccsal jóvájáról, mai naptól kezdve, ki levelezőlapon címelt velem tudatja, 1 tégely Gusi-kenőccsal és egy 100 oldalas képes árjegyzéket küldök ingyen és bérmentve.

Mindenki, ki cipőszükségletét nálam szerzi be, 1 tégely Gusi-kenőccsal és egy elegáns cipőszámítót kap ingyen, mely szintén hozzájárul ahhoz, hogy a cipő az 1 évet kibírja, miután a bőr ráncosodást kímél.

Vidékre minden ország postamentesen küldök és csak 10 krt számítok fel. Nem megfellelő, a pénzt ha később átutalozom visszadom, mert nekem elegendő ha harmincban papírra írom, a kifizetés kifizetésétől.

Mai nappal megnyitóm a gyermekcipő-kiszállításomat, melyben a legelőkelőbb gyermekcipőket megolcsóztam.

Gyermekcipő, elegáns, szíves vagy fekete bőrből, 1 évi 50 krt., magas fűzős cipő, elegáns, 1 évi 4 évi 90 krt., 4 évi 1 évi 1 évi 20 krt., 7 évi 10 évi 1 évi 60 krt.

Női zergebőr fűzős vagy dugós elegáns	3.-	Férfi sima vixcipő, erős	3.-
Barna baránc fűzős cipő	3.-	Vix betétes cipő	3.20
Legfinomabb zergebőr gombos cipő	3.40	Elegáns gavalier vix fűzős	3.20
Párisi divat, feltűnő elegáns, box-calv bőrű fűzős vagy gombos cipő	3.80	Gavalier barna fűzős cipő, divatos barna bagariából	3.50
Félcipő, fekete vagy barna borjúbőrű, elegáns	2.40	Szalón-lakk elegáns, fűzős vagy dugós	4.-
Szalón-lakk, fűzős vagy gombos, elegáns kivétel	3.50	Párisi divat, feltűnő elegáns, box-calv fűzős cipő	3.-
Szalón-lakk, kiváló cipő, keresztcsont, elegáns	2.20	Fűzős cipő, amerikai box-bőrű, elegáns	4.50
		Tiszti sima cipő, legfin. vix vagy szalón-lakkból eleg.	4.-

A pénzvisszafizetésre való tekintettel elhatároztuk, hogy sorjegyekre és értékpapírokra az első 3 hónapra kamatmentes

előlegét adunk minden máti fogva jelentkező új ügyfélnek. Helyben vagy vidéken bármelyik intézetnél elalozogított sorjegyeket kiváltunk és azokra nagyobb és olcsóbb — az első 3 hónapra ingyenes kölcsönt adunk, mely kisebb részletekben fizethető vissza.

Kérjük a zálogjegy beiktetését. Felvilágosításal ingyen és készséggel szolgál a

Hecht Bankház

Budapest, Ferenciek-tér 6. és Erzsébet-körút 22.

Titoktartás biztosított

ARÓ HIRDETESEK

A hirdetőkre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása naponkénti botlikból 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Levéli belüli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetőket... Hirdetés... Budapest, szombat

Brener nővérek... Brener nővérek... Budapest, szombat

Eckstein Bernát... Eckstein Bernát... Budapest, szombat

Engelmann Mór... Engelmann Mór... Budapest, szombat

Franka Pál... Franka Pál... Budapest, szombat

Fischer J. D... Fischer J. D... Budapest, szombat

Goldberger A. V... Goldberger A. V... Budapest, szombat

Golder Jozsef... Golder Jozsef... Budapest, szombat

Goldruber Mór... Goldruber Mór... Budapest, szombat

Haasenstein és Vogler... Haasenstein és Vogler... Budapest, szombat

Jambrikovits... Jambrikovits... Budapest, szombat

Kernberg Rozália... Kernberg Rozália... Budapest, szombat

Leopold Gyula... Leopold Gyula... Budapest, szombat

Mosse Rudolf... Mosse Rudolf... Budapest, szombat

Mezei Antal... Mezei Antal... Budapest, szombat

Nemetsek A. J... Nemetsek A. J... Budapest, szombat

IV. Nagel Ottó... IV. Nagel Ottó... Budapest, szombat

Rohoczi Iona... Rohoczi Iona... Budapest, szombat

Sikray Samu... Sikray Samu... Budapest, szombat

Sopronyi V... Sopronyi V... Budapest, szombat

Szántó Mór... Szántó Mór... Budapest, szombat

Schwarz József... Schwarz József... Budapest, szombat

Schönwald Ferenc... Schönwald Ferenc... Budapest, szombat

Elárulások... Elárulások... Budapest, szombat

Megvételre keresek... Megvételre keresek... Budapest, szombat

Idősebb... Idősebb... Budapest, szombat

500 forinttal... 500 forinttal... Budapest, szombat

Jó hírű szabócéget... Jó hírű szabócéget... Budapest, szombat

Gyakornok... Gyakornok... Budapest, szombat

Haszánt... Haszánt... Budapest, szombat

Kiadó lakások... Kiadó lakások... Budapest, szombat

Úgyvédek, orvosok... Úgyvédek, orvosok... Budapest, szombat

Csalos kis... Csalos kis... Budapest, szombat

Vasmunkákat... Vasmunkákat... Budapest, szombat

Jó karban... Jó karban... Budapest, szombat

Szépírást... Szépírást... Budapest, szombat

Vérpiros fajnaranas... Vérpiros fajnaranas... Budapest, szombat

Zongora... Zongora... Budapest, szombat

Zongora... Zongora... Budapest, szombat

Nemzeti zenéjét... Nemzeti zenéjét... Budapest, szombat

Masszázs... Masszázs... Budapest, szombat

Elegánsanbutorozott... Elegánsanbutorozott... Budapest, szombat

Oly uraknak... Oly uraknak... Budapest, szombat

Butorozott szoba... Butorozott szoba... Budapest, szombat

3 Petroleum lámpa... 3 Petroleum lámpa... Budapest, szombat

Hölgyek... Hölgyek... Budapest, szombat

Használt férfiruhákat... Használt férfiruhákat... Budapest, szombat

Finom öreg edényi... Finom öreg edényi... Budapest, szombat

Cimbalom... Cimbalom... Budapest, szombat

Zománcot... Zománcot... Budapest, szombat

Kiadó lakások... Kiadó lakások... Budapest, szombat

Úgyvédek, orvosok... Úgyvédek, orvosok... Budapest, szombat

Csalos kis... Csalos kis... Budapest, szombat

Vasmunkákat... Vasmunkákat... Budapest, szombat

Jó karban... Jó karban... Budapest, szombat

Szépírást... Szépírást... Budapest, szombat

Vérpiros fajnaranas... Vérpiros fajnaranas... Budapest, szombat

Zongora... Zongora... Budapest, szombat

Zongora... Zongora... Budapest, szombat

Nemzeti zenéjét... Nemzeti zenéjét... Budapest, szombat

Masszázs... Masszázs... Budapest, szombat

Elegánsanbutorozott... Elegánsanbutorozott... Budapest, szombat

Oly uraknak... Oly uraknak... Budapest, szombat

Butorozott szoba... Butorozott szoba... Budapest, szombat

3 Petroleum lámpa... 3 Petroleum lámpa... Budapest, szombat

Hölgyek... Hölgyek... Budapest, szombat

szájpádlás nélküli... szájpádlás nélküli... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Szabadalmakat... Szabadalmakat... Budapest, szombat

PATAKY H. és W... PATAKY H. és W... Budapest, szombat

dr. Wirkmann József... dr. Wirkmann József... Budapest, szombat

Kerékpárok és... Kerékpárok és... Budapest, szombat

Angol clyps... Angol clyps... Budapest, szombat

Ajánlja nagy raktárát... Ajánlja nagy raktárát... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

0 60 3 6... 0 60 3 6... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

szájpádlás nélküli... szájpádlás nélküli... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Szabadalmakat... Szabadalmakat... Budapest, szombat

PATAKY H. és W... PATAKY H. és W... Budapest, szombat

dr. Wirkmann József... dr. Wirkmann József... Budapest, szombat

Kerékpárok és... Kerékpárok és... Budapest, szombat

Angol clyps... Angol clyps... Budapest, szombat

Ajánlja nagy raktárát... Ajánlja nagy raktárát... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

185 cm. h. óriás Lorely... 185 cm. h. óriás Lorely... Budapest, szombat

Egy tégely ára 1, 2... Egy tégely ára 1, 2... Budapest, szombat

Csillag Anna... Csillag Anna... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

0 60 3 6... 0 60 3 6... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

szájpádlás nélküli... szájpádlás nélküli... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Szabadalmakat... Szabadalmakat... Budapest, szombat

PATAKY H. és W... PATAKY H. és W... Budapest, szombat

dr. Wirkmann József... dr. Wirkmann József... Budapest, szombat

Kerékpárok és... Kerékpárok és... Budapest, szombat

Angol clyps... Angol clyps... Budapest, szombat

Ajánlja nagy raktárát... Ajánlja nagy raktárát... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

185 cm. h. óriás Lorely... 185 cm. h. óriás Lorely... Budapest, szombat

Egy tégely ára 1, 2... Egy tégely ára 1, 2... Budapest, szombat

Csillag Anna... Csillag Anna... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

0 60 3 6... 0 60 3 6... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

szájpádlás nélküli... szájpádlás nélküli... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Szabadalmakat... Szabadalmakat... Budapest, szombat

PATAKY H. és W... PATAKY H. és W... Budapest, szombat

dr. Wirkmann József... dr. Wirkmann József... Budapest, szombat

Kerékpárok és... Kerékpárok és... Budapest, szombat

Angol clyps... Angol clyps... Budapest, szombat

Ajánlja nagy raktárát... Ajánlja nagy raktárát... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

185 cm. h. óriás Lorely... 185 cm. h. óriás Lorely... Budapest, szombat

Egy tégely ára 1, 2... Egy tégely ára 1, 2... Budapest, szombat

Csillag Anna... Csillag Anna... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

Csillag Anna assz., Bécs... Csillag Anna assz., Bécs... Budapest, szombat

0 60 3 6... 0 60 3 6... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

DÓCZI M... DÓCZI M... Budapest, szombat

szájpádlás nélküli... szájpádlás nélküli... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Dr. Neufeld... Dr. Neufeld... Budapest, szombat

Szabadalmakat... Szabadalmakat... Budapest, szombat

PATAKY H. és W... PATAKY H. és W... Budapest, szombat

dr. Wirkmann József... dr. Wirkmann József... Budapest, szombat

Kerékpárok és... Kerékpárok és... Budapest, szombat

Angol clyps... Angol clyps... Budapest, szombat

Ajánlja nagy raktárát... Ajánlja nagy raktárát... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

Angol tapéta... Angol tapéta... Budapest, szombat

185 cm. h. óriás Lorely... 185 cm. h. óriás Lorely... Budapest, szombat

Egy tégely ára 1, 2... Egy tégely ára 1, 2... Budapest, szombat